

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nika Vukša

SISTEM IZVAJANJA ALTERNATIVNIH KAZNI V SLOVENIJI

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nika Vukša

SISTEM IZVAJANJA ALTERNATIVNIH KAZNI V SLOVENIJI

Diplomsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Vesna Leskošek

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem sogovornikom, ki so mi razširili obzorja s svojimi odgovori, mentorici diplomske naloge, izr. prof. dr. Vesni Leskošek, za vsako konstruktivno kritiko in prijetno sodelovanje. Nenazadnje se iskreno zahvaljujem svojim najbližjim, ki so mi stali ob strani v času pisanja diplomske naloge ter skozi vsa leta šolanja.

POVZETEK

Naslov naloge: Sistem izvajanja alternativnih kazni v Sloveniji

Ključne besede: alternativne kazni, nadomestne kazni zapora, zapor, delo v splošno korist, vikend zapor, hišni zapor, zapor

Namen naloge je bil raziskati, kako deluje sistem izvajanja alternativnih kazni v Sloveniji. Zanimalo me je mnenje strokovnjakov s področja alternativnih kazni, sam vpliv alternativnih kazni, kateri argumenti so za/proti, kaj je v Sloveniji spodbujalo in omejevalo razvoj in kje se pri izreku alternativnih kazni pojavljajo ovire. Zaradi razvoja probacijske službe me je zanimala njihova seznanjenost s probacijo ter mnenje o njej. Raziskavo sem podprla z osmimi intervjuji. Intervjuje sem izvedla s kriminologom, strokovnima delavkama na centru za socialno delo, vrhovnim sodnikom, okrožnim sodnikom, profesorjem kazenskega prava, bivšim ministrom za pravosodje in uporabnikom, ekspertom iz izkušenj. Z njihovo pomočjo sem ugotovila, da je mnenje o alternativnih kaznih večinoma pozitivno, bolj so naklonjeni delu v splošno korist kot hišnemu zaporu in vikend zaporu. Ugotavljam, da je več argumentov za alternativno kazen, zanimive izhodiščne točke pa so tudi protiargumenti. Pri izreku kazni se pojavljajo različne ovire, predvsem povezane s sistemsko ureditvijo. Sogovorniki so se srečevali tako z omejitvami kot tudi z različnimi izkušnjami, ki so omogočile razvoj alternativnih kazni v Sloveniji. S probacijo večinoma niso seznanjeni.

ABSTRACT

Title: The system of alternative sanctions in Slovenia

Keywords: alternative sanctions, prison, community service work, home prison, weekend prison

The purpose of the thesis was to investigate how the system of alternative sentencing implementation works in Slovenia. I was interested in the alternative sentencing experts' opinion about the impact of alternative sentencing; what the pro and con arguments are; what has encouraged and/or hindered its development, and where impediments of alternative sentencing are. Because of the recent introduction of probation services, I was interested in their familiarity with and opinions on probation. The survey is based on eight interviews. I conducted the interviews with a criminologist, two professionals with the Agency for Social Work, a Supreme Judge, a District Judge, a Professor of Criminal Law, a former Justice Minister and one user, experiential expert. With their help, I discovered that the opinion on alternative penalties is mostly positive; they are more inclined to work in the general interest, than to house arrest and weekend jail. The number of arguments in favour of alternative sentencing is bigger, though the con arguments are intriguing starting points. There are various obstacles to the imposition of penalties, mainly associated with systemic regulations. The interviewees have come across limitations as well as various experiences that have enabled the development of alternative sentencing in Slovenia. Most of them have not been acquainted well with probation.

KAZALO

1	TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1	Kaznovanje	1
1.2	Alternativno kaznovanje	3
1.2.1	Razvoj alternativnega kaznovanja	4
1.2.2	Sistem alternativnega kaznovanja v Sloveniji	7
1.2.3	Prednosti in pomanjkljivosti alternativnega kaznovanja	15
1.2.4	Razvoj probacije v Sloveniji.....	16
1.2.5	Probacija v tujini.....	19
1.3	Socialno delo in alternativne kazni.....	21
1.3.1	Koncept delovnega odnosa.....	21
1.3.2	Temeljna metoda socialnega dela.....	23
1.3.3	Model socialnega dela	24
2	PROBLEM.....	26
3	METODOLOGIJA.....	27
3.1	Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke.....	27
3.2	Merski instrument in viri podatkov	28
3.3	Populacija, vzorčenje	28
3.4	Zbiranje podatkov	29
3.5	Obdelava in analiza	29
4	REZULTATI.....	31
4.1	Odgovori na raziskovalna vprašanja	45
5	RAZPRAVA.....	49
6	SKLEPI	52
7	PREDLOGI.....	54
8	UPORABLJENA LITERATURA.....	56
9	POVZETEK.....	59
10	PRILOGE.....	60
10.1	Vprašalnik	60
10.2	Kodirani intervjuji.....	60
10.2.1	Začetni koraki kodiranja.....	60
10.2.2	Odnosno kodiranje.....	96

Kazalo tabel

Tabela 4.1: Izkušnje z alternativno kaznijo	31
Tabela 4.2: Vpliv alternativne kazni na posameznika	32
Tabela 4.3: Vplivi alternativnih kazni na družbo	33
Tabela 4.4: Izrek kazni	34
Tabela 4.5: Mnenje o alternativnih kaznih	37
Tabela 4.6: Razvoj alternativnih kazni	38
Tabela 4.7: Argumenti za hišni zapor	40
Tabela 4.8: Argumenti za vikend zapor	41
Tabela 4.9: Argumenti dela v splošno korist	42
Tabela 4.10: Mnenje o probaciji	43

Kazalo grafov

Graf 1: Dinamika gibanja povprečnega števila oseb v “vikend zaporu”; vir: Letno poročilo 2016, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij, 2017	13
--	----

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 Kaznovanje

Besede mučenje, sramota in smrt lahko na kratko povzamejo smisel kaznovanja, kakršno se je v prejšnjih stoletjih dogajalo zločincem, ki so morali svoj dolg plačati s kaznijo. Bila so stoletja, ko so kaznovali z mučenjem, saj so bili prepričani, da se bo zločinec tako največ naučil. Ne le on, tudi ljudje, ki so mučenje opazovali. Nekateri z užitkom, drugi s strahom. V 18. stoletju smo bili v obdobju, ko je bila ekonomija kazni v Evropi in v Združenih državah Amerike povsem preurejena. To je čas velikih »spotik« za tradicionalno pravosodje in čas nešteti reformnih načrtov; novih teorij zakona in zločina, novih moralnih ali političnih utemeljitev pravice do kaznovanja. Spremembe so bile pred vrati, a najbolj pomembna je bila odprava mučenja. Z odpravo mučenja telo ni bilo več glavna tarča kazenske represije (Foucault, 2004: 13–14). Konec 18. stoletja in v začetku 19. stoletja je mučenje kot glavna kaznovalna politika skoraj povsod izginilo. Ugotavljali so, da je obred mučenja ali smrtne kazni, ki je sklenil zločin, po divjaštvu enak oz. ga v nekaterih primerih celo prekaša. Zaradi njega postane rabelj podoben zločincu, sodniki pa morilcem; in v zadnjem trenutku se vloge zamenjajo. Obsojenec se ljudem začne smiliti ali pa ga začno občudovati. Poved, ki povzame nesmisel mučenja in smrtne kazni kot kaznovalne politike in misel, za katero je stal Beccarica že pred 250 leti: »Umor, ki nam ga prikazujejo kot strahoten zločin, pred našimi očmi opravljajo hladnokrvno, brez očitkov vesti« (Beccaria, 2004, v: Foucault, 2004: 15). In tako javno usmrnitev začnemo dojemati kot točko, kjer se nasilje znova razvname (prav tam).

Beccaria je navedel vse poglavitne argumente proti smrtni kazni: »Ta nekoristna razsipnost s krutimi kaznimi, ki nikoli niso naredile ljudi boljših, me je pripravila do tehtanja, ali je v dobro urejeni državi smrtna kazen zares koristna in pravična« (Beccaria, 2002: 38). Odgovor na to retorično vprašanje je seveda negativen. Nihče nima pravice vzeti življenja drugemu človeku, še več, smrtna kazen je premišljen umor, izvršen po predpisih; ta kazen je nesmiselna, ker umor kaznuje z umorom; smrtna kazen ne more poboljšati zločinca, niti ne preprečuje novih zločinov, med drugim tudi zato ne, ker njena javna izvršitev pri ljudeh vzbuja sočutje do zločinca (prav tam).

Težave v kriminalni politiki so se v sodobnem času začele v Ameriki in Angliji leta 1980, ko sta bila kriminal in kriminalno pravo v težavah, kot sta zapisala Bottomley in Coleman (v: Hudson, 1993: 17). Število kriminalnih dejanj se je povečalo, policija ni poznala pravega načina, kako se odzvati na kriminalna dejanja, ljudstvo je bilo v strahu in mediji so izkoristili dogajanja sebi v prid, da so povečali gledanost, javno podvomili v sposobnost kriminalnega prava in politikov (Hudson, 1993: 17). Kriminal je bil javno označen kot resen, hitro vzpenjajoč se problem. Označili so ga kot socialni problem, za katerega je treba hitro najti rešitev (Heidensohn, 1989: 173).

Kaznovalne teorije lahko v grobem razdelimo na absolutne in relativne oz. utilitaristične. Absolutne trdijo, da kaznujemo zato, ker je storilec grešil in storilca ne smemo kaznovati zato, da bi ga spremenili. S kaznijo vzpostavimo porušeni red. Relativne teorije pa trdijo, da je treba človeka prilagoditi družbenemu okolju in (pre)vzgojno vplivati nanj. Relativna teorija jemlje prevzgojo za nujno sestavino kazni, absolutna pa za smrtni greh (Petrovec, 1998). V zadnjih nekaj desetletjih se javni pritiski po nasilju v imenu žrtve kažejo v medijih tudi pri nas, ko podrobno opisujejo takšna ali drugačna kriminalna dejanja, povečujejo trpljenje njihovih žrtev in zahtevajo maščevanje nad njihovimi storilci. Pri tem ne gre za iskreno skrb za žrtve, ampak za prvinsko željo po nasilju (Bošnjak, 2005).

Tako so kaznovalne prakse ostale v ozadju in vedno več je bilo govora tudi o tem, kako kaznovati dušo. Zato ni nobeno presenečenje, da se je zapor kot oblika kazni tako hitro vsidral v družbo. Pri kaznovanju je vprašljiv tudi odvzem prostosti. Odvzem svobode je zadnji ukrep – *ultima ratio* – sankcioniranja storilcev kaznivih dejanj, uporabljal naj bi se le za težja kazniva dejanja in takrat, ko katera koli druga sankcija ali ukrep ne bi bila učinkovita. Ker pa število zaprtih oseb narašča, je to največji izziv zaporskim sistemom in celotnemu kazenskemu pravosodju, tako v smislu učinkovitega vodenja zaporov kot zagotavljanja človekovih pravic. Zaradi povečanega števila zaprtih oseb se lahko zmanjša stopnja varnosti v družbi. Povečano število zaprtih oseb ima za zapornike številne škodljive učinke in vpliva na življenje v zaporu in na življenje po njem. Če želimo, da bodo tudi represivni ukrepi imeli pozitiven učinek, moramo delovati proaktivno in globalno preventivno. Za vzpostavitev teh dveh dobrin je potrebno prizadevanje za vzpostavitev mehanizmov, ki bodo pri vseh pozameznikih na vseh ravneh ponotranjili zavedanje o spoštovanju občečloveških vrednot, na katerih temeljijo

pravičnost, enakopravnost in enakost, kot temelj za vzpostavitev in ohranjanje svobode, varnosti v globalni strukturi vključenosti, povezovanja in sobivanja ljudi. Demokratična družba brez dejanske uresničitve takega zavedanja, na katerem temeljijo človekove pravice in svoboščine, sploh ne more zagotavljati svobode in varnosti v okviru pravičnosti (Predlog zakona o probaciji – ZPro, 2016).

1.2 Alternativno kaznovanje

Pojem alternativnega kaznovanja se veže na »alternacijo« (iz lat.: drugi, naslednji) ali na zamenjavo zaporne kazni. Angleško govoreča strokovna javnost poleg izraza alternativna kazen uporablja tudi izraze »community corrections«, kar lahko v prevodu pomeni zapor ali izobraževalno institucijo v skupnosti ali skupnost kot izobraževalno institucijo; »punishment in the community« – zapor v skupnosti in »community prosecutions« – kazenski pregon skupnosti ali »community justice« – pravosodje v skupnosti. Gre za to, da je kazen lažje prestajati izven državnih institucij, ki izvršujejo kazen. Kazen se prestaja v lokalnih skupnostih in za lokalno skupnost ali v skupnosti, v kateri so žrtve kazenskih dejanj. Ideje so pripeljale do tega, da so kaznjenci zaradi pritiska družbe izključeni iz skupnosti in da s takšnim načinom kaznovanja prihaja do ponovnega vključevanja v družbo. Do izključevanja pa prihaja prav pri tistih skupinah ljudi, ki so bile že prej izključene oziroma so na obrobju (Landis, 2009: 19).

Najbolj znan izraz, ki ga uporablja tudi Petrovec (2001: 155), je »community service«, kar v prevodu pomeni delo v korist skupnosti oziroma delo v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti.

Do razmaha represivnosti, ko se je »delo v korist skupnosti« začelo obravnavati predvsem kot »dober način kaznovanja«, so zagovorniki ukrepa želeli (prestopnikom) posredovati sporočilo, da ima kriminaliteta javne posledice oz. da pomeni škodo za skupnost, ki naj jo prestopnik z delom nadomesti (Filipčič, 2006: 27). Hkrati so javnosti želeli tudi sporočiti, da so prestopniki sposobni pozitivnega prispevka v korist skupnosti in da jih je potrebno, ko »odslužijo dolg«, ponovno sprejeti v življenje skupnosti (prav tam).

1.2.1 Razvoj alternativnega kaznovanja

Ideja o alternativni kazni se je porodila že v času reformacije, ko so reformatorji razmišljali o javnih delih kot eni izmed boljših možnih kazni. »Naj bodo obsojenci na kakšno kazen, ki je manjša od smrti, obsojeni na javna dela v deželi za čas, ki je v sorazmerju z njihovim zločinom« (Foucault, 2004: 123). Javno delo pomeni dvoje: kolektivno korist pri obsojenčevi kazni in naravo kazni, ki je vidna in ki jo je mogoče nadzorovati. Krivec tako plača dvakrat: z garanjem, ki ga prispeva, in z znaki, ki jih proizvaja. Obsojenec je sredi družbe, na javnih mestih ali na velikih poteh žarišče dobičkov in pomenov. Kakor je videti, služi vsakomur; hkrati pa v duha vseh vtihotaplja znak zločin–kazen: ta korist je drugotna, predvsem moralna, a precej realnejša (prav tam). Tako so že pred nekaj stoletji razmišljali ne le o kazni, ki bi škodovala storilcu, temveč o tem, kako bi ravno temu storilcu pomagali in zmanjšali povratništvo. Miha Wohinz, nekdanji vodja Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij, je trdil: »Od kazenskih sankcij je zapor ne samo najhujša, pač pa tudi najslabša sankcija. Odvzem prostosti je globok poseg v človekove pravice, zato iščemo načine, kako bi tak način kaznovanja nadomestili z bolj vzgojnim. Če gre storilec delat namesto v zapor, je mogoče domnevati, da se na tak način vendarle lažje vključi v življenje, saj je delo oblika resocializacije« (Lorenčič, 2004).

»Sicer številni avtorji poudarjajo, da pri delu v korist skupnosti ne gre za kaznovanje storilca in poudarjajo, da tudi rehabilitacija ni osnovni cilj tega ukrepa. Bistvena je odprava škode, dejstvo pa je, da soočanje z dejanjem preko odprave škode deluje prevzgojno in predstavlja pozitiven stranski učinek ukrepa« (Filipčič, 2006: 15). Ko se kljub razvoju tretmanske ideje¹ in prakse kriminaliteta ni zmanjševala, ampak je le naraščala, je imela oblast na voljo različne postopke. Praviloma se je odločala za več zaporov in za strožje sankcije. Priznati pa je treba, da se je kot odziv na število kaznivih dejanj pojavila tudi vrsta alternativnih sankcij. Vse niso temeljile na humani ideji o skrčevanju zaporov na minimalni obseg po »ultima ratio«.

¹ Po drugi svetovni vojni se je začelo razvijanje tretmanske ideologije, izoblikovala so se temeljna načela in želja po novih sodobnih pristopih. Začeli so preučevati kaznivo dejanje in storilčevo osebnost. Gre za resocializacijo, za spoštovanje in varstvo posameznika ter njegovih pravic. Pozornost je po novem dobila ocena okoliščin dejanja, ocena storilčeve osebnosti in možnosti za njegovo moralno ter psihično resocializacijo. Kaznivo dejanje je potrebno dojemati kot družbeni in individualni pojav. Povojni čas je prinesel željo po tem, da se grozote vojne ne bi več ponavljale. V tem času so bila v razcvetu tudi znanstvenoraziskovalna področja. Precejšen vpliv je imel behaviorizem, saj je s svojim pojasnjevanjem zunanjih okoliščin razlagal notranje procese (Landis, 2009).

Med njimi najdemo namreč prav nič nežne postopke, kot so intenzivno nadzorovanje, ki ga opravljajo usposobljeni uslužbenci (probation officers), elektronski nadzor in posebna taborišča (»boot camps«), ki naj bi z izredno strogim, v resnici krutim režimom življenja spreobračala prestopnike in hkrati zastraševala potencialne storilce. Na drugi strani lestvice so milejši posegi – poravnava med žrtvijo in storilcem, povračilo škode ali koristno delo, za katero tisti, ki mu je naloženo, ne prejme plačila, saj se naloži kot sankcija (Petrovec, 1999: 354). Viri navajajo, da so tako kazen prvič uporabili leta 1966 v Kaliforniji. Sodišče jo je namenilo ženskam, ki so zagrešile prometna kazniva dejanja. Pri presoji o odmeri take kazni sta prevladali naslednji utemeljitvi: mnoge izmed obsojenk zaradi svojega premoženjskega stanja ne bi zmogle plačati denarne kazni in zapor bi jih prehudo prizadel, ne le psihično, tudi zaradi družine in skrbi zanjo. Sodišča so ocenila, da so izkušnje z novo vrsto kazni dobre in se je delo v korist skupnosti vse bolj širilo kot alternativna sankcija zaporni kazni. Ponekod so izrek nove sankcije združili z dodatnimi obveznostmi, tako da je storilec moral poravnati povzročeno škodo, drugje pa so tovrstno delo izrekli kot kazen brez dodatkov (prav tam).

Petrovec (1999) nadaljuje z razlago, da se je v naslednjih letih alternativna sankcija prenesla tudi na druge ameriške države, v sedemdesetih letih pa se je uveljavila tudi v Kanadi, Avstraliji in Novi Zelandiji in je kot večina kaznovalnih izumov zašla tudi na staro celino. Najbolj dovzetna je bila Anglija. V Angliji je leta 1972 Criminal Justice Act pooblastil sodišča, da lahko naložijo od 4 do 240 ur neplačanega dela v korist skupnosti kot obliko kazni za dejanja, za katero se lahko izreče zapor. V osemdesetih pa so se z uvedbo alternativnih kazni lahko pohvalili tudi na Nizozemskem, Danskem, v Nemčiji, Franciji, na Norveškem in Portugalskem. »Bivše socialistične države so bile do te sankcije še najbolj zadržane. Eden izmed razlogov je, da je imelo delo v času socializma prevzgojni namen in je bilo tako uporabljeno za sankcioniranje političnih nasprotnikov. Ta izkušnja je ovirala razmišljanje o delu v korist skupnosti« (Filipčič, 2006: 15).

Težava pri uveljavljanju alternativne kazni se je pri primerjavi prakse v Angliji in Kanadi pojavila predvsem zaradi neznanja in neusklajenosti strokovnjakov na področju izrekanja teh kazni. Ko so ugotovili, da prihaja pri izreku alternativne kazni do velikih razkorakov, so leta 1989 napisali navodila (National Standards for Community Service Orders), ki priporočajo pogostejšo uporabo te sankcije, dajejo jasnejše okvire in enotnost pri njenem izrekanju. Med

drugim priporočajo, da je treba tiste, ki se prvič niso držali pravil pri izvrševanju kazni dela v korist skupnosti, vseeno upoštevati za ponoven izrek iste sankcije. Zaradi prvega neuspeha obsojenemu ne smemo kar zapreti vrat (Petrovec, 1999). Nekateri pa so opozarjali, da sodniki raje izrekajo drugačne sankcije, ki zastrašujejo, onesposablajo in so povračilne. Tak je zlasti zapor. V alternativne sankcije nimajo zaupanja, ker ni dokazano, da je s tovrstnimi ukrepi mogoče doseči rehabilitacijo delikventov (prav tam), čeprav je bil prav alternativni način izvršitve zaporne kazni zamišljen kot ukrep, ki naj bi pripomogel k zmanjšanju represivnosti sistema z usmerjenim pozitivnim delovanjem storilca v korist skupnosti ter k preprečevanju posledic kratkotrajnih zapornih kazni, ki imajo več negativnih kot pozitivnih posledic (Predlog zakona o probaciji, 2016).

Eden izmed argumentov za pojav alternativnih kazni, poleg tega, da so zapor prenapolnjeni in da se je treba zavzeti za večjo odgovornost skupnosti v izvajanju kazni, je tudi argument o razširitvi seznama kazni. Pred pojavom alternativnih kazni je kaznovanje temeljilo na zapornih kaznih ali pogojnem kaznovanju in denarnih kaznih, ki se v nekaterih primerih niso mogle izvajati. Alternativne kazni razširjajo ta seznam in uvajajo še eno obliko kaznovanja ter tako kazenskopravnemu postopku omogočijo široko paleto intervencij proti storilcem kaznivih dejanj (Blomberg, Lucken, 2006).

Pri prebiranju literature pa zasledimo tudi opozarjanje na negativne učinke alternativnega kaznovanja. Nekateri avtorji so mnenja, da čeprav so alternativne kazni pri odvzemu svobode v nekaterih razsežnostih olajšale situacijo mnogim ljudem, ki bi morali svojo kazen prestajati v zaporu, je treba poudariti, da v glavnem niso izpolnile nekaterih pomembnih pričakovanj. Kot prvo, ni se zmanjšalo število zapornikov v zaporih, kar je pravzaprav bil namen, ko so se začele uvajati alternativne kazni. Veliko raziskovanj o alternativnem kaznovanju govori o tem, da je prenapolnjenost zaporov, v času, ko se povečuje intenzivnost alternativnih kazni, ostala enako pereče vprašanje, ponekod se je še povečalo (Blomberg, Lucken, 2006: 183). Nekateri avtorji to situacijo pojasnjujejo z dejstvom, da se sodišče ob izreku alternativne kazni angažira dosti bolj kot na primer pri pogojnih kaznih ali probaciji, zato sodišča takšnim obsojencem postavljajo težje zahteve in se veliko hitreje in lažje odločijo za napotitev obsojenca v zapor (Sparks, 2001). To pomeni, da je potrebno bolj intenzivno izvajati izobraževanje sodnikov na področju penologije. Dosedanje izobraževanje je bilo površno in premalo poglobljeno v vseh

sistemih izobraževanja pravnikov in predvsem nezadostno za tako spremenjeno funkcijo v postopkih proti osebam, ki so v postopku izvajanja kazni. V mnogih pravosodnih sistemih se alternativne kazni uporabljajo za tiste prestopnike, katerim bi bile izrečene pogojne ali denarne kazni in ne institucionalne, kar pomeni povečanje celotnega sistema izvajanja kazni; namesto, da bi se le-ta zmanjševal, se povečuje (Knežević, 2007: 253–254).

1.2.2 Sistem alternativnega kaznovanja v Sloveniji

Kazenska zakonodaja v Sloveniji že dolgo let omogoča različne alternativne oblike prestajanja zaporne kazni. Alternativni način izvršitve zaporne kazni je bil zamišljen kot ukrep, ki naj bi pripomogel k zmanjšanju represivnosti sistema (Predlog zakona o probaciji, 2016). Sistem izvrševanja alternativnih sankcij ni organiziran na ravni države in v praksi to povzroča težave zaradi pomanjkanja virov, mreže, usposobljenosti, nadzora in presoje učinkovitosti. Pošiljanje storilcev kaznivih dejanj v zapor, zlasti ko gre za krajše zaporne kazni, praviloma nima želenega preventivnega učinka, poleg tega je tudi eden izmed dražjih odzivov države v boju proti kriminaliteti. Zaporno kazen bi lahko pogosteje nadomestile alternativne kazenske sankcije, saj pri številnih obsojencih za to ni posebnih varnostnih zadržkov, hkrati pa bi bila to pomembna prostorska razbremenitev za zapore. (Predlog zakona o probaciji, 2016)

V nadaljevanju se bom osredotočila zgolj na načine izvrševanja kazni, ki so nadomestilo za zapor, za odvzete prostosti po Kazenskem zakoniku (KZ-1-UPB2, Uradni list RS, št. 50/12 in 6/16 – popr.). Največ pozornosti bom posvetila delu v splošno korist, ki edino v celoti nadomesti odvzete prostosti kot nadomestilo kazni, alternativni kazni, kot sta zapor ob koncu tedna in hišni zapor, pa bom le povzela.

1.2.2.1 Načini izvrševanja alternativnih kazni

a) DELO V SPLOŠNO KORIST

Delo v splošno korist je ena izmed možnosti alternativnega kaznovanja v Sloveniji. Poznamo ga že kar nekaj časa, do sedaj pa je doživel tudi veliko sprememb. Kljub temu je žal premalo znan tudi med strokovnimi delavci ter posamezniki, ki bi si s tako kaznijo lahko olajšali življenje in stigmatizacijo zapora. Delo v splošno korist je za obsojenca lahko izredno velikega pomena za nadaljnje življenje. Poudarjen je pomen skupnosti in človeške smiselnosti

ukrepanja, ki naj v večji meri ustreza potrebam udeležениh in prizadetih ljudi ter hkrati socialno in integrativno vpliva na storilce in tudi oškodovance. Glavni cilj pa niso prevzgoja in rehabilitacija niti kaznovanje. Gre za ukrep, pri katerem se izrazijo participativnost, socialna integrativnost, pogodbenost in prostovoljnost. Vse to presega zgolj kaznovalnost ali vzgojnost (Filipčič, 2006: 27).

V spodaj navedenih zakonih, ki so bili veljavni do leta 2008, lahko vidimo, da je vsak obsojenec, ki je bil obsojen do treh mesecev zapora, lahko pod določenimi pogoji nadomestil zaporno kazen z delom v korist humanitarnih organizacij, in sicer v obsegu najmanj osemdeset ali največ dvesto štirideset ur. O obliki izvršitve odloča sodišče, izvrševanje dela pa pripravi, vodi in nadzoruje Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij v sodelovanju s centrom za socialno delo. Za sam pregled ureditve sistema alternativnih kazni v Sloveniji je pomembno, da si ogledamo celoten razvoj in najbolj pomembne spremembe.

- *Kazenski zakonik, 107. člen, 4. odstavek, (Ur. l. RS, št. 95/2004 – UPB):*
Kazen zapora do treh mesecev je mogoče izvršiti tudi tako, da obsojeni namesto kazni zapora opravi v obdobju, ki ne sme biti daljše od šestih mesecev, delo v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti v obsegu najmanj osemdeset ali največ dvesto štirideset ur. To delo se razporedi tako, da ne moti obsojenčevih obveznosti iz delovnega razmerja. O obliki takšne izvršitve odloča sodišče, ki je izreklo kazen na prvi stopnji, upoštevajoč objektivne in subjektivne okoliščine storilca in njegovo privolitev v tak način izvršitve kazni zapora. Če obsojeni ne izpolnjuje nalog, ki izvirajo iz opravljanja dela v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti, lahko sodišče odredi, da se izrečena kazen zapora izvrši.

- *Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij, (Ur. l. št. 110/2006, UPB-1), 13. člen:*
(1) Izvrševanje dela v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti, s katerim sodišče nadomesti kazen zapora do treh mesecev, pripravi, vodi in nadzoruje uprava (za izvrševanje kazenskih sankcij) v sodelovanju s centrom za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: pristojni center), pristojnim po predpisih o socialnem varstvu.
(2) Pristojni center obvesti sodišče, če obsojeni ne izpolnjuje nalog, ki izvirajo iz opravljanja dela v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti.

Alternativnih kazni skoraj niso izrekli, število zaprtih pa je med letom 2004 in 2008 zgolj naraščalo, leta 2007 je bilo zaprtih 1339 in leta 2008 1364 obsojencev. Leta 2008 sta bila na nadomestno kazen dela v splošno korist napotena dva obsojenca (Letno poročilo 2004–2008, 2005–2009).

S 1. novembrom 2008 pa je stopil v veljavo nov zakon, ki je močno spremenil možnosti izvrševanja kazenskih sankcij, predvsem za kazni kot nadomestilo zapora alternativnih kazni.

- *Kazenski zakonik, 86. člen, 8. odstavek, (Ur. l. RS, št. 50/12)*

Kazen zapora do dveh let se lahko izvrši tudi tako, da obsojeni namesto kazni zapora opravi v obdobju največ dveh let delo v splošno korist v višini najmanj 80 ali največ 480 ur. To delo se razporedi tako, da ne moti obsojenčevih obveznosti iz delovnega razmerja. O obliki take izvršitve odloča sodišče, ki je izreklo kazen na prvi stopnji, upoštevajoč pri tem objektivne in subjektivne okoliščine storilca in njegovo soglasje s takim načinom izvršitve kazni zapora. Z delom v splošno korist se ne more izvršiti kazen zapora, ki je bila storilcu izrečena za kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost. Če obsojeni ne izpolnjuje nalog, ki izvirajo iz opravljanja dela v splošno korist, lahko sodišče odredi, da se izrečena kazen zapora izvrši.

Obseg dela se določi tako, da se en dan zapora nadomesti z dvema urama dela. Delo v splošno korist se opravlja brez nadomestila. Če so obsojencu potrebni pomoč, nadzor ali varstvo v obliki varstvenega nadzorstva, sodišče lahko za čas trajanja dela v splošno korist po določbah tega zakonika o pogojni obsodbi odredi varstveno nadzorstvo, eno ali več navodil in določi svetovalca. (Predlog zakona o probaciji, 2016)

- *Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, ZIKS- 1f, 10. člen., (Ur. l. št. 76/2008):*

(1) Izvrševanje dela v splošno korist, s katerim sodišče nadomesti kazen zapora do dveh let, pripravi, vodi in nadzoruje center za socialno delo, pristojen po predpisih o socialnem varstvu (v nadaljnjem besedilu: pristojni center) v sodelovanju z območnimi zavodi, pristojnimi za zaposlovanje. Dogovor o začetku opravljanja nalog, ki ga sklenejo obsojenec, organizacija, pri kateri bo delo opravljal in pristojni center, se šteje kot poziv za nastop kazni.

S to spremembo novele Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, ki je stopila v veljavo, in s pripravo, z vodenjem in nadzorovanjem dela v splošno korist se je izvajanje v celoti preneslo na center za socialno delo, v sodelovanju z območnimi zavodi, pristojnimi za zaposlovanje. V praksi se je sicer pred uveljavitvijo novega zakona na prvo mesto postavljala vloga centra za socialno delo, a se je Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij vključevala v povezavi s sklepanjem in realizacijo pogodb o povračilu stroškov v zvezi z opravljanjem dela v splošno korist (Letno poročilo 2009, 2010).

Sprememba je imela velik vpliv na delo strokovnih delavcev. Poleg tega, da so bili delo, vodenje in nadzor skoraj v celoti naloženi strokovnim delavcem na centru za socialno delo, je bilo močno povečano število populacije obsojencev, ki je bila deležna izreka alternativne kazni. Medtem ko so prej zapor lahko zamenjali z alternativno kaznijo le obsojenci do treh mesecev, so bili alternativne kazni poslej lahko deležni obsojenci do dveh let. Strokovnjaki na področju penologije, strokovni delavci, zaposleni na centru za socialno delo, v zaporih in drugi sodelavci že ves čas opozarjajo, da so potrebne drugačne spremembe in da je to za strokovne delavce prevelik zalogaj. Statističnih podatkov o številu prestanih alternativnih kaznih kot nadomestilu zapora ni mogoče dobiti. V telefonskem pogovoru z Upravo za izvrševanje kazenskih sankcij sem izvedela, da ne beležijo natančnih podatkov o številu obsojenih, ki so bili napoteni na delo v splošno korist. Podatke o tem imajo posamični centri za socialno delo in niso nikjer zbrani. Sama vidim to kot veliko pomanjkljivost, pravijo pa, da bo z novo probacijsko službo zbiranje podatkov centralizirano v eni službi. Kjub temu naj navedem, katere podatke hranijo na Upravi za izvrševanje kazenskih sankcij. Leta 2014 je nadomestilo kazni zapora kot družbenokoristno delo opravljalo 6 oseb. Leta 2016 je družbenokoristna dela kot nadomestilo zapora opravljalo 14 oseb (Letno poročilo 2014, 2016. Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij, 2015, 2017).

b) POSTOPEK NAPOTITVE NA DELO V SPLOŠNO KORIST

Postopek se začne z obravnavo na pristojnem sodišču. Sodišče pripravi predlog konkretne naloge in pri pristojnem centru za socialno delo preveri, ali je nalogo mogoče izvesti in center pozove, da izbere in predlaga izvajalsko organizacijo. Postopek se izvrši tako, da obsojenec skupaj s strokovnim delavcem, svojim koordinatorjem, na centru za socialno delo določi vrsto dela tako, da ustreza strokovnosti in sposobnosti obsojenca in ga razporedi tako, da ne moti njegovih družinskih, poklicnih in izobraževalnih obveznosti. Na podlagi posredovanega

predloga sodišče izda sklep, ki je podlaga za sklic tako imenovanega koordinacijskega sestanka, kjer se z dogovorom med centrom za socialno delo, kandidatom in izvajalsko organizacijo določijo vse podrobnosti glede konkretne izvedbe dela ter obveznosti vseh udeležениh. Podpisani dogovor o napotitvi šteje kot napotilo za delo. Po opravljenem zdravniškem pregledu, opravljenem izpitu iz varstva pri delu in prijavi v zavarovanje lahko kandidat začne z opravljanjem dela.

Nadzor nad izpolnjevanjem delovnih nalog obsojenca izvaja na podlagi Pravilnika o izvrševanju dela v splošno korist (Uradni list RS, št. 109/08 in 46/12) pristojni center za socialno delo, ki spremlja njegovo delo. Če ugotovi, da napotena oseba ne izpolnjuje nalog ali jih opravlja malomarno, površno in neredno, o tem obvesti sodišče, ki izreče kazen zopora z opravo določene naloge v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti. V takem primeru sodišče odredi, da se obsojencu naloži kazen zopora. Za uspešno izvajanje instituta splošnokoristnega dela, ki postaja na področju izvrševanja kazenskih sankcij stalnica, je torej bistveno uspešno sodelovanje vseh udeležencev, torej centrov za socialno delo, izvajalskih organizacij, sodišč, državnih tožilstev in seveda tudi napotenih oseb (spletna stran CSD Slovenj Gradec).

c) ZAPOR OB KONCU TEDNA

Zapor ob koncu tedna je prav tako ena izmed možnosti prestajanja alternativnih kazni, ki pa za razliko od dela v splošno korist kljub temu odvzame prostost obsojencu, vendar le ob vikendih oz. prostih dnevih. Vikend zapor pravzaprav omogoča obsojencu, da njegovo življenje poteka med tednom nemoteno, tako obiskuje službo/šolo, ob vikendih pa odsluži svojo kazen v zaporu.

- Kazenski zakonik, 86. člen, 4. odstavek, Ur. l. RS, št. 50/12

Kazen zopora do treh let, razen za kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost, se za obsojenca, ki izpolnjuje pogoje, določene v zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, lahko izvršuje tudi tako, da obsojenec med prestajanjem kazni zopora še naprej dela ali se izobražuje in prebiva doma, razen v prostih dneh, praviloma ob koncu tedna, ko mora biti v zavodu. Natančnejše pogoje izvrševanja določi zavod.

- *Zakon za izvrševanje kazenskih sankcij, 12. člen. Ur. l. RS. št. 54/15 bolj natančno opredeli izvrševanje tako imenovanega vikend zapora.*

(1) Pod pogoji iz kazenskega zakonika in po postopku iz zakona, ki ureja kazenski postopek, se izvršitev kazni zapora lahko opravi tako, da obsojenec med prestajanjem kazni zapora še naprej dela ali se izobražuje in prebiva doma, razen ob prostih dneh, praviloma ob koncu tedna, ko mora biti v zavodu (v nadaljnjem besedilu: zapor ob koncu tedna), dopusti obsojencu, ki je osebno toliko urejen, da mu je mogoče zaupati, da takega načina prestajanja kazni zapora ne bo zlorabil in ki je v času odločanja o načinu izvršitve kazni zapora:

– zaposlen na območju Republike Slovenije v skladu s predpisi o delovnih razmerjih ali javnih uslužbencih ali na drugi pravni podlagi, samozaposlen ali samostojno opravlja kmetijsko dejavnost ali

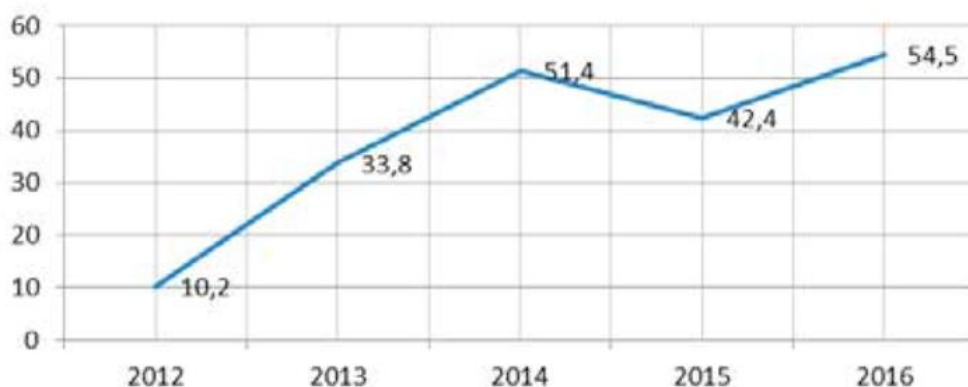
– če ima v Republiki Sloveniji status dijaka in se redno šola oziroma ima status študenta in redno izpolnjuje svoje študijske obveznosti.

(2) Sodišče lahko izjemoma in iz posebej obrazloženih razlogov izvršitev kazni zapora z zaporom ob koncu tedna dopusti tudi obsojencu, ki je zaposlen ali se izobražuje zunaj območja Republike Slovenije, če se ta hkrati zaveže, da bo sodišču in direktorju zavoda vsake tri mesece predložil ustrezna dokazila svojega delodajalca ali pristojne izobraževalne ustanove, kjer se izobražuje, da izpolnjuje svoje delovne ali izobraževalne obveznosti.

(3) Izvršitev kazni zapora z zaporom ob koncu tedna se pod pogoji iz prvega ali drugega odstavka tega člena lahko dopusti tudi na predlog obsojenca, ki že prestaja kazen zapora, po predhodnem mnenju direktorja zavoda.

Leta 2007 sta zapor ob koncu tedna prestajala 2 obsojenca. Eden je med tednom hodil na delo, drugi pa je bil študent in je med tednom obiskoval predavanja (Letno poročilo 2008, 2009). Leto pozneje, 2008, ko je prišlo do spremembe zakona, je bilo vikend zapornikov 5 (Letno poročilo 2009, 2010). Leta 2012 je zapor ob koncu tedna prestajalo povprečno 10,2 zapornikov. Ohranjanje zaposlitve med prestajanjem kazni jim je tako omogočilo ohranjanje osnovne materialne eksistence in socialno varnost ali nadaljevanje začetega izobraževanja. Zavodi za prestajanje kazni zapora se pri izvrševanju zapora ob koncu tedna soočajo predvsem s težavo nadzorov pri obsojencih, ki so samozaposleni, pri obsojencih, ki samostojno opravljajo kmetijsko dejavnost, ter pri obsojencih, ki svoje delo opravljajo v tujini pri tujem delodajalcu

(Letno poročilo 2013: 42, 2014). Naslednje leto, 2013, je vikend zapor povprečno prestajalo 33,8 zapornikov. Ugotovili so, da prihaja do vedno več zlorab zapora ob koncu tedna, saj nekateri obsojenci ne ustrezajo pogojem, pa so kljub temu dobili možnost prestajanja kazni ob koncu tedna. Leta 2015 je vikend zapor povprečno prestajalo 42,4 oseb. Lani, 2016, pa je vikend zapor prestajalo 54,5 obsojencev (Letno poročilo 2013–2016, 2014–2017).

Graf 1: Dinamika gibanja povprečnega števila oseb v »vikend zaporu«; vir: Letno poročilo 2016, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij, 2017.

Alternativna sankcija vikend zapor se sicer vedno bolj uveljavlja, a strokovnjaki pravijo, da zaradi nenatančnih zakonov in pravil glede opravljanja vikend kazni zapora prihaja do kršenja pravil in izrabljanja te alternativne možnosti.

d) HIŠNI ZAPOR

Pri hišnem zaporu pravzaprav govorimo o omejitvi gibanja, angleški izraz »curefew« pomeni isto kot policijska ura. Ta sankcija se lahko povezuje z uporabo elektronskega nadzora v različnih oblikah. Hišni zapor se lahko nadomesti tudi z delom v skupnosti ali z opravljanjem drugih nalog, ki jih mora izvajati obsojenec. Vloga socialnega delavca je v primerih hišnega zapora kot tudi pri drugih alternativnih sankcijah izredno pomembna (Knežević, 2008: 154–155). Hišni zapor velja kot najbolj kritičen pri izvrševanju kazni. Z uvedbo instituta hišnega zapora so predvideli, da zmanjšuje negativne posledice kratkotrajne zaporne kazni in omili položaj obsojenca. Obsojenci na hišni zapor so z izrečenim hišnim zaporom v pravicah izenačeni z obsojenci v zaporu, med njimi pa prihaja do razlik predvsem pri omejevanju svobode in pri zagotavljanju pomoči za socialno vključevanje po odpustu. V primerjavi z zaporno kaznijo se hišni zapor v praksi izvaja kot nadzor, ki ga opravlja policija, obsojenec ima

omejeno gibanje (Akcijski načrt ustanovitve probacijske službe s predlogom potrebnih institucionalnih in normativnih sprememb, 2016).

- Kazenski zakonik, 86. člen, Ur. l. RS, št. 50/12

(5) Kazen zapora do devetih mesecev se lahko izvršuje tudi s hišnim zaporom, če glede na nevarnost obsojenca, možnost ponovitve dejanja ter osebne, družinske in poklicne razmere obsojenca v času izvrševanja kazni ni potrebe po prestajanju kazni v zavodu ali če je zaradi bolezni, invalidnosti ali ostarelosti obsojenca kazen treba in jo je mogoče izvrševati v ustreznem javnem zavodu.

(6) V času prestajanja kazni se obsojenec ne sme oddaljiti iz stavbe ali posameznega dela stavbe, kjer se izvršuje hišni zapor, razen če sodišče za določen čas to izjemoma dovoli, kadar je neizogibno potrebno, da si obsojenec zagotovi najnujnejše življenjske potrebščine ali zdravstveno pomoč, ali za opravljanje dela. Sodišče lahko obsojencu omeji ali prepove stike z osebami, ki z njim ne prebivajo oziroma ga ne zdravijo ali oskrbujejo in podrobneje določi način izvrševanja hišnega zapor.

(7) Če se obsojenec brez dovoljenja sodišča oddalji iz stavbe ali posameznega dela stavbe, kjer se izvršuje hišni zapor, ali pa to stori zunaj dovoljenega časa ali ne upošteva omejitve ali prepovedi stikov ali krši druga pravila, ki jih sodišče določi glede izvrševanja hišnega zapor, lahko sodišče s sklepom odloči, da se preostanek izrečene kazni izvrši v zavodu.

- Zakon za izvrševanje kazenskih sankcij, 12a.člen. Ur. l. RS, št. 54/15 pa bolj natančno opredeli izvrševanje hišnega zapor

(1) S sodbo ali s posebnim sklepom, s katerim sodišče, pod pogoji iz kazenskega zakonika in po postopku iz zakona, ki ureja kazenski postopek, dopusti izvršitev kazni zapor s hišnim zaporom in odredi ali spremeni način njegovega izvrševanja, se v okviru pravil o izvrševanju hišnega zapor določijo:

- naslov stavbe in po potrebi tudi natančen opis posameznega dela stavbe, v katerem obsojenec stalno ali začasno prebiva oziroma javnega zavoda za zdravljenje ali oskrbo, v katerem je obsojenec nameščen in v katerem se izvršuje hišni zapor,
- organ, ki opravlja nadzor in njegova pooblastila ter obveznosti obsojenca pri izvajanju nadzora,

- izjeme od prepovedi oddaljevanja od stavbe, kadar je to neizogibno potrebno, da si obsojenec zagotovi najnujnejše življenjske potrebščine ali zdravstveno pomoč, ali za opravljanje dela in način izvajanja izjem, z navedbo njihovega namena, časa, trajanja in načina nadziranja,
- način, po katerem osebe, ki jih obsojenec obiskuje v okviru dovoljenega oddaljevanja od stavbe, obveščajo za nadzor pristojne organe o obiskih obsojenca, o izvajanju delovne obveznosti in drugih okoliščinah, povezanih z dovoljenim oddaljevanjem obsojenca,
- osebna imena, rojstni datumi in naslovi posameznikov, s katerimi obsojenec ne prebiva oziroma ga ne zdravijo ali oskrbujejo in s katerimi so mu stiki prepovedani ali omejeni,
- način seznanitve teh oseb s prepovedjo ali omejitvijo stikov in način, po katerem te osebe lahko obvestijo pristojne organe o morebitnih kršitvah prepovedi.

(2) Sodišče pošlje sodbo oziroma poseben sklep o načinu izvršitve hišnega zapor in sklep o spremembi načina njegovega izvrševanja iz prejšnjega odstavka obsojencu, zavodu za prestajanje kazni, v katerega bi bil obsojenec sicer napoten po določbah tega zakona ter policijski postaji, na območju katere se izvršuje hišni zapor.

(3) Izvajanje hišnega zapor nadzoruje sodišče samo ali preko policije. Policija sme vsak čas tudi brez zahteve sodišča preverjati izvajanje hišnega zapor, o morebitnih kršitvah hišnega zapor pa mora brez odlašanja obvestiti sodišče in zavod, pri katerem je bil opravljen postopek nastopa kazni hišnega zapor.

V letnih poročilih Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij najdemo podatke, da je leta 2013 hišni zapor prestajalo 24 obsojencev, leta 2014 in 2015 je hišni zapor prestajalo 29 oseb. Leta 2016 je sodišče nadomestilo izvrševanje kazni zapor s hišnim zaporom 25 osebam.

1.2.3 Prednosti in pomanjkljivosti alternativnega kaznovanja

1.2.3.1 Prednosti alternativnega kaznovanja (Meško et. al., 2016)

- Veliko manjša stigmatizacija storilca, če ostane v svojem okolju.
- Manjši stroški v primerjavi z zapornimi kaznimi.
- Zmanjšuje se nasilnost pravosodnega sistema.
- Če bi sodišča namesto zaporne kazni večkrat določila alternativno kazen, bi prišlo do večje zmogljivosti sodišč.

- Sodelovanje okolja s pravosodnim sistemom, kar ne prija le obsojencu, temveč tudi širši družbi.
- Primerne so tudi za mladostnike.
- Nekateri med opravljanjem alternativne kazni, še posebej pri opravljanju dela v splošno korist, najdejo službo v tisti organizaciji oz. si z dodatnimi kompetencami povečajo možnost zaposlitve.
- Vzgojna in reintegracijska funkcija.
- Resocializacijska funkcija.

1.2.3.2 Pomanjkljivosti alternativnega kaznovanja (Meško et. al., 2016)

- Veliko avtorjev dvomi v vpliv alternativnih kazni na povratnike, saj imamo nespremenjen delež povratnikov.
- Javnost alternativnih kazni zaradi različnih razlogov ne podpira in je pri izvajanju le-teh čutiti pomanjkanje podpore.
- Čakalne vrste za odslužitev dodeljene kazni in predolg postopek.
- Nekateri avtorji izpostavljajo, da lahko pride do prevelikega socialnega nadzora.
- Premalo določeni kriteriji in navodila za odmero kazni. Sodniki so večinoma prepuščeni svoji lastni odločitvi, zato prihaja do razlik med izrekom števila ur pri opravljanju družbenokoristnega dela

1.2.4 Razvoj probacije v Sloveniji

Probacija je organ, ki je zakonsko določen za izvrševanje kazni in ukrepov v skupnosti. Slovenija odstopa od drugih evropskih držav glede organiziranosti izvrševanja skupnostnih sankcij in ukrepov – alternativnih sankcij, saj skoraj edina nima organizirane probacijske službe, kot jo poznajo drugje po Evropi (Predlog zakona o probaciji, 2016). V Sloveniji je vprašljiva tudi kadrovska ureditev znotraj posameznih ministrstev. Imamo precej nizek delež strokovnih delavcev, ki se ukvarjajo s strokovnim delom na področju izvrševanja kazenskih sankcij in postpenala, primanjkuje pa nam tudi ustrezno izobraževanje in usposabljanje. Tako strokovni delavci poleg svojih nalog, ki so vezani na storilce kaznivih dejanj, izvajajo tudi druge naloge, ki vsebinsko niso vezane na storilce. Posledično morajo poznati več vsebinskih del z različnih področij (Akcijski načrt ustanovitve probacijske službe s predlogom potrebnih institucionalnih in normativnih sprememb, 2016).

Slovenija je, kot rečeno, še med redkimi državami, ki probacijske službe nima urejene na državni ravni. Pozitivni učinki probacijske službe so se pokazali v vseh državah, kjer so jo uvedli. V primerjavi z današnjim sistemom je prednost v tem, da omogoča celovito obravnavo storilca kaznivega dejanja in žrtve v vseh fazah predkazenskega in kazenskega postopka, vključno z izvrševanjem kazenske sankcije, v okviru ene institucije (Predlog zakona o probaciji, 2016). Cilj probacijske službe je zmanjšanje ponovitve kaznivih dejanj s pomočjo vzpostavljanja pozitivnih odnosov s storilci, celovita obravnava obojene osebe od uvedbe predkazenskega postopka, med izvrševanjem določenih kazni, med izvrševanjem varstvenega nadzorstva v okviru pogojne obsodbe ali pogojnega odpusta v okviru ene institucije (probecijske službe), zmanjšanje prezasedenosti zaporov.

Ključni elementi probacije so (predlog zakona o Probaciji, 2016: 7):

- Obravnava storilca kaznivega dejanja v skupnosti, kjer živi.
- Izveninstitucionalna obravnava storilca kaznivega dejanja, za katerega je podana ocena, da ga ni potrebno izločiti iz družbenega okolja.
- Naložitev določenih nalog.
- Nudenje pomoči, podpore in odvrčanje od ponavljanja kaznivih dejanj.

Temeljna načela probacije:

- Načelo zakonitosti (probecijske službe pri izvajanju sankcij storilcu ne nalagajo nobenih obveznosti ali omejitev mimo tistih, ki so izrečene z odločbo ali drugim aktom, ki je podlaga za izvajanje probacijskih nalog in kar v vsakem primeru zahteva teža dejanja ali ocenjeno tveganje ponovitve kaznivega dejanja).
- Spoštovanje človekovih pravic storilcev.
- Spoštovanje človekovih pravic žrtev kaznivih dejanj.
- Nediskriminacija glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, invalidnost, spolno usmerjenost, politično ali drugo prepričanje, narodnost ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, premoženje, rojstvo ali kakšno drugo okoliščino.
- Delovanje, predpisano z zakonom.
- Sodelovanje z drugimi javnimi ali zasebnimi organizacijami ali skupnostmi.
- Dostopni, nepristranski in učinkoviti pritožbeni postopki.
- Redno spremljanje in nadzorstvo nad delom probacijskih služb.

Kar pa v povezavi z diplomsko nalogo tudi mene najbolj zanima, so spremembe pri že obstoječih alternativnih sankcijah. Kot so zapisali v Predlogu zakona o probaciji, pravijo, da gre za kvalitetne spremembe. Pri delu v korist skupnosti bodo probacijske enote izvajale tudi varstveno nadzorstvo in bodo tej obliki sankcije dale pravo resocializacijsko in reintegracijsko funkcijo. Pri hišnem zaporu pa bo probacija delno prevzela naloge, ki jih imata pri izvajanju hišnega zavora sedaj zapor in policija, hkrati pa bo hišni zapor namesto dosedanje zgolj kaznovalne funkcije dobil novo vsebino varstvenega nadzorstva z namenom resocializacije storilcev kaznivih dejanj. Večji poudarek bo tudi na osebnem načrtu, ki ga bo storilec skupaj s svojim svetovalcem napisal ob začetku izrečene kazni, pripravil pa bo tudi aktivni načrt dela z obsojencem.

Razmišljajo tudi o spremembi 86. člena KZ-1, ki določa način izvršitve zaporne kazni, da bi vse izrečene kazni do 6 mesecev zavora obsojenci namesto kazni zavora opravili delo v splošno korist, ob soglasju obsojenca in če je izvršitev mogoča. Sprememba bo prav tako vidna pri plačilu stroškov poškodb pri delu, saj so vsi stroški povezani z zavarovanjem za poklicne bolezni. Stroške zdravstvenega pregleda ali posledic poškodb pri delu zdaj krije državni proračun. Stroške malice, prevoza in druge stroške, povezane z izvršitvijo dela v splošno korist, pa krije storilec sam, razen v primeru, da je na dan sklenitve dogovora upravičen do socialnovarstvenih prejemkov. Probacijska služba bo kot organ v sestavi ministrstva za pravosodje, imenovana Uprava RS za probacijo. Uprava bo imela notranje organizacijske enote – centralno enoto in probacijske enote. Njihovo število bodo določili naknadno. Centralna enota bo imela koordinacijsko funkcijo, skrbela bo za izobraževanje probacijskih uslužbencev in za ozaveščanje javnosti o potrebah probacije. Skrbeli bodo tudi za širjenje programov, ki jih osebe po prestani kazni potrebujejo za uspešno vključitev v družbo. Izvajali pa bodo tudi nadzorstvo nad izvrševanjem probacijskih nalog. Območnim enotam bo naloženo konkretno delo z osebami (s storilci, z obdolženci, obsojenci). (Povzeto po Predlogu zakona o probaciji, 2016.)

Pri raziskovanju tematike probacije sem naletela tudi na kritike probacije. Petrovec je v svojem intervjuju na temo probacije povedal, »Probacija utegne biti eden zadnjih žeblicev v krsto tretmanske ideje in prakse« (Petrovčič, 2015). Petrovec je mnenja, da bi morali delati bolj v smeri socialne države. Da smo pred letom 2008 imeli organ – Upravo za izvrševanje kazenskih sankcij, da bi lahko nadaljevali od tam in le-to preimenovali in nadgradili v probacijo.

Potrebovali bi le dobre koordinatorje. Skeptičen je glede razporeditve dela na eno centralizirano probacijsko službo, katere dela je prej opravljalo 60 centrov za socialno delo in 12 zaporov. »Če bi se vsaj eden ali dva zaposlena v posameznem centru za socialno delo dejansko ukvarjala z obsojenci, kot so se včasih, je jasno, da šestdeset regionalno porazdeljenih centrov lahko bistveno bolje opravlja to delo, kot pa lahko to stori za celotno območje Slovenije ena centralizirana probacijska služba, ki bo organizirana v okviru ministrstva za pravosodje. Če bodo v novi službi zaposleni tudi novi ljudje, pomeni, da nimajo nobenih izkušenj« (Petrovčič, 2015).

Druge evropske države poročajo, da je višina potrebnih sredstev za delovanje probacijske službe v primerjavi z zaporniškim sistemom bistveno nižja. Znesek za probacijsko službo znaša od 3,1 % (Malta) do 25 % (Švedska) sredstev, ki jih te države namenijo za zaporski sistem. Večina evropskih držav je zabeležila upad števila zaprtih oseb, beležijo pa tudi zmanjšano stopnjo povratništva. Tudi do 15 % nižja je stopnja povratništva med tistimi, ki so vključeni v probacijo, in tistimi, ki prestajajo zaporno kazen (Akcijski načrt ustanovitve probacijske službe s predlogom potrebnih institucionalnih in normativnih sprememb, 2016).

1.2.5 Probacija v tujini

Po celotni Evropi so razvite službe za probacijo na nacionalni ravni. Vse sodijo pod okrilje ministrstev za pravosodje, nekatere so organizirane na enak način kot zaporske uprave, ponekod delujejo skupaj v okviru enovite organizacije, poznamo tudi primere, ko imajo zasebne organizacije koncesijo Ministrstva za pravosodje (Akcijski načrt ustanovitve probacijske službe s predlogom potrebnih institucionalnih in normativnih sprememb, 2016). Slovenija bo imela podobno organizacijo probacije kot Hrvaška, zato bom Hrvaško vzela kot primer že vzpostavljene probacijske službe. Poleg Hrvaške imajo tudi Romunija, Portugalska in Irska vzpostavljen sistem kot neodvisno probacijsko službo, kot oddelek oz. nacionalno agencijo v pristojnosti Ministrstva za pravosodje.

Hrvaška je s prvimi aktivnostmi začela leta 2004. Razlog za probacijo so bili prezasedenost zaporov, redko izrekanje alternativnih kazni, počasni sodni postopki, neustreznost postpenala, pomanjkanje kadrov, ki bi skrbeli za varstveno nadzorstvo, in velik delež pripornikov. Leta 2008 so sprejeli strategijo za vzpostavitev omenjene službe. Hrvaška je imela takrat veliko pomoč Velike Britanije, kjer so zanjo oblikovali model ocene kriminogenih dejavnikov in

ocene ponovitvene nevarnosti ter ključne dokumente za vzpostavitev službe. Prvi zakon o probaciji so sprejeli leta 2009, leta 2013 nov zakon, leta 2016 pa je bil podan predlog novele zakona o probaciji. Na Hrvaškem je del uslužbencev prišel iz zaporskega sistema, del iz drugih delov javnega sektorja, del uslužbencev pa so dobili z javnim natečajem. Nove kadre so postopoma izobrazili, leta 2011 so ustanovili prve urade, leta 2013 pa je bil ustanovljen zadnji urad. Danes probacijska služba deluje na 12 lokacijah, znotraj Ministrstva za pravosodje pa je ustanovljen sektor za probacijo, ki je razdeljen na 4 oddelke.

Glavne značilnosti probacijske službe na Hrvaškem (Aksijski načrt ustanovitve probacijske službe s predlogom potrebnih institucionalnih in normativnih sprememb, 2016: 17):

- Probacijske aktivnosti se izvršujejo samo pri storilcih kaznivih dejanj, ne pri storilcih prekrškov, prav tako se ne ukvarjajo z mladoletniki.
- Vstop v probacijo je na prostovoljni ravni, storilec nosi vse stroške – v preteklosti so imeli podobno ureditev kot v Sloveniji, a so to ukinili, izhajajoč iz dejstva, da je nadomestna kazen za storilca boljša in mora storilec sprejeti dejstvo, da je pripravljen določen delež povrniti družbi.
- V Kazenskem zakoniku imajo določeno, da se mora kazen do 6 mesecev izvršiti v skupnosti, razen če kazen ne bi imela svojega namena.
- Centralna služba izvaja nadzor nad delom uradov.
- Zabeleželi so, da vsako leto število zadev naraste, to število so leta 2016 podvojili, uspešno rešenih je 92 % zadev.
- V sklopu nalog izvajajo tudi terensko delo.
- Prve naloge so se nanašale na delo v splošno korist in na pogojno obsodbo z varstvenim nadzorstvom. Ko so širili službo in urade, so širili tudi nabor nalog.

1.3 Socialno delo in alternativne kazni

Alternativne kazni so tesno povezane z delom socialnega dela, s koncepti socialnodelovnega odnosa in Z načeli socialnega dela. Socialno delo je potrebno prav tam, kjer je stiska tako velika, da se ljudje sami z njo ne morejo več spopadati. Tam, kjer se že dogaja sprememba in je potrebna podpora, da ljudje lažje napredujejo. Tam, kjer se je sprememba že zgodila in se moramo naučiti živeti z njo, ali tam, kjer je velika možnost, da se sprememba zgodi in se moramo nanjo pripraviti oz. jo onemogočiti, če se bojimo, da je sprememba slaba. Socialno delo je torej inovacija, ustvarjanje novega in soočanje z novim. Je enkratna kreacija, umetnost in znanost hkrati. Velik del socialnega dela je usmerjen v združevanje sil in virov, da bi ljudje dobili, kar si želijo. Ljudje včasih dolga leta preživijo v zaporu ali v napačni družbi in se naučijo, da si ničesar ne želijo. Lahko si želijo tudi nekaj, kar bi jim škodovalo. Takrat je potrebno skupaj z njimi željo odkopati, jo zbuditi, jo osvoboditi (Flaker, 2012: 63–65).

1.3.1 Koncept delovnega odnosa

Socialna delavka, ki dela z delikventi, mora prisluhniti njihovi zgodbi. Vsak nosi svojo zgodbo in z vsakim je potrebno zastaviti izviren delovni projekt. Prva naloga socialnega delavca je, da vzpostavi delovni odnos, ki je po mojem mnenju eden izmed bolj pomembnih delov socialnodelovnega odnosa. Pri ljudeh s kompleksnimi problemi je to še bolj pomembno, saj je delovni odnos tako v oporo socialni delavki, da lahko vzpostavi pogovor, in njeni sogovornici/sogovorniku, da se počuti slišane in udeležene v rešitvi.

Elementi delovnega odnosa so (Čačinovič Vogrinčič et. al. 2012: 9–15):

– Dogovor o sodelovanju: gre za pomemben uvodni ritual. Prav ta dogovor o sodelovanju omogoči vzpostavljanje delovnega odnosa. Dogovor vsebuje pristanek na sodelovanje tu in zdaj, in o času, ki ga imamo na voljo, ter dogovor, kako bomo delali. Socialna delavka pojasni koncept delovnega odnosa, tako da opiše svojo vlogo in vlogo vseh udeleženi v problemu. Pomembno je, da socialna delavka v tem trenutku sliši želje svojega uporabnika in da vzpostavi varen prostor za delo. Pri delu z delikventi je še toliko bolj pomembno, da sogovornik občuti ta varen prostor in da razume, da je odločitev soustvarjena. Sporočilo je predvsem, da tukaj in zdaj začnemo proces soustvarjanja rešitev.

– Instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev: to sta temelja delovnega odnosa. Bistvo tega koncepta je, da socialni delavec soustvari proces pomoči, v katerem udeleženi v problemu raziskujejo svoj delež v rešitvi. Vsak uporabnik vstopi s svojo definicijo problema, socialni delavec doda svoje videnje in tako se začne oblikovanje vsega možnega. Predvsem pri delu z delikventi je pomembno, da spoštujemo osebne izkušnje sogovornika, da pustimo, da nam brez predsodkov pove svojo zgodbo in mu mi le sledimo. Če je udeleženi več oseb, je potrebno upoštevati glas vseh udeleženi.

– Osebno vodenje: Vries imenuje nalogo socialne delavke osebno vodenje, in sicer vodenje k dogovorjenim in uresničljivim rešitvam oziroma k dobrim izidom. Socialni delavec z neposredno angažiranostjo s pomočjo pogovora raziskuje zgodbe uporabnikov in ves čas usmerja k postopnemu oblikovanju zaželenih izidov. Med pogovorom smo nenehoma usmerjeni k zaželenim rešitvam. Pri delu z delikventi se ne osredotočimo na to, kaj je prav in kaj je narobe, temveč smo skupaj z uporabnikom ves čas usmerjeni k želenim izidom; v ospredje postavimo rešitev in ne problem. Prav tako vodenje imenujemo osebno, saj kljub naši strokovnosti in nepristranskosti vključujemo v pogovor del sebe, s sogovornikom podelimo svoje osebne izkušnje ali zgodbo, ki bi lahko sogovorniku odprla drugačen pogled na njegovo zgodbo. Socialna delavka mora ravnati empatično, brez predsodkov, in razvijati pogovor v sodelovanju z uporabnikom.

– Perspektiva moči: premik k perspektivi moči nas usmeri, da skozi pogovor spoštljivo iščemo njeno moč, njene vire. Raziskovanje perspektive moči pomeni spraševati po zaželenih razpletih, po dobrih izidih, po sanjah in upanju, sprašujemo po dobrih izkušnjah iz preteklosti ipd. Pri delu z obsojenci je to zelo pomembno, saj je prav za alternativno kazen pomembno, da imamo ves čas v mislih želje uporabnika, da se osredotočimo na njegove močne točke in poiščemo čim boljše rešitve glede na njegove sposobnosti, izkušnje in želje.

– Etika udeleženi: pomembno je, da v pogovoru nihče nima zadnje besede. Pomembno je, da kot strokovnjak odstopimo od moči in to moč nadomestimo s skupnim iskanjem rešitve in z raziskovanjem. Socialna delavka v pogovoru ne more biti objektivna opazovalka. Pomembno je, da se pri delu zavedamo, da vsak uporabnik nosi svojo zgodbo in v tej zgodbi je ekspert le

on sam – ekspert iz izkušenj. Mi smo njegovi sogovorniki in nismo v pogovoru zato, da s svojo strokovnostjo ugotavljamo pravilnosti in nepravilnosti dejanj v preteklosti, temveč zato, da mu pomagamo do boljše prihodnosti.

– Znanje za ravnanje: socialna delavka mora znati znanje prevesti v akcijo. Socialna delavka mora prav tako jezik stroke prevesti v osebni jezik, ki ga uporabnik razume, in ga nato predstaviti v jezik stroke.

– Ravnanje s sedanostjo ali koncept so-navzočnosti: Pomembno je, da se zavedamo, da je sedanost, čas, ko smo v delovnem odnosu s strankami, najbolj dragocen čas v projektih pomoči.

1.3.2 Temeljna metoda socialnega dela

Temeljna in najbolj klasična metoda pri delu z delikventi je metoda dela s posameznim primerom, ki se je razvila v dvajsetih letih prejšnjega stoletja. Pri tej metodi gre za usmeritev, vrednotni sistem in vrsto prakse socialnih delavcev, kjer socialni delavci s pomočjo neposrednega odnosa vedenjske in sistemske koncepte prenašajo za pomoč posameznikom in družinam pri reševanju osebnih, medosebnih, socialnoekonomskih in ekoloških problemov. Mary Richmond je metodo s posameznim primerom definirala kot »tiste procese, ki razvijajo osebnost v smeri prilagajanja, z zavestnim vplivom posameznika na posameznika, med ljudmi in njihovim socialnim okoljem« (Milošević Arnold, Poštrak, 2003: 103–104). Pri delu z delikventi in alternativnimi kaznimi je to še posebej pomembno, ker je treba upoštevati njihovo osebno stisko, njihova pretekla dejanja in njihove želje za prihodnost, prav tako pa je treba upoštevati medosebne odnose, ki jih imajo uporabniki, in odnos z njihovim socialnim okoljem. Socialno delo ni stroka, ki bi imela vnaprej kodirane metode, temveč jih prilagaja konkretni situaciji in jih glede na situacijo vedno znova vzpostavlja. Socialno delo deluje v nepredvidljivih in nepredvidenih situacijah, kjer sta potrebna inovacija in ustvarjalno reševanje razmer. Metode socialnega dela sicer določajo tudi skupine uporabnikov (povratniki iz zaporov, ljudje, ki imajo težave, povezane z uživanjem prepovedanih drog ali alkohola ...). Vendar ni prav, da jih tako opredelimo, saj se socialno delo bori prav proti pripisovanju lastnosti – stigmatiziranju. Bolj ustvarjalen način razmišljanja je, če jih razvrstimo glede na situacije, ki

sprožijo stisko (odpusti iz institucij, pomanjkljive socialne mreže, konflikti z okoljem ...) (Flaker, 2003: 21–22).

1.3.3 Model socialnega dela

Model v tem smislu pravzaprav pomeni skupne značilnosti socialnega dela, ki so v nekem konkretnem obdobju prevladovale. Modeli se med seboj lahko prepletajo in se ves čas razvijajo novi, temeljni model pri delu z delikventi in alternativnimi kaznimi pa je po mojem mnenju največkrat uporabljeni tradicionalni model v prepletanju s socialno-konstruktivističnim modelom. Cilj tradicionalnega modela je pomoč posamezniku pri prilagajanju obstoječim družbenim razmeram. Posamezniku tako socialni delavec pomaga pri prilagajanju na nov način življenja, ki mu je kot nadomestna kazen naloženo, pomaga mu pri resocializaciji, rehabilitaciji, razvoju. Socialni delavci so zaradi predpisanih zakonov pri delikventih še zmeraj v vlogi izvajalcev predpisov, v imenu države preverjajo razmere uporabnikov in izvajajo nekakšen socialni nadzor. Za ta model je sicer značilna distanca med socialnim delavcem in uporabnikom in zato je deležen kar nekaj kritik na račun strokovnjakov. Tradicionalni model pa se v primeru delikventov in alternativne kazni močno prepleta s socialno-konstruktivističnim modelom, katerega cilj je učinkovito partnerstvo z uporabnikom, ob upoštevanju njegove specifične realnosti, ki jo pozna le sam. Uporabnik tako od socialnega delavca dobi le spodbudo za sodelovanje in iskanje novih rešitev za svoje probleme. Tako socialni delavec ne izvaja le nadzora nad obsojenci, temveč uporabi perspektivo moči, različne vidike družinske terapije, psihologijo zgodb (Milošević Arnold, Poštrak, 2003: 128–142).

Po mojem mnenju sta trenutno navzoča oba modela. Tradicionalni predvsem z vidika zahtev države, ki postavlja zakone in naloge centrom za socialno delo, ki jih morajo strokovni delavci v določenih rokih in pod določenimi pogoji izpolnjevati. Socialno-konstruktivističen pa izhaja predvsem iz stroke socialnega dela in družinske terapije, ki postavlja v ospredje soustvarjanje z uporabnikom, uporabniku pusti osebno realnost in poudari partnerstvo med socialnim delavcem in uporabnikom. Tako strokovni delavci s pomočjo obeh modelov zagotovijo strokovnost, ki jo od njih zahteva država, ter strokovnost, ki jo pričakujejo uporabniki in družba.

Pri delu z delikventi gre večinoma za delo z neprostovoljnimi uporabniki, zato večina avtorjev zagovarja posebne delovne metode. Avtorica Cingolani zagovarja model, ki ga imenuje

»perspektiva socialnega konflikta« (v: Šugman Bohinc, 2006: 47). Opozarja, da je socialno delo z neprostovoljnimi uporabniki bolj politični kot terapevtski proces, namesto koncepta dobrega odnosa pa ponuja koncept odnosa kot stalno pogajanje o družbeni resničnosti. Avtorica v svojem modelu poudari konflikt interesov med neprostovoljnimi uporabniki in njihovim socialnim okoljem kot izhodiščno predpostavko za socialno delo z njimi, pri čemer socialni delavec zavzame različne vloge. V eni izmed vlog je socialni delavec predstavnik interesov države ali svoje socialnovarstvene ustanove. Takrat ima socialni delavec možnost, da za privolitev uporabnika uporablja moč okoliščin in institucije ali pa se z uporabnikom pogaja in pri tem upošteva njegove pravice in zmožnost sprejemanja odločitev. Tretja možnost pa je, da socialni delavec ne zastopa niti družbe niti posameznika, temveč želi poskrbeti za oba (prav tam). Šugman Bohinc poudari, da je pri delu z neprostovoljnimi uporabniki pomembno, da socialni delavec kljub neprostovoljnosti že na začetku določi neko stopnjo prostovoljnosti v delovnem odnosu. Uporabnik se tako morda ne bo strinjal s celotnim načinom dela in z nalogami, vendar jih bo sprejel. (prav tam) Tudi sama sem med prakso na Centru za socialno delo Šiška zasledila, da je neprostovoljnost pri uporabnikih, ki pridejo bodisi iz zapora, gredo v zapor ali opravljajo alternativno kazen, izredno problematična. Socialne delavke so pred izzivom, kako kljub njihovi neprostovoljnosti izpostaviti dobre stvari njihovega sodelovanja in tako izvabiti iz uporabnikov vsaj delček prostovoljnosti, posledično pa mnogo lažje in produktivno sodelovanje.

2 PROBLEM

Tema me je začela zanimati med opravljanjem prakse v četrtem letniku. Na Centru za socialno delo Šiška sem se skupaj z mentorico na področju postpenala srečala tudi z izreki alternativne kazni, z uporabniki, ki so alternativno kazen preživljali, in s tistimi, ki so svojo kazen odslužili v zaporu. Med prakso sem opazila problem ureditve sistema alternativnih kazni v Sloveniji na državni ravni. Opazila sem, da imajo strokovne delavke na področju postpenala ogromno dela, področje pa je na fakulteti malokrat omenjeno. Ko sem se vrnila s prakse, večina sošolcev sploh ni vedela, kaj strokovne delavke na centru za socialno delo na področju postpenala dejansko delajo. Zato je bilo še bolj zanimivo posvetiti se temi postpenala, alternativnih kazni.

Slovenijo sem primerjala s tujino in ugotovila, da je razvoj alternativnih kazni pri nas zelo različen od razvoja v drugih evropskih državah, ter da obstaja deljeno mnenje v javnosti in med stroko glede vpliva alternativnih kazni na posameznika in na družbo. V diplomski nalogi me je predvsem zanimalo, kakšen je sistem alternativnih kazni v Sloveniji, zakaj do sedaj še nismo razvili probacijske službe in kakšno je mnenje o probaciji, pozitiven in negativen vpliv na posameznika in družbo ter kakšno mnenje imajo o alternativni kazni strokovnjaki, ki delajo na tem področju.

RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

1. Kako alternativna kazen vpliva na posameznika/ obsojenca?
2. Kako alternativna kazen vpliva na družbo?
3. Kateri argumenti so za to kazen in kateri so proti tej kazni?
4. Kaj je omejevalo ali spodbujalo razvoj alternativnih kazni v Sloveniji do danes?
5. Katere so največje ovire pri uveljavljanju teh kazni v sedanosti?
6. Koliko je strokovna javnost sploh seznanjena s probacijsko službo in kaj o njej meni?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke

Raziskava je kvalitativna, saj raziskujem osnovno izkustveno gradivo z besednimi opisi. Prvo strateško načelo, ki sem ga upoštevala, je bilo, da raziskujem stvarne probleme ljudi in pri tem upoštevam njihov pogled na problem (Mesec, 1997: 23). Moji sogovorniki so odgovarjali na vprašanja, ki niso zanimala le mene, temveč zadevajo tudi sogovornike in širšo družbo. Lahko bi pripomogli k razumevanju kaznovalne politike in izboljšanju sistema alternativnih kazni v prihodnosti. Drugo načelo, ki sem ga upoštevala, je, da me je zanimal pogled ljudi na problematičen položaj in njihovo razumevanje položaja (prav tam). Namen raziskave je bil neposredno prispevati k izboljšanju sistema alternativnih kazni, tako sem raziskovala vidik problema, kakor ga vidijo strokovni delavci, strokovnjaki na tem področju, in uporabniki, zanimalo me je njihovo doživljanje in poskušala sem pridobiti čimveč praktičnih ugotovitev, ki bi lahko pomagale pri končni razpravi. Pomembno je tudi to, da sem upoštevala različna mnenja strokovnjakov, ne samo tista, ki so bila v skladu z mojimi raziskovalnimi vprašanji in s pričakovanimi pozitivnimi odgovori. Raziskava je eksplorativna, saj je bil moj namen odkriti probleme, jih formulirati in postaviti preverljive hipoteze. S tega področja ni veliko raziskav, ker pa se bom dotaknila tudi čisto novega Zakona o probaciji in postavitvi sistema alternativnih kazni, ki se v Sloveniji še razvija, bom raziskovala pravzaprav še ne toliko raziskano tematiko. Ena osnovnih značilnosti tovrstnih raziskav je, da uporabljajo več različnih postopkov, kot so npr. opazovanje z udeležbo, razgovori s sodelujočimi, analiza dokumentov. Druga značilnost raziskav je, da si ne prizadevajo preučiti celotne populacije ali reprezentativnega vzorca, ampak se omejijo na manjše število sogovornikov (Mesec 2009: 79–81). Zato se bom tudi jaz omejila le na svoje sogovornike in raziskave ne bom širila na celotno populacijo.

Raziskava je bila sekvenčna. (Mesec, 1997: 29) Tematiko alternativnih kazni sem poznala že prej, večinoma iz prakse. Problem sem formulirala in opredelila raziskovalna vprašanja. Z vsakim intervjujem in bolj poglobljenim teoretičnim znanjem pa so se mi pojavljala nova raziskovalna vprašanja in ves čas sem morala vprašanja reformulirati in jih pri vsakem novem sogovorniku za malenkost spremeniti. Tako sem imela občutek, da znotraj ene večje raziskave linearno poteka še več majhnih raziskav, na katere sem morala biti pozorna, posledično sem sogovornike spraševala bolje in bolje zaznavala problem.

Uporabila sem raznovrstne metode in upoštevala načelo različnih zornih perspektiv (Mesec, 1997: 31). Izbrala sem sogovornike z različnih področij, z različnimi izkušnjami in pazila na to, da poleg podatkov iz intervjuja uporabim tudi podatke iz uradnih dokumentov. Nisem raziskovala zgolj na podlagi svojega mnenja. Med raziskovanjem sem se srečala z različnimi in konfliktnimi pogledi na sistem alternativnih kazni v Sloveniji, a sem to mnogostranost in konfliktnost lahko uporabila v prid raziskave.

3.2 Merski instrument in viri podatkov

Kot merski instrument sem uporabila vprašalnik, s katerim sem opravila polstandardizirane intervjuje. Za polstandardizirane sem se odločila zato, ker sem želela tako skupaj s sogovornikom odkrivati teme, ki jih še nisem raziskala s teorijo, in pustiti prostor za čustva, sodbe. Polstandardizirani intervju je bil moja izbira tudi zato, ker sem imela sogovornike z zelo različnimi mnenji, z različnimi teoretskimi osnovami in z različnih področij, zato sem morala vprašanja prilagoditi vsakemu posebej, seveda z enakimi osnovnimi vprašanji, osredotočena na isto tematiko.

V obdobju od 3. 5. 2017 do 24. 5. 2017 sem opravila osem intervjujev. Na intervju so se odzvali vsi, ki sem jih povabila, z izjemo Ministrstva za pravosodje, od katerega nisem prejela odgovora. Vsi intervjuji so temeljili na izkušnjah sogovornika, njegovem mnenju, stališču, ki ga zagovarja, in pogledu v prihodnost sistema alternativnih kazni ter na seznanjenosti z razvojem probacije v Sloveniji.

3.3 Populacija, vzorčenje

Moja raziskava je usmerjena v pojasnjevanje specifik ureditve sistema alternativnih kazni v Sloveniji in ne v preverjanje splošnih vzorcev, torej moje ugotovitve ne veljajo na ravni populacije. S svojo raziskavo sem poskušala izvedeti čim več o tematiki. Vzorec raziskave je neslučajnostni, namenski. Izbrala sem osem strokovnjakov z različnimi izkušnjami na področju alternativnih kazni, ki imajo bodisi izkušnje z njimi ali pa so sodelovali pri zakonodaji. Kriterij izbora je tudi, da izražajo različna mnenja o alternativnih kaznih. Za tak vzorec sem se odločila, da pridobim čim bolj različna mnenja in se ne osredotočim zgolj na raziskovanje bodisi pozitivne ali negativne strani alternativnih kazni. V sistem alternativnih kazni je vpletenih več

strokovnih služb. Zato sem želela slišati mnenja predstavnikov večine teh služb, ki imajo v sedanjosti ali pa so imeli v preteklosti izkušnjo z alternativno kaznijo. Osredotočila sem se na strokovnjake, za katere sem menila, da morajo zaradi narave dela imeti izoblikovano mnenje o tej temi. Pri intervjujih z njimi sem želela pridobiti podatke, ki jih v teoriji ni mogoče najti, ker temeljijo na njihovih strokovnih in osebnih izkušnjah, kar je za raziskovanje v socialnem delu izrednega pomena.

Sama se pri raziskovanju nisem opredelila do področja, želela sem pridobiti njihova mnenja, izkušnje in tako ostati pri raziskovanju sistema izvajanja alternativnih kazni v Sloveniji kar najbolj objektivna.

3.4 Zbiranje podatkov

Intervjuji so večinoma potekali v pisarnah zaposlenih in vsi so potekali individualno. Dva sogovornika sta mi odgovorila na vprašanja po elektronski pošti, saj se zaradi prezasedenosti nismo uspeli dobiti. Intervjuje sem snemala z mobilnim telefonom, razen intervjuja s strokovno delavko na CSD Vič-Rudnik, ki ni želela, da bi se intervju snemal, in intervjuja z Gorazdom Fabjančičem, kjer zarade narave dela na Okrožnem sodišču v Ljubljani telefona nisem smela vzeti s seboj v pisarno. Pri njiju sem pogovor sproti zapisovala. Vsem sogovornikom sem vprašanja poslala vnaprej, da so se lahko pripravili. Večino vprašanj je bilo jasnih, nekatera pa sem med intervjujem tudi malo spremenila in dodala podvprašanja. Intervjuji so trajali od 30 minut do ene ure, potekali so sproščeno in pogovor se je pri vseh razvil spontano. Bili so pripravljeni na pogovor, pri večini se je razvil zanimiv pogovor tudi še po končanem intervjuju. Imela sem občutek, da so se na intervju vsi dobro pripravili in da so mi na vprašanja odgovarjali jedrnato in razumljivo. Po vsakem intervjuju sem ugotovila, da je za naslednjega sogovornika potrebno vprašalnik prilagoditi, zato je vsak intervju malo drugače zastavljen in z vsakim sem se naučila nekaj novega, kar je seveda prispevalo k drugačnim podvprašanjem.

3.5 Obdelava in analiza

Po končanih pogovorih sem intervjuje skoraj dobesedno prepisala v obliki dvogovora. Pri prepisovanju sem pazila le na to, da je bilo oblikovano razumljivo za vse. Ko sem imela vse

intervjuje natipkane, sem si pomagala s podčrtovanjem za mojo raziskavo pomembnih delov ter tako pričela s kodiranjem. Obdelava gradiva je potekala s pomočjo programov Microsoft Word Office. Vsak intervju sem odprto kodirala in za vsako izjavo, ki je bila pomembna za mojo raziskavo, opredelila pojem, kategorijo in nadkategorijo. Sledilo je osno kodiranje, kjer sem poiskala skupne kategorije vseh intervjujev in jih združila. Tako sem pridobila širši vpogled v svojo raziskavo. Osno kodiranje mi je omogočilo boljši vpogled v odgovore mojih sogovornikov, saj se je vsak intervju drugače odvijal, vsak je imel za malenkost drugačna vprašanja in različna podvprašanja. S tem sem se prepričala, da nisem izpustila kakšnih pomembnih podatkov, ki bi bili lahko za razumevanje raziskave ključni. Tekom odnosnega kodiranja sem si delala zapiske, ki so mi prav prišli pri rezultatih in razpravi.

4 REZULTATI

Skozi vse intervjuje sem zasledovala raziskovalna vprašanja, da se od teme ne bi preveč oddaljila in si s tem otežila dela pri zapisovanju rezultatov. Tako so se tekom kodiranja pojavljale podobne kategorije/nadkategorije, ki jih predstavljam v spodnjih tabelah. Podobne nadkategorije sem združila in jih v tabelah zapisala pod imenom in priimkom sogovornika, katerega mnenje oz. stališče je predstavljeno. Vseh kategorij, ki so se mi pojavile pri kodiranju, nisem uporabila, saj bi s tem povzročila prenasajenje rezultatov in bi se le preveč odmaknila od raziskovalnih vprašanj. Pri kodiranju sem uporabila črke, za vsakega sogovornika svojo (od A–H) v rezultatih pa se mi je zdelo bolj pregledno, da jih predstavim poimensko. Prikazane so temeljne ugotovitve, pod vsako tabelo pa so citirani deli intervjujev z obrazložitvijo tabel. Pod vsako tabelo so odgovori na raziskovalna vprašanja, ki sovpadajo s temo, na katero odgovarjam, in ustrezajo posameznim raziskovalnim vprašanjem.

Tabela 1: Izkušnje z alternativno kaznijo

	negativne	pozitivne	ni izkušenj
Dragan Petrovec (A)	/	/	/
Liviana Lesar (B)	X	X	
Peter Golob (C)			X
Uporabnik (D)		X	
Iris Ličen (E)	X	X	
Gorazd Fabjančič (F)		X	
Vid Jakulin (G)			X
Lovro Šturm (H)		X	

Večina mojih sogovornikov ima izkušnje z alternativnimi kaznimi, nekateri osebne (uporabnik), drugi skoraj vsakodnevne na profesionalnem področju (Liviana Lesar, Iris Ličen, Gorazd Fabjančič). Trije sicer direktnih izkušenj nimajo, sta pa dva strokovnjaka na področju kazenskega prava in tako tudi teoretično poznavalca alternativnih kazni (Dragan Petrovec, Vid Jakulin) eden pa je vrhovni sodnik na Vrhovnem sodišču RS, sicer na upravnem oddelku, a z veliko pravnih izkušenj (Peter Golob). Slednji pove takole: »[...] Sam se v karieri še nisem srečal z izrekom alternativnih kazni. V času, ko sem še sodil v kazenskih zadevah, sistem alternativnih kazni v kazenski zakonodaji še ni obstajal.« Podatek, ki mi ga je zaupal sogovornik (V. J.): »V učbeniku za Kazensko pravo nimamo nič o alternativnem izvrševanju o kazenskih sankcijah«, pove, da tudi v kazenskem to področje ni v ospredju.

Vsi drugi, ki so se v svoji karieri z alternativnimi kaznimi že srečali, imajo pozitivne izkušnje. (I. L.: »V večini primerov z delom v splošno korist zelo dobre izkušnje [...] Vidiš, da so to vse odrasle odgovorne osebe, ki imajo pač zunanjo motivacijo, da opravijo kazen in so hvaležni za to možnost. «) Tako kot pri vsaki stvari, so imeli kdaj tudi negativno izkušnjo, a kljub vsemu prevladujejo pozitivne (L. L.: »[...] da imamo več pozitivnih izkušenj«). Negativne izkušnje se pojavljajo predvsem takrat, ko posameznik sam ni zmožen opraviti dela v splošno korist ali izkoristi sistem in kazen zapora do konca prestane v zaporu. (L. L.: »Imam v vseh teh letih tudi nekaj slabih izkušenj z izrekom alternativne kazni in včasih se izkaže, da kljub vsem poskusom, se zdi, da se vsi ostali prizadevamo in se trudimo, da bi organizirali in vpeljali posameznika, obdolženca, da ga usmerimo v alternativni način kazni [...] Vendar se včasih izkaže, da si posamezniki tega 'ne želijo'. In se ne držijo dogovorov, kljub temu, da imajo vse organizirano, imajo mentorja, ki z njimi dela v izvajalski organizaciji, da imajo celo možnost, da se mu povrnejo stroški za malico in prevozni stroški, v kolikor dela vsaj 4,1 ure. Vsakdo tega ne zmore in seveda, v kolikor ne opravi vsega opravljenega dela, se kazen spremeni v kazen zapora. «). Najbolj oseben odgovor pa mi je povedal uporabnik, ki trenutno prestaja nadomestno kazen zapora kot delo v splošno korist. Njegova izkušnja je pozitivna, pojasnjuje: »Men je noro dober. Res sem vesel, da sem dobil možnost, da opravljam alternativno delo tuki. «

Tabela 2: Vpliv alternativne kazni na posameznika

	negativen	pozitiven	odvisno od
Dragan Petrovec (A)		X	skrbnosti pri izbiri
Liviana Lesar(B)		X	
Peter Golob (C)		X	zavedanja pomena kazni za posameznika
Uporabnik (D)		X	
Iris Ličen (E)		X	
Gorazd Fabjančič (F)		X	posameznika
Vid Jakulin (G)	/	/	/
Lovro Šturm (H)		X	

Skoraj vsi, z izjemo enega, ki o samem vplivu ni govoril, se strinjajo, da ima alternativna kazen na posameznika pozitiven učinek. (L. L.: »S stališča obsojenca oz. družbe je tak način izrekanja kazni bistveno ugodnejši. Iz širšega vidika, sociološkega, je za posameznika, ki je del družbe,

zagotovo ugodnejše in pozitivno, da ostane v svojem okolju in si organizira svoje življenje naprej. «). Alternativna kazen vpliva na posameznika predvsem dolgoročno, saj mu omogoča, da se mu osebno življenje ne poruši popolnoma in tako ohrani svojo socialno mrežo. (I. L.: »Človek dobi drugo vrednost in za marsikoga je to smiselna rešitev. «) G. F. je sicer odgovoril, da je to »absolutno pozitivna prognoza«, dodal je le, da je odvisno od posameznika (»Pri nekemu se obnese, pri unmu k se ne, pa pride nazaj. «). Rezultati pokažejo tudi, da je vpliv alternativne kazni odvisen od skrbnosti pri izbiri in pa zavedanja pomena alternativne kazni za posameznika (P. G.: »Storilec ne sme dobiti občutka, da mu je z izrekom alternativne kazni 'prava' kazen pravzaprav odpuščena, ampak se mora zavedati protipravnosti svojega ravnanja, da pa mu družba omogoča human način 'prestajanja kazni'«).

Tabela 3: Vplivi alternativnih kazni na družbo

	negativen	pozitiven
Dragan Petrovec (A)	X	X
Liviana Lesar (B)		X
Peter Golob (C)		X
Uporabnik (D)		X
Iris Ličen (E)		X
Gorazd Fabjančič (F)		X
Vid Jakulin (G)	X	
Lovro Šturm (H)	/	/

Podobno kot pri vplivu na posameznika pri rezultatih glede vpliva alternativne kazni na družbo prevladujejo pozitivni vplivi. Skoraj vsi vidijo pozitivne vplive, z izjemo enega ki ne vidi pozitivnih vplivov na družbo. Svoje mišljenje V. J. podkrepi z: »Ne razumem te razlike, da nekdo, ki nikoli ni bil kaznovan, ne more it na center za socialno delo in prost, da mu najdejo službo. Bivši kaznjenec pa lahko, kazenski zakonik je nastavljen tako, samo da je za obdolženca dobr. A je res prav, da zakon prilagajamo tistemu, ki je zakon poteptal? « Izpostavil je predvsem to, da imajo na koncu obsojenci večje bonitete kot drugi člani družbe in da lahko prav to na družbo zelo slabo vpliva.

Prav nasprotno pa L. L. izpostavi ekonomski vidik alternativne kazni in poudari, da je tudi za družbo iz tega vidika bolj ugodno, da se posameznika pusti v družbi in lahko opravlja delo za družbo, v kateri je prej storil kaznivo dejanje, kot da tiči v zaporu, kjer ta ista družba le plačuje

za njegov vsakdan v zaporskem sistemu (»Tudi iz ekonomskega vidika je za vse, za posameznika in družbo, to ugodnejše in bolj pozitivno.«)

Tabela 4: Izrek kazni

	dovolj pogosto	ne dovolj pogosto	zaznane ovire pri izreku	odvisen od	predlog za spremembe
Dragan Petrovec (A)	/	/	izrek zaporne kazni je lažji in hitrejši, sodniki delajo na normo	/	/
Liviana Lesar (B)	X		sodniki niso bili naklonjeni obtožnicam v povezavi z drogo, predstava obsojenca o delu v splošno korist	sodnika, da presodi če bo dosežen namen kazni	/
Peter Golob (C)	/	/	zapletena procesna ureditev sistema alternativnih kazni	osebne okoliščine storilca in prognoze njegovega nadaljnjega ravnanja	večja »svoboda« sodišč, tako pri odločanju o vrsti kot o načinu izvajanja alternativnih sankci
Uporabnik (D)	/	/	/	/	/
Iris Ličen (E)		X	neenakovreden položaj zaposlenih in brezposelnih obsojencev, nepovezanost sodnikov pri izrekanju več kazni hkrati	od storilca in vsakega primera	enoten sistem glede izreka alternativnih kazni za sodnike in enakovreden položaj zaposlenih in nezaposlenih obsojencev
Gorazd Fabjančič (F)	/		težava CSD pri iskanju zaposlitve za obsojenega	od celovite ocene vedenja, pogleda na posameznikov o preteklost in sedanjost	/

Vid Jakulin (G)	/	/	/		posameznik se mora potruditi za delo, priprava na povratek v družbo
Lovro Šturm (H)		X	ne dovolj kvalitetno sojenje	raznovrstnosti od primera do primera	/

Ko je bil govor o izreku alternativnih kazni, so se razvili zanimivi pogovori, v nekaterih točkah izredno podobni odgovorom vseh sogovornikov, v drugih točkah pa prav nasprotni.

Večina od njih ni znala odgovoriti, kako pogosti se jim zdijo izreki alternativnih kazni, saj z njimi ne delajo vsak dan. Obe strokovni delavki, ki sta mi odgovorili na to vprašanje, sta z ljubljanskega območja, a sta nasprotnega mnenja. L. L. ima z ljubljanskimi sodišči pozitivne izkušnje in ima občutek, da so izreki alternativnih kazni dovolj pogosti in številčnejši (*»Dejansko kadar gre za izrečeno kazen do 2 let zapor, se sodišče vedno pogosteje odloča in izrekajo možnost alternativne kazni – delo v splošno korist. Je moja izkušnja z ljubljanskimi sodišči glede tega zelo pozitivna.«*) I. L. pa nasprotno trdi, da bi jih lahko izrekli bolj pogosto (*»Lahko bi jih bolj pogosto.«*) in mi zaupa svoje izkušnje, ki so pokazale, da imajo nekateri posamezniki tudi po več alternativnih kazni naenkrat, ne da bi se sodnik bolj poglobil v vsak izrek kazni. Ovira se pojavi, ko posamezniku preteče rok druge ali tretje kazni, ker še prve ni uspel dokončati. (*»Sodniki včasih med sabo ne vedo, kakšne izreke kazni že ima v teku storilec, in potem na eni obravnavi pri enem sodniku dobi alternativno kazen za eno kaznivo dejanje in v drugi sobi pri drugem, za drugo kaznivo dejanje. Včasih pol ta računica, da jih more opraviti v 2 letih vse skupaj ne gre v račun«*). Izpostavila je predvsem primer obsojenih za dejanja, ki jih je prinesla gospodarska kriza, da zanje nima smisla, da bi jim finančno še bolj otežili življenje in jih poslali v zapor, ker so sposobni in pripravljeni delati. Izkušnja, ki jo lahko pridobi le delavec na terenu, kot so socialni delavci na centru za socialno delo, je, da prihaja do neenakovrednega položaja pri tistih, ki dobijo izrek alternativne kazni, a so redno zaposleni. Ni težava s posameznikom, ki dela ne bi hotel opraviti, težko je najti delo zanj, ki bi ga lahko opravljal tako prilagojeno, da bi obdržal tudi svojo prvotno službo. (*»Tuki sistem ni v redu narejen, ker če hočemo, da so vsi enakovredni, bi blo treba met za redno zaposlene mal draž urejen.«*)

Sogovornik je prav tako trdil, da ima občutek, da izreki alternativnih kazni niso bili in niso dovolj pogosti pravi, da je vzrok v nekvalitetnem sojenju. Podobno je potrdil tudi D. P., ki pravi, da je izrek za običajno zaporno kazen hitrejši in lažji. Sodniki delajo na normo in se zato večinoma odločajo za zaporno kazen (*»večinoma je postopek enostavnejši in sodnik hitreje zaključi spis in je tako produktivnejši, ker dela na normo«*).

Zanimalo me je, kako ta vidik občutita sodnika, ki naj bi imela pri izreku alternativne kazni zadnjo besedo. P. G. kot vrhovni sodnik pravi, da gre za zapleten proces ureditve sistema alternativnih kazni in da bi to lahko rešili z večjo svobodo sodišč pri odločanju tako o vrsti kot načinu izvajanja kazni.

Izpostavila sem mnenje obeh sodnikov, saj sem med raziskavo opazila, da prihaja v argumentih preostalih sogovornikov do razlike o tem, v čem vidijo ovire. Velikokrat sem slišala, da je zadnja odločitev sodnikova odločitev in da je težava predvsem v sistemu ureditve. Ob pogovoru z G. F. sem izpostavila svoj dvom, ki se mi je v raziskavi do takrat pokazal, do ureditve in sodniške odločitve. Pojasnil mi je, da izrek alternativne kazni pravzaprav ni sodniška odločitev, saj se zadnje čase vedno bolj pogosto pojavlja aktivnost obrambe, kar pomeni, da mora posameznik izreči željo, da mu naložijo alternativno kazen. (*»Zdaj se vedno bolj pojavlja aktivnost obrambe tudi na področju alternativnih kazni. Višje sodišče v Ljubljani razglablja o tem, da je odločanje o možnostih alternativne kazni v rokah obtoženega, se pravi more obtoženi dat predlog, da si želi alternativne kazni kot nadomestilo zapora, nato sodnik presodi, če je primerno. Ni celotna odločitev na sodniku.«*) Ni izpostavil sistemskih napake v naši ureditvi, izpostavil je le, da vidi težavo v centrih za socialno delo, ker ne uspejo za vse najti primerne zaposlitve, ko govorimo o delu v splošno korist, (*»mel sem primer Roma, kjer center ni uspel najti primerne zaposlitve zanj«*). Kar se je pravzaprav ujelo s predlogom V. J., ki je nasprotnik alternativnih kazni, a je v primeru, da te kazni so, predlagal, da bi posamezniki sami našli zaposlitev in pokazali veliko zanimanje za delo in vrnitev v družbo. (*»Če bi sistem nastavil tko, da se more potruditi, da bi prišel do dela in da bi s tem delom si prslužu neke ugodnosti ... S tem bi ga pripravil na povratek v družbo. Ker ko ne bo več socialne delavke, da bi mu priskrbelo službo, ko se more sam znajdt.«*)

Zanimivo se mi je zdelo, da imajo sodniki, socialne delavke in strokovnjaki, ki vsi od začetka spremljajo področje alternativne kazni, različen pogled na ovire. Vsi sogovorniki so zaznali ovire v izrekih, večinoma povezane z ureditvijo sistema alternativnih kazni v Sloveniji in z načinom izvajanja. Odgovor na vprašanje, od česa je odvisen izrek kazni, pa je bil dokaj enoten. Pri vseh sem dobila podoben odgovor, da je treba preučiti vsak primer posebej in da je to povsem odvisno od vsakega primera in posameznika. Pomembni sta tako njegova preteklost kot sedanjost.

Alternativne kazni so izrednega pomena za posameznika in družbo, zato sem bila izredno presenečena nad samimi rezultati glede pogostosti izreka, zadovoljstvom s preostalimi službami, ki so vpletene v celoten proces, in nad številom in raznovrstnostjo ovir, ki so jih zaznali sogovorniki.

Tabela 5: Mnenje o alternativnih kaznih

	hišni zapor	vikend zapor	delo v splošno korist
Dragan Petrovec (A)	+	+, -	+
Liviana Lesar (B)	nima izkušenj	+	+
Peter Golob (C)	-	-	+
Uporabnik (D)	nima izkušenj	nima izkušenj	+
Iris Ličen (E)	nima izkušenj	nima izkušenj	+
Gorazd Fabjančič (F)	nima izkušenj	-, +	+
Vid Jakulin (G)	-	-	-
Lovro Šturm (H)	+	+	+

Mnenje o alternativnih kaznih je na splošno med sogovorniki pozitivno, razlike se pojavljajo med posameznimi izreki alternativnih kazni. Izjema je en sogovornik, V. J., ki je absolutno proti vsem alternativnim kaznim in ima o hišnem zaporu, vikend zaporu in delu v splošno korist negativno mnenje. (*» Jaz mislim, da je to brez veze [...] če pa je nekdo, ki ga ni treba izločit iz družbe, potem je pa tist tako imenovan vikend zapor čisto navadna zafrkancija. «*) S hišnim zaporom noben sogovornik nima direktnih izkušenj, ker ga nadzoruje policija, negativno mnenje o hišnem zaporu sta podala dva sogovornika (V. J.: *» [...] hišni zapor je neumnost«*).

Druge, ki so podali o hišnem zaporu pozitivno mnenje, bom podrobneje obravnavala med argumenti za vsako posamično alternativno kazen.

O vikend zaporu imajo sogovorniki raznovrstno mnenje. Dva sogovornika imata o vikend zaporu mešane občutke, imata sicer pozitivno mnenje zaradi pozitivnih vplivov, ki jih omogoča posamezniku, po drugi strani pa se je v Sloveniji v preteklosti izkazalo, da vikend zapor velikokrat zlorablja in na tem temelji tudi mnenje nekaterih sogovornikov. (G. F.: »Ravno zdaj imam 2 obsojena na vikend zapor in imam hude težave z njima, med tednom počneta ilegalne stvari, a ker sta obsojena na vikend zapor, jima trenutno nič ne morem. Med vikendom sta pridna, prideta v zapor in vse [...] med tednom pa sta ostala na starih poteh. «)

Rezultati so pokazali, da imajo večinoma vsi izkušnje z delom v splošno korist, zato so tudi lahko vsi podali mnenje. Sedem od osmih sogovornikov ima pozitivno mnenje o delu v splošno korist. L. Š kratko in jedrnatno pove: »Prov je, da bi sodišča to uporabljala. « V pogovoru se je povezala tematika mnenja in vpliva alternativne kazni na posameznika in družbo ter argumenti za/proti, zato bom njihova stališča podrobneje opisala v spodnjih tabelah.

Tabela 6: Razvoj alternativnih kazni

	omejevanje razvoja	spodbujanje razvoja	vzroki za začetek alternativnih kazni v Sloveniji
Dragan Petrovec (A)	dobra organiziranost v Sloveniji v 90ih	lovljenje lastnih idej	/
Liviana Lesar (B)	dobra organiziranost v Sloveniji v 90ih	/	/
Peter Golob (C)	/	/	/
Uporabnik (D)	/	/	/
Iris Ličen (E)	začetni upor organizacij	navdušenost organizacij	/
Gorazd Fabjančič (F)	/	prednostno obravnavanje predlogov	/
Vid Jakulin (G)	/	/	tujina, spodbudba kriminologov
Lovro Šturm (H)	zadržanost sodišč, ne dovolj relevantni prvi odzivi, priprava na predsedovanje	stališča in resolucije Evropskega sveta	ločeno mnenje v odločbi, neskladje z ustavo

Pri pogovoru o razvoju alternativnih kazni sem se s sogovorniki poskušala osredotočiti predvsem na razvoj v preteklosti, ureditev današnjega sistema, kje se pojavljajo omejitve, in na vprašanje, s čim so spodbujali razvoj alternativnih kazni. Ker sem imela kar dva sogovornika, ki sta sodelovala pri spremembi zakonodaje leta 2008 in uvedbi alternativnih kazni, so me zanimali tudi vzroki za začetek alternativne kazni v Sloveniji.

Razvoj na področju alternativnih kazni v Sloveniji je omejevala dobra organiziranost v kazenski politiki v letih okoli 1995. Na prvi pogled se ne zdi, da bi to lahko omejevalo razvoj, a ko so obrazložili, da smo imeli v Sloveniji odlično zastavljeno organizacijo na področju postpenala, nismo potrebovali dodatnega razvoja, saj nismo razmišljali toliko o prihodnosti in o spremembah. Slovenija je bila ena izmed redkih držav, ki je imela socioterapevtski odnos z uporabniki in ne nadzorstveni način dela, kot je bilo drugje. (D. P.: *»Takrat smo imeli najbrž najmanj obsojencev na 100.000 prebivalcev na svetu (32). Zdaj pač lovimo zaostanek za lastnimi idejami, na katere smo pozabili in se počasi rešujemo tudi z uveljavljanjem alternativ. «*). Socioterapevtskega odnosa se je spomnila tudi sogovornica L. L., ki ima izkušnje na tem področju že iz časov pred osamosvojitvijo Slovenije (*»V osemdesetih letih se je Slovenija ukvarjala s socioterapevtskim modelom, z ljudmi, ki so bili obsojeni. Tak model je bil tudi v drugih evropskih državah zelo redek. «*) Mojo študentsko radovednost in zanimanje, zakaj je Slovenija v zaostanku v razvoju, so potešili z razlago, da v resnici nismo v zaostanku, ampak smo sledili nekemu svojemu razvoju, ki je bil prav tako dober in uspešen. (L.L.: *»Mislim, da smo znotraj razvoja centrov zelo razvili tovrstno delo in pomoč ljudem, ki imajo izkušnjo s kaznivimi dejanji. In to delo smo zelo visoko nadgradili in visoko razvili. «*)

Če pogledamo novejšo slovensko zgodovino, pravi sogovornica I. L., je v prvih letih spremembe zakonodaje, od 2008 dalje, omejevala razvoj nevednost organizacij glede alternativnih kazni in s tem je bil spočet tudi začetni upor organizacij. Organizacije niso vedele, kaj bi počele z obsojenim človekom, ki jim je bil dodeljen na delo v splošno korist. Obsojencev so se bali, strah jih je bilo delati z njimi, strah jih je bilo, da bi se družba in drugi zaposleni uprli in bilo jih je strah pred dodatnimi obveznostmi. (I. L.: *»Organizacije so se na začetku sicer upirale, ker niso znale izkoristiti nekoga, ki bi prišel k njim. Sprašval so me, kaj naj z njim delaj. «*) Delo z organizacijami je vedno lažje, organizacij imajo vedno več. Pravi: *»So se hvalabogu navadl in zdej kakšni prou komi čakajo, da dobijo kakšne nove. «* Sodnik G. F. mi je povedal,

da se zadeve v povezavi z alternativnimi kaznimi obravnavajo prednostno, kar pravzaprav pomeni, da tudi sodišča spodbujajo izreke alternativnih kazni in ne želijo, da zadeve stojijo. (G. F.: »Predlogi za alternativno prestajanje kazni zapora se prednostno obravnavajo, da se ne vleče. «)

Sogovornika L. Š. in V. J. sta oba sodelovala pri začetkih razvoja alternativnih kazni leta 2008, ko so v Kazenskem zakoniku opredelili manj nevarna in bolj nevarna kazniva dejanja. Glede na njun nasprotujoč pogled na alternativne kazni me je zanimalo, kako je potekal razvoj takrat. V. J. mi je povedal, da sta bila vzrok pravzaprav pritisk in spodbuda kriminologov, da morajo v Kazenski zakon dodati tudi milejše, alternativne oblike kazni. (*»To so kriminologi pisal te reči, pa alternativno reševanje gor in dol. Pa smo dali to v zakon. Da ne bi slučajno imel iluzije, da je to plod premišljenega raziskovanja in ne vem kaj. Ni [...] po svetu so mel te neumnosti, pa ni blo nč od tega. «*). L. Š, takratni minister za pravosodje, pa mi je povedal, da je sam začel razmišljati o alternativnih oblikah kaznovanja že leta 1996, ko je prvič napisal ločeno mnenje za odločbo, in sicer v primeru matere dveh mladoletnih otrok, ki je bila v priporu. Takrat so že ugotovili, da je treba v Sloveniji uvesti milejše oblike kaznovanja, spremembe pa seveda vzamejo kar nekaj časa. Omejevalo jih je, da so bila sodišča do alternativnih kazni zadržana (L. Š.: *»Imam občutek, da sodišča niso bila zelo navdušena nad temi oblikami kaznimi, ne vem ...«*) in da se je Slovenija v tistem času pripravljala na predsedovanje v Evropski uniji. (L. Š.: *»V tistem času smo imeli pripravo na predsedovanje v Evropski uniji, to nam je vzelo kar nekaj časa, verjetno bi drugače že kakšno leto prej prišel nov zakon. «*)

Tabela 7: Argumenti za hišni zapor

	za	proti
Dragan Petrovec (A)	X	
Liviana Lesar (B)	X	
Peter Golob (C)		X
Uporabnik (D)	/	/
Iris Ličen (E)	/	/
Gorazd Fabjančič (F)	/	/
Vid Jakulin (G)		X
Lovro Šturm (H)	X	

S hišnim zaporom se v svoji poklicni karieri ni srečal še nihče od mojih sogovornikov, zato mi nekateri tudi niso podali argumentov za ta izrek ali proti temu izreku alternativne kazni.

Argumenti za alternativno kazen so bili prevsem splošni, kot za vse alternativne kazni. Pozitivno je predvsem to, da obsojenec ostaja v krogu svoje socialne mreže, da lahko ohrani zaposlitev in ostaja v domačem okolju. (L. L.: »Sploh če gledam z vidika posameznika, kdor dobi to priložnost in iz moje izkušnje – velika večina to priložnost izkoristi. Tako ohranja in ostaja znotraj svoje osebne socialne družinske mreže, hkrati pa odsluži svojo kazen na alternativni način, je zagotovo tak način boljš.«. Negativni argumenti pa so po mnenju P. G. podani »zaradi pretirane možnosti zlorab« in kot že zgoraj pri rezultatih o splošnem mnenju o alternativnih kaznih. V. J. dodaja: »Za pripor so določeni razlogi, ponovitvena nevarnost, nevarnost da bo uniču dokaze, nevarnost, da bo vplival na priče. Če je nekdo doma, z vsemi mobiteli, internet [...] je hišni zapor res popolna neumnost. «

Tabela 8: Argumenti za vikend zapor

	za	proti
Dragan Petrovec (A)	X	X
Liviana Lesar (B)	X	
Peter Golob (C)		X
Uporabnik (D)	/	/
Iris Ličen (E)	/	/
Gorazd Fabjančič (F)	X	X
Vid Jakulin (G)		X
Lovro Šturm (H)	X	

Rezultati argumentov o vikend zaporu so podobni rezultatom argumentov o hišnem zaporu. Argumenti za vikend zapor ponovno temeljijo na splošnih argumentih za alternativno kazen. Človek dobi priložnost, da ostaja v kontinuiranem procesu življenja, ne izgubi stika z zasebnim življenjem, obenem pa odsluži kazen zapora med prostimi dnevi. (L. L.: »Če ima človek zaposlitev, je idealno zanj in za celotno njegovo mrežo bolje, da ohranja zaposlitev in vse razmere. Če nima osnovnih eksistenčnih pogojev za življenje, kar ti posel omogoča, so vse zadeve podrte. Pozdravljam to možnost, kadar je dana. «)

G. F. je povedal, da ima glede vikend zapora mešane občutke, saj ima ravno v tem času v vikend zaporu dva, ki svoje pogoje izrabljata. (»Z vikend zaporom pa imam mešane izkušnje. Ravno zdaj imam dva obsojena na vikend zapor in imam hude težave z njima. «)

Negativno mnenje je izrazil tudi P. G. z argumentom: *»zaradi precejšnega družbenega nasprotovanja«*. D. P. je imel podoben argument kot oba prej navedena, s poudarkom, da je lahko sankcija vikend zaporu zelo koristna za posameznika, a dodaja, da se ne strinja z *»vikend zaporom, kakor se izvršuje pri nas za obsojene npr. zaradi hudih goljufij oziroma velikih zneskov«*.

Argument proti vikend zaporu sem na kratko omenila že pri mnenju V. J. , ki je bil mnenja, da če je človek primeren in nenevaren družbi, potem nima smisla, da bi čez vikend hodi v zapor: *»Če je nekdo tok v redu, da lahko čez teden hod v službo, pa s prjatli žura, pa hod na koncert in vse, pa ni nič narobe z njim, je to gola zafrkancija.«*

Tabela 9: Argumenti za delo v splošno korist

	za	proti
Dragan Petrovec (A)	X	
Liviana Lesar (B)	X	
Peter Golob (C)	X	
Uporabnik (D)	X	X
Iris Ličen (E)	X	
Gorazd Fabjančič (F)	X	
Vid Jakulin (G)		X
Lovro Šturm (H)	X	

Pri argumentih za delo v splošno korist so bili sogovorniki veliko bolj enotni kot pri argumentih za druge oblike alternativne kazni.

Vsi, z izjemo enega, so mi navedli zgolj argumente za delo v splošno korist. Po vsakem argumentu so seveda dodali, da je ključna presoja, v katero organizacijo poslati človeka delat, in da je odvisno od vsakega posameznika, kako bo sprejel izrek alternativne kazni. P. G.: *»Bistvo kaznovalnega sistema namreč ne sme biti v psihičnem ali celo telesnem trpljenju obsojenca, temveč v zavračanju njegovega protipravnega ravnanja in predvsem v prizadevanju, da se obsojenec tega zaveda. «*

Prav pri tem vprašanju mi je uporabnik, lahko mu rečemo ekspert iz izkušenj, znal povedati kar največ: »*Pravjo prjatlj da sm se čis spremenu in zresnu.* « Močan argument, da lahko delo v splošno korist posamezniku spremeni življenje in da novo priložnost, da lahko stori korak naprej in ne nazaj. Presenetilo me je, ko je uporabnik zagovarjal stališče, da je zares pomembno, v katero organizacijo te dodelijo. Če izbira ni prava, je lahko rezultat izjemno slab: »*Mam enga frenda, k dela na Brilejevi. Tm je katastrofa, ti rečem. Sam enkrat sm bil tm z njim, pa kar mi govori – prsežm, da grem raj v zapor pol.*«

L. Š. je pozitivno argumentiral, da bi ne nazadnje lahko razbremenili zasedenost zaporov, a prav nasprotno je G. F. menil: »*V vsakem primeru pa je taka kazen sigurno za oba koristna, za družbo in posameznika. Pomembno se mi zdi predvsem, da ne dela škode družbi. Da bi pa s tem praznili zapore, to pa ne bo šlo.* «

Argumentov za je veliko več kot argumentov proti, a kljub temu je treba ves čas misliti na to, da je vsak posameznik zgodba zase, da je treba poiskati primerno zaposlitev s pomočjo perspektive moči.

Tabela 10: Mnenje o probaciji

	pozitivno	negativno	neopredeljeno
Dragan Petrovec (A)			X
Liviana Lesar(B)			X
Peter Golob (C)			X
Uporabnik (D)	/	/	/
Iris Ličen (E)	X		
Gorazd Fabjančič (F)			X
Vid Jakulin (G)		X	
Lovro Šturm (H)			X

Mnenje o probaciji me je zanimalo predvsem zato, da bi ugotovila, v kolikšni meri so strokovnjaki seznanjeni s probacijo, ali pri oblikovanju novega zakona sodelujejo in kakšno je splošno mnenje o sami probaciji. Izoblikovanega mnenja o probaciji, kot je razvidno iz tabele, večina sogovornikov nima. Izstopa mnenje I. L., ki je poudaril, da zna biti probacija izredno pozitivna, saj bo kombinacija pravosodja in socialnega dela, kar bi strokovni delavec na centru potreboval. Je pa s pozitivnim mnenjem edina poleg D. P., ki pri probaciji aktivno sodeluje in

pravi, da preden je začela sodelovati, tudi ona ni natančno vedela, kaj se dogaja, in je imela na dogajanje kritičen pogled.

Po drugi strani izstopa mnenje V. J., ki vidi probacijo v celoti negativno. (*» [...] ker se mi zdi to larifari, sam druga nalepka bo gor. Ne morem pa reči, kok je probacija učinkovita, nimam te izkušnje. Jaz si od tega ne obetam kej velik. «*) Večina preostalih sogovornikov pravi, da ne tematike ne pozna dovolj, da bi se lahko do nje opredelili. P. G., G. F., L. Š. probacije ne poznajo, saj vanjo niso vpleteni in posledično tudi ne spremljajo dogajanja okoli nje. Mnenje je sicer izrazil G. F., ki je do probacije skeptičen, a žal ni neposredno vpleten v dogajanje, zato ni podal izrazitejšega mnenja. (*»Sam sem mal skeptičen za probacijo, to je pravzaprav nova služba za to, kar že dela CSD. Težko tudi mi rečemo, kako se bo to obneslo, ker se s tem ne ukvarjamo toliko. «*)

Kritično mnenje, da je probacija le nova služba v enakem sistemu in pod enakimi pogoji, se ponavlja. L. L. se nagiba k pozitivnim vplivom probacije, a nima še jasne predstave, kako bo to videti. (*»Ne vidim nič negativnega, če se bo to zdaj sistemsko vse urejalo v drugi sferi urejenosti države, se pravi znotraj pravosodja in samostojnega urada. Ne morem reči kej posebnega. Sicer ta osnovna izhodišča sem prebrala, sem poslušala predstavitev zakona, tako da nimam še prave predstave.«*). Pri vprašanju, ali bi probacija lahko prinesla nov vidik alternativnih kazni, pa so se vsi strinjali, da je to odvisno od kadra in usposobljenosti zaposlenih. (L. L.: *»Ključno je, kar sem že prej omenila, pridobiti in organizirati dobro ekipo. Dobre strokovnjake, ljudi, ki želijo to delat, imajo izkušnje in so pripravljeni celotno znanje nadgrajevati. Ključno se mi zdi, da bodo imeli možnost sodelovanja z drugimi službami v tujini, v ospredju je kader. «*)

4.1 Odgovori na raziskovalna vprašanja

1. Kako alternativna kazen vpliva na posameznika?

Sogovorniki menijo, da alternativna kazen vpliva na posameznika pozitivno. Za posameznika je lahko to ključna sprememba v življenju in mu omogoči začetek nove življenjske poti. Vpliva predvsem na psihološko vrednost posameznika, za nekatere je to pot v novo zaposlitev, možnost ohranjanja socialne mreže in življenja v znanem, domačem okolju. Posameznik tako ni stigmatiziran v zaporniškem sistemu, saj kot pravijo sogovorniki, se posamezniki v zaporu zgolj soočijo z visoko stopnjo kriminala. Pri izbiri alternativne kazni je pomembno, da posvetimo pozornost pravi izbiri kazni. Pomembno je tudi, da se posameznik zaveda pomena in namena kazni, in ne nazadnje je od njega odvisen uspeh kazni. Pozitivne izkušnje sogovornikov potrjujejo pozitiven vpliv alternativne kazni na posameznika.

2. Kako alternativna kazen vpliva na družbo?

Alternativna kazen, glede na odgovore mojih sogovornikov, vpliva na družbo pozitivno. Na družbo ima predvsem pozitiven ekonomski vpliv, saj je nadomestna kazen zapora, npr. delo v splošno korist, cenejša od klasičnega zaporskega sistema. Pozitiven vpliv je viden tudi v tem, da lahko posameznik, ki je družbi s kaznivim dejanjem škodoval, nastalo škodo povrne. Družba postaja strpnejša in predsodki se zmanjšujejo, obenem pa tudi organizacije, ki so vezane na sredstva, pridobijo delovno silo, ne da bi imele stroške.

3. Kateri argumenti so za alternativno kazen in kateri so proti njej ?

Argumenti za alternativne kazni temeljijo na tem, da čim manj posežemo v življenje posameznika. Z možnostjo alternativne kazni posameznik ostane znotraj svoje osebne socialne mreže, hkrati pa odsluži kazen. Posameznik lahko ohrani zaposlitev in s tem vse eksistenčne pogoje za življenje, niso mu odvzete družinske vloge, kar je dobro tudi za širšo družino in družbo na splošno. S tem posamezniku omogočimo, da ima kljub kazni urejeno življenje, in zmanjšamo možnosti, da bi se kaznivo dejanje ponovilo. Pozitivno je tudi za organizacije, kjer posamezniki opravljajo delo v splošno korist, saj so vezane na sredstva in potrebujejo

prostovoljce. Večina argumentov, ki so jih podali sogovorniki, gre v prid dela v splošno korist, kar zaznavajo kot najbolj ugodno alternativno kazen, pri vikend zaporu in hišnem zaporu pa vidijo tudi nekaj pomanjkljivosti. Po mnenju sogovornikov lahko hišni zapor in vikend zapor prispevata k temu, da ima družba negativen pogled na alternativne kazni, saj je kar nekaj primerov, ki so kazen vikend zavora oz. hišnega zavora zlorabili. Argumenti proti alternativnim kaznim so povezane z nesmiselnostjo izreka hišnega zavora in vikend zavora. Če obsojeni družbi ni nevaren, ni treba, da je zaprt doma ali da ob prostih dnevih prihaja v zapor. Eden od sogovornikov meni, da delo v splošno korist ni primerna kazen, ker bo obsojenec delo sčasoma dojemal kot kazen, in ko bo odslužil kazen zavora, ne bo želel več delati.

4. Kaj je omejevalo ali spodbujalo razvoj alternativnih kazni v Sloveniji do danes?

Razvoj alternativnih kazni je omejevala predvsem dobra organiziranost postpenalne službe znotraj slovenske ureditve kazenskega sistema. Slovenija v primerjavi z drugimi državami ni bila v zaostanku, le razvijali smo se drugače, v drugačnem sistemu kot druge evropske države. Imeli smo zelo dobro razvit socioterapevtski model, ki je temeljil na odprtem odnosu z uporabnikom. Bil je prilagojen uporabniku in usmerjen v krepitev njegove moči. Preostali sistemi so temeljili na nadzoru uporabnikov. Slovenija torej ni čutila potrebe po spremembi, saj smo se znotraj svojega sistema dobro organizirali. Težava je nastala, ko se je število zapornikov kljub temu večalo, takrat smo začeli sistem spreminjati in nismo dovolj hitro in dobro vpeljali alternativne kazni. Po mnenju dveh sogovornikov, ki sta oba sodelovala pri spreminjanju zakonodaje leta 2008, je razvoj alternativne kazni v Sloveniji spodbujalo naslednje: pritisk kriminologov, da Slovenija potrebuje alternativno, milejšo kazen v ureditvi. Zakonu so dodali alternativne kazni, da bi ustregli pritiskom, čeprav eden od sogovornikov v tem ni videl smisla. Mnenje drugega, takratnega ministra za pravosodje, je bilo, da je bilo to nujno potrebno. Pripomogel je k temu, da so alternativno kazen zapisali v Kazenski zakonik. Njegovo razmišljanje o uvedbi alternativne kazni so spodbudila stališča in resolucije Evropskega sveta iz leta 1980 in ugotovitev, da je Zakon o kazenskem postopku v neskladju z Ustavo, ker ni določal milejših ukrepov za prestajanje kazni. Da je bil to tako dolgotrajen postopek, je povzročalo tudi to, da je se je Slovenija pripravljala na predsedovanje Evropske unije in se niso imeli časa osredotočiti na novi Kazenski zakonik. Poznejši vzrok za omejitve hitrejšega razvoja je bil začetni upor organizacij, kamor so pošiljali posameznike na delo v splošno korist.

Organizacije niso vedele, kako bi se organizirale in kaj bi s posamezniki počele, vendar se je pozneje to obrnilo v pozitivno smer in je sedaj število organizacij vedno večje.

Ugotovitev, kako različno mnenje o vzrokih uvedbe alternativne kazni imata oba sogovornika, ki sta v tistem času sodelovala pri pisanju novega zakona, je zelo dragocena za rezultate moje raziskave, prav tako sem v pogovorih o njihovih izkušnjah in stališčih odkrila veliko o razvoju alternativnih kazni, ki jih v teoriji ni moč najti.

Ob odgovoru na to raziskovalno vprašanje se mi poraja dodatno vprašanje: Bi bil potek razvoja alternativnih kazni drugačen, če bi zakon na začetku pisali posamezniki, ki so v ukrepe verjeli?

5. Katere so največje ovire pri uveljavljanju teh kazni v sedanosti?

Pri odgovorih na vprašanje o ovirah v sedanosti so razlike predvsem glede na njihov odnos do alternativnih kazni in glede na delovno področje. Nekateri vidijo ovire v tem, da sodniki ne izrekajo alternativnih kazni tako pogosto, kot bi jih lahko, ker je izrek klasične zaporne kazni lažji, hitrejši. sodniki pa so dolžni izpolniti normo. Sogovorniki izpostavljajo nekvalitetno sojenje. Pred nekaj leti je sogovornica opazila, da sodniki niso bili naklonjeni posameznikom, ki so bili obsojeni za kazniva dejanja v povezavi z drogo, in jim niso izrekli alternativnih kazni, odnos se je spremenil in zdaj ni več takih razlik. Ovira se pojavlja pri obsojenih, ki so redno zaposleni in s tem pri izreku alternativne kazni postavljeni v neenakovreden položaj. Če želijo redno zaposleni ohraniti prvotno zaposlitev, kar je zanje absolutna življenjska prednost, ne zmorejo opraviti obeh zaposlitev hkrati, organizacije pa nimajo možnosti, da bi se v tolikšni meri prilagajale. Pri uveljavljanju te kazni se pojavlja ovira tudi zaradi nepovezanosti sodnikov pri izrekanju več alternativnih kazni hkrati. Sogovornica je povedala, da sodniki ne sodelujejo med seboj in zato prihajajo k njej posamezniki z več alternativnimi kaznimi hkrati, medtem ko obsojenec ni opravil niti prve, je dobil že odločbo za četrto. V takih pogojih fizično ni mogoče v dogovorjenih rokih opraviti vseh kazni. Sodniki pa pravijo, da imajo občutek, da se težava pojavlja pri centrih za socialno delo, saj ne morejo vedno vsem poiskati primerne zaposlitve, in še, da je proces ureditve sistema alternativnih kazni zapleten. Sodnik mi je prav tako povedal, da izrek kazni ni več samo odločitev sodnika, temveč spodbujajo, da alternativno kazen zahteva

sama obramba. Obsojeni naj bi sam zaprosil za alternativno kazen in s tem pokazal željo in zanimanje za tako vrsto sankcije.

6. Koliko je strokovna javnost sploh seznanjena s probacijsko službo in kaj o njej meni?

Seznanjenost s probacijsko službo sem raziskovala tako, da sem spraševala po mnenju, ki ga imajo o tej službi.

Glede na njihove neopredeljene odgovore sem ugotovila, da večina s probacijsko službo ni seznanjena. Nekateri ne spremljajo razvoja probacijske službe, nekateri ga spremljajo delno, a kljub temu ne dobijo dovolj izčrpnih informacij, da bi si lahko v celoti izoblikovali mnenje. Sogovornica, ki aktivno sodeluje v delovni skupini probacijske službe, mi je povedala, da so informacije, če nisi aktiven, zelo skope, in preden je začela sodelovati, ni vedela ničesar. Posledično je bila sprva zelo kritična do ustanovitve nove probacijske službe. Sedaj v tem ne vidi nič slabega. Tako kot večina ostalih sogovornikov pravi, da ima nova služba vse možnosti za dober razvoj celotne postpenale in alternativnih kazni. Vsi se strinjajo, da bo potreben čas in da bo uspeh probacije odvisen od kadra, od usposobljenosti zaposlenih.

Večina nima opredeljenega mnenja, nekateri ostajajo pozitivni in upajo, da bo to predvsem pozitivna sprememba za uporabnike. Večina pa jih dvomi v spremembe, saj pravijo, da center za socialno delo področje alternativnih kazni opravlja odlično in da bi potrebovali zgolj razširitev kadra in ne nove službe.

5 RAZPRAVA

Ugotovitve so delno takšne, kot sem na začetku raziskave pričakovala. Delno pa so me sogovorniki z odgovori presenetili, me med pogovorom izzvali s svojimi stališči, soočili z novimi argumenti, z načinom razmišljanja in tudi meni so se začela v povezavi z ureditvijo alternativnih kazni zastavljati nova vprašanja. Ugotovitev, da alternativna kazen vpliva pozitivno tako na posameznika kot na družbo, sem pričakovala. Pomeni predvsem, da so strokovnjaki na tem področju večinoma usmerjeni k alternativnim načinom kaznovanja; da želijo, da se alternativne kazni izrekajo pogosteje; in se zavedajo pozitivnih vplivov, a kljub temu so dovolj kritični, da pustijo prostor za izboljšave in se zavedajo specifičnosti vsakega posameznega izreka za posameznika. Prav tako sem pričakovala ugotovitev, da je večina argumentov za delo v splošno korist pozitivna. Navdušilo me je, kako so vsi izpostavili drugačne argumente, kljub temu da razmišljajo v podobni smeri. Ti dve ugotovitvi sta predvsem v prid razvoju alternativnih kazni.

Argumenti glede vikend zavora in hišnega zavora so sicer bolj kompleksni in je nekaj več negativnih kot pozitivnih. Mislim, da to izhaja tudi iz tega, da večina mojih sogovornikov nima direktnih izkušenj s hišnim zavorom ter z vikend zavorom. Hišni in vikend zavor sta sicer alternativni kazni, ki kljub alternativni obliki prestajanja kazni dajeta večji poudarek nadzorovanju kot delo v splošno korist. Delo v splošno korist nima vsakodnevnega nadzora in ima poudarek bolj na posameznikovem dožemanju opravljanja kazni in njegovi presoji, kako jo bo opravil, medtem ko pri vikend zavoru posameznik kljub temu nekaj časa preživi v zaporniškem sistemu, hišni zavor pa v celoti nadzoruje policija.

Tema o spodbujanju in omejevanju razvoja v Sloveniji je bila ena izmed tem, ki je v raziskavi s pomočjo sogovornikov pokazala širšo sliko dogajanja na slovenskih tleh, kot sem jo lahko pridobila iz literature. Sogovorniki so mi s svojimi preteklimi izkušnjami na tem področju predstavili vzroke za razvoj alternativne kazni. Najbolj zanimivo je bilo poslušati dve zgodbi iz leta 2008: povsem različni vzroki za vzpostavitev sistema alternativnih kazni, različna mnenja, a enak zaključek. Zanimivo je bilo povezati dogajanja, ki so omejevala in spodbujala k razvoju alternativnih kazni ter slišati, s katerimi ovirami se pri izrekih in delu z alternativnimi kaznimi srečujejo še danes. Razlika je očitna, nekateri vidijo kot težavo pri pogostosti izreka kazni sodnike, drugi imajo z njimi dobre izkušnje. Sodniki pa so mi povedali, da sam izrek

kazni ni njihova končna odločitev; da brez predloga obsojenca ne izrečejo alternativne sankcije. Zanimivo se mi je zdelo, da tega ne vedo niti nekateri strokovnjaki, niti nisem v teoriji nikjer zasledila omenjene aktivnosti obrambe. Očitno se oblikuje neka sodna praksa, ki strokovni javnosti ni znana.

Seznanjenost s probacijo sem raziskovala s pomočjo splošnih vprašanj o probaciji in z mnenji sogovornikov o probacijski službi. Presenetljivo sem ugotovila, da večina s to službo ni seznanjena. Socialni delavki na centru sicer spremljata, kaj se dogaja, ena izmed njiju bolj aktivno, a priznavata, da so informacije bolj skope in da ni čisto jasno določeno, kako bodo stvari urejene. Kriminolog, prav tako aktiven na področju probacije, se sicer glede mnenja v intervjuju samem ni opredelil, zasledila pa sem njegovo kritiko probacije, omenjeno že v teoriji, usklajeno z drugimi kritiki, namreč da lahko probacija postane zgolj nadzorni organ. Razveselilo me je dejstvo, da so sogovorniki večinoma enakega mnenja glede strokovnosti in odličnega opravljanja dela socialnih delavk na centrih za socialno delo pri delu na področju postpenale. Oba sodnika in bivši minister za pravosodje probaciji ne sledijo in niso seznanjeni z dogajanjem. Po študiju literature sem ugotovila, da bo sprememba zelo velika, predvsem za strokovne delavke na CSD in za sodnike, zato sem pričakovala, da bodo strokovne službe seznanili z vsemi spremembami in pojasnili o novi probacijski službi.

Vse zgoraj zapisane ugotovitve sem naredila na podlagi intervjujev. Zavedam se, da rezultatov ni mogoče posplošiti na celotno populacijo. Vzorec je bil izbran prav zato, ker sem želela točno določene strokovnjake s tega področja, ki imajo bodisi bogato izkušnjo na področju alternativnih kazni, vpliv pri delu z alternativnimi kaznimi ali z drugimi službami na tem področju. Žal je o alternativnih kaznih premalo strokovnih razprav. Sami intervjuji so bili po mojem mnenju izvedeni korektno, brez zunanjih vplivov ter brez mojega vpliva kot raziskovalke. Poskušala sem ostati čimbolj objektivna in odprta za vsa mnenja. Zavedam pa se, da sem z določenim načinom spraševanja sogovorniku včasih nehote podala svoje mnenje. Če bi še enkrat sestavljala vprašalnike, bi jih prej večkrat preverila, osebam, ki so mi odgovorile po elektronski pošti, bi postavljala podvprašanja. Po koncu raziskave sem ugotovila, da so odgovori, ki sem jih prejela po elektronski pošti, precej manj zgovorni kot tisti, ki sem jih imela možnost dobiti v živo.

Če bi imela na razpolago več časa, bi v raziskavo vključila več uporabnikov, tudi uporabnikov z izkušnjo vikend zapora in hišnega zapora. Uporabnike s tako izkušnjo je sicer težko dobiti, ker se večina ne želi izpostavljati. Če bi raziskavo nadaljevala, bi vključila tudi primerjavo preživljanja kazni v zaporu kljub prošnji za ugoditev prestajanja alternativne kazni zapora in prestajanja kazni na prostosti, v vseh treh alternativnih oblikah. Vključila bi še policijo, kot nadzorni organ hišnega zapora. Z veseljem pa bi, če bi bil pripravljen sodelovati, vključila tudi Ministrstvo za pravosodje, Upravo za izvrševanje kazenskih sankcij in po vzpostavitvi tudi službo za probacijo. S tem bi zajela prav vse vidike izvajanja alternativnih kazni in si omogočila tudi lažjo splošljivost rezultatov. Sama sem mnenja, da je raziskava veljavna, saj sem celoten intervju ves čas preverjala in sledila svojim raziskovalnim vprašanjem, da kljub novim podvprašanjem sledim enakim temam, ki jih želim raziskati. Ko sem imela napisane vse intervjuje, sem vse kodirala na enak način, pazila sem, da sem jih razširila na čimveč nadkategorij, ki sem jih pri odnosnem kodiranju združevala. Z vmesnimi koraki in z oblikovanjem tabel za prikaz rezultatov sem si pomagala, da sem se prepričala glede povezave med določenimi kategorijami in vprašanjem, ki ga raziskujem. S tem sem veljavnost raziskave le povečala.

6 SKLEPI

- Sistem alternativnih kazni v Sloveniji prinaša veliko pozitivnih vplivov na posameznika in za družbo.
- Večja naklonjenost je delu v splošno korist, pri hišnem in vikend zaporu se pojavlja strah pred smiselnostjo takega kaznovanja in veliko možnostjo zlorabe sistema.
- Alternativne kazni zapora na splošno pozitivno vplivajo na posameznikovo socialno mrežo, omogočajo mu ohranitev zaposlitve in s tem vse možnosti preživetja, ohranjanje predvsem posameznikove psihološke vrednosti in osnovnih eksistenčnih pogojev. Posameznik, ki dobi priložnost nadomestne kazni zapora, dobi poleg podpore strokovnih delavcev tudi novo izkušnjo, v večini primerov vstop v nov način življenja.
- Alternativna kazen omogoči, da se posameznik sooči s preteklostjo in kaznivim dejanjem, obenem pa se družbi oddolži s svojim delom.
- Pozitivno vpliva na družbo tudi tako, da obsojeni prispeva k državnemu proračunu, bodisi z delom v splošno korist ali ohranjanjem zaposlitve, in ni zaprt v zaporniškem sistemu, ki ga financira družba.
- Prednosti so tudi v tem, da družba izgubi predsodke do obsojencev, organizacije izkoristijo delovno silo in s tem obsojenec pridobi izkušnje, zaposleni in uporabniki v organizaciji pa prav tako svojevrstne izkušnje dela z novo osebo.
- Razvoj in prvo omembo alternativne kazni v Sloveniji so spodbudile osebne izkušnje s pretirano uporabo pripora v Sloveniji in posledično raziskovanje resolucij Evropskega sveta iz leta 1980, alternativno kazen so pozneje zapisali v zakon zaradi različnih razlogov. Nekateri so mnenja, da zgolj zato, da to možnost imamo, drugi so prepričani v pozitivne vplive alternativnih kazni in so si med delovanjem v preteklosti prizadevali za ureditev alternativne kazni. Razvoj je omejevala predvsem drugačna organiziranost v preteklosti na področju postpenale ter zadržanost sodišč v tistem času. Ovire so se pojavljale tudi pozneje pri že urejenem sistemu alternativnih kazni. Najpogostejše so povezane s kompleksno ureditvijo sistema.
- Pri izreku alternativne kazni sodeluje več strokovnih služb in strokovnjakov, nekateri trdijo, da so izreki premalo pogosti in da sodniki alternativnim kaznim niso naklonjeni, z argumentom, da vzamejo več časa kot izrek klasične zaporne kazni. Spet drugi so z delom sodnikov zadovoljni.

- Sodniki pravijo, da končna odločitev ni njihova, če posamezni obsojenec ni pripravljen aktivno sodelovati pri izreku.
- Nekateri vidijo alternativne kazni kot breme centru za socialno delo; in da so težave pri iskanju primerne zaposlitve.
- Vsak strokovnjak, vsako posamezno področje, ki se ukvarja z alternativnimi kaznimi, se sooča s svojimi ovirami. Ugotavljam, da bi bilo zaznanih ovir manj, če bi bil sistem bolj povezan in na videz ne bi bili tako neodvisni drug od drugega.
- Vsi so enakega mnenja, da je treba v posamezniku poiskati najboljše in da je način kaznovanja odvisen od primera do primera. Končno je potrebno poiskati primerno kazen in ne pravično, saj pravična kazen ne obstaja.
- Kljub oviram smo med razvojem ustvarili svoj sistem, ki po mnenju strokovnjakov deluje dobro, zato so skeptični glede razvoja nove probacijske službe. Večina jih ni seznanjena z novostmi, ki se pripravljajo, in s spremembami, ki jih čakajo. Tisti, ki so pri oblikovanju novega zakona aktivni, so sicer seznanjeni in malce bolj pozitivni, a kljub temu pravijo, da je vse odvisno od kadra, ki bo vodil novo službo.
- Težava se bo pojavila, če bo nova služba bolj pravosodni organ, ki bo temeljil na nadzoru, ne toliko socialno delovni, ki bi temeljil na odnosu z uporabniki.

7 PREDLOGI

Med pogovori in med potekom raziskovanja smo s sogovorniki skupaj oblikovali nekaj predlogov, za katere menim, da bi bili lahko ključni za še boljše rezultate na področju alternativnih kazni.

Potrebno bi bilo spodbujati sodelovanje med sodišči in centrom za socialno delo, kar bi bilo koristno tako za stroko kot za uporabnike. Iz raziskave je razvidno, da sodniki in strokovne delavke na centru za socialno delo včasih ne vedo natančno, kako poteka organizacija dela pri drugih strokovnih službah. Če bi omogočili interdisciplinarne skupine, bi lahko težave, ki jih izpostavljajo posamezne službe, rešili skupaj in posledično bi do rešitev prišli veliko hitreje. Rešitve bi bile dolgoročne in razvoj probacije bi temeljil na dejanski izboljšavi trenutnega stanja. Ne gre le za povezanost sodišč in strokovnih delavk, potrebno bi bilo vključiti tudi organizacije, v katerih se delo v splošno korist izvaja, policijo in strokovne delavce v zaporu. Strokovne službe, ki so z alternativno kaznijo kakorkoli povezane, bi se morale ves čas seznanjati s celotno ureditvijo alternativnih kazni v Sloveniji, prepoznati bi morali dobre prakse iz tujine in bi tako lažje napredovali v razvoju in ureditvi sistema. Celotno kazensko pravo se ves čas spreminja, med raziskavo pa sem dobila občutek, da je sistem alternativnih kazni obstal, vse do zdaj, do začetka razvoja probacije. Mislim, da bi z organiziranim izobraževanjem dali alternativni kazni večjo veljavo in prepoznavnost. Prav bi bilo, da bi izobraževali že študente, vsaj na Fakulteti za socialno delo in Pravni fakulteti. V učbeniku za kazensko pravo po besedah profesorja kazenskega prava ni mogoče najti ničesar o alternativnih kaznih. Na Fakulteti za socialno delo prav tako ni govora o alternativni kazni zapora. Sama sem mnenja, da to veliko pove o ureditvi sistema in položaju alternativne kazni. Mladi stopajo na trg dela z nepoznavanjem te možnosti. Tudi slovensko javnost bi bilo potrebno obveščati o dogajanju na tem področju, o izkušnjah in predvsem o pozitivnih vplivih alternativne kazni zapora. Družba bi bila manj kritična do alternativne kazni, posledično bi bilo v družbi manj predsodkov do obsojenih, ki prestajajo alternativno kazen zapora, ljudje bi bili bolj zaupljivi. Veliko bolje bi bilo za nadaljni razvoj probacije, če bi pri razvoju novega zakona o probaciji sodelovala celotna strokovna služba. Tako ne bi prihajalo do neseznanjenosti, prav tako pa bi s tem omogočili kvalitetnejši razvoj, saj bi strokovnjaki, ki se skoraj vsak dan srečujejo z izreki alternativnih kazni, lahko podali mnenje in bi na podlagi dosedanjih izkušenj oblikovali najprimernejšo obliko probacije. Pri probaciji sicer sodelujejo različne delovne skupine, z zaposlenimi na

različnih področjih, a ravno te, ki se vsak dan srečujejo s to možnostjo, niso vse vključene. Predlagam, da se pri razvoju probacije ohrani socialnodelovni odnos in ne nadzorstveni.

Mislim, da bi z upoštevanjem vsega zgoraj napisanega prišli tudi do ključnega predloga: da bi se alternativne kazni izrekale pogostejše, predvsem za kratkotrajne kazni zapor, ki na posameznika in na družbo nimajo pozitivnega vpliva.

Za nadaljnje raziskovanje predlagam vključitev vseh strokovnih služb, ki so kakorkoli povezane s samim izrekom alternativne kazni in z ureditvijo sistema alternativnih kazni. Vključili naj bi zaposlene v zaporu, sodnike na kazenskem področju, strokovne delavce na centrih za socialno delo po vsej Sloveniji in ne le na ljubljanskem območju, kriminologe, zaposlene na Upravi za izvrševanje kazenskih sankcij in delovno skupina za probacijo, ter vsaj del organizacij, v katerih uporabniki opravljajo delo v splošno korist. Potrebno bi bilo vključiti tudi obsojene osebe, ki prestajajo zaporno kazen do dveh let zapor in niso dobili možnosti alternativnega prestajanja kazni. Vključiti je potrebno tudi posameznike, ki prestajajo ali so prestajali vikend zapor in hišni zapor, da bi dobili vpogled v celotno shemo ureditve sistema alternativnih kazni.

8 UPORABLJENA LITERATURA

- Akcijski načrt ustanovitve probacijske službe s predlogom potrebnih institucionalnih in normativnih sprememb (2016). Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje.
- Beccaria, C., Ksaver Jelenc, F. (2002). O zločinih in kazni/ Dva govora o splošnih načelih kriminalnega prava in njegovi literarni zgodovini. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Blomberg, T. G., Lucken, K. (2006). American Penology: A history of Control. New Brunswick: Aldine Transaction.
- Bošnjak, M. (2005). Premišljevanja ob knjigi dr. Dragana Petrovca Kult žrtve. V: Petrovec D.: Kult Žrtve: 7–17. Ljubljana: GV Založba.
- Center za socialno delo Slovenj Gradec. Splošno koristno delo. Dostopno prek: <http://www.csd-slovenjgradec.si/Regijske-službe/Koordinator-za-izvajanje-nadomestne-kazni/Splošno-koristno-delo> (Pridobljeno: 30. april 2017)
- Čacinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2012). Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Filipčič, K. (2006). Uvajanje vzgojnih ukrepov dela v korist skupnosti in socialnih treningov. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni Fakulteti v Ljubljani.
- Flaker, V. (2003). Oris metod socialnega dela (Uvod v katalog nalog centrov za socialno delo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.
- Flaker, V. (2012). Direktno socialno delo. Ljubljana: Založba cf*.
- Foucault, M. (2004). Nadzorovanje in kaznovanje – nastanek zapora. Ljubljana: Krtina.
- Heidensohn, F. (1989). Crime and society. London: The Macmillan Press.
- Hudson, B., A. (1993). Penal Policy and Social Justice. London: The Macmillan press.
- Kazenski zakonik, Ur. l. RS, št. 95/2004 (KZ-UPB-1).
- Kazenski zakonik, Ur. l. RS, št. 50/12 (KZ-1).
- Knežević, M. (2008). Penologija u socijalnom radu (i socijalni rad u penologiji). Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Landis, U. (2009). Nadomestna kazen (problem z realizacijo v Sloveniji). Diplomaska naloga. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Lorenčič, M. (2004). Namesto v zapor delo v korist skupnosti. Dnevnik, 12. julij. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/88740> (Pridobljeno: 17. april 2017).

- Mesec, Blaž. 1997. Metodologija raziskovanja v socialnem delu *II*. Ljubljana: študijsko gradivo – osnutek – samo za študente.
- Mesec, Blaž. 2009. Metodologija raziskovanja v socialnem delu I – Načrtovanje raziskave. Ljubljana: študijsko gradivo za interno uporabo.
- Meško G., Hacin R., Žiberna P., Plesničar M. M. (2016). Izvajanje dela v korist skupnosti – kvalitativna študija v ljubljanski regiji. Ljubljana: *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* 67 (3): 234–248.
- Milošević Arnold, V., Postrak, M. (2003). Uvod v socialno delo. Ljubljana: Študentska založba.
- Petrovčič, P. (2015). Konec zaporniške romantike. *Mladina*, 18. december. Dostopno prek: <http://www.mladina.si/171483/konec-zaporniske-romantike/> (Pridobljeno: 27. april 2017).
- Petrovec, D. (1998). Kazen brez zločina: prispevek k ideologijam kaznovanja. Ljubljana: SH Zavod za založniško dejavnost.
- Petrovec, D. (1999). Alternativno kaznovanje v slovenski zakonodaji in praksi: Delo v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* 50 (4): 345–350.
- Petrovec, D. (2001). Delo v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti. *Pravosodni bilten* 22 (2): 155–166.
- Sparks, R. (2001). Prisons, punishment and penalty. V: McLaughlin, E. Muncie, J. (ur.). *Controlling Crime*: 201–257. London: Sage.
- Šugman Behinc, Lea (2006). Socialno delo z neprostopoljnimi uporabniki. *Socialno delo*, 45 (6): 345–355.
- URSIKS (2005). Letno poročilo za leto 2004. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2006). Letno poročilo za leto 2005. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2008). Letno poročilo za leto 2007. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2009). Letno poročilo za leto 2008. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.

- URSIKS (2010). Letno poročilo za leto 2009. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2011). Letno poročilo za leto 2010. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2013). Letno poročilo za leto 2012. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2014). Letno poročilo za leto 2013. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2015). Letno poročilo za leto 2014. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- URSIKS (2017). Letno poročilo za leto 2016. Ljubljana: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.
- Vlada RS (2017). Zakon o probaciji. Predlog. Dostopno prek:
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/novice/2016/161122_Probacija.pdf (Pridobljeno: 3. maj 2017).
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij. Ur. l. RS, št. 54/15 (ZIKS-1).
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o izvrševanju kazenskih sankcij. Ur. l. št. 76/2008 (ZIKS- 1f).

9 POVZETEK

V svoji diplomski nalogi sem se posvetila raziskovanju ureditve sistema alternativne kazni v Sloveniji. Začela sem z raziskovanjem teorije in tako sem v teoretičnem delu pisala o začetku samega kaznovanja in razvoju kaznovanja na splošno. Nadaljevala sem z razvojem alternativnih kazni in nato z ureditvijo današnjega sistema alternativne kazni v Sloveniji. Pisala sem zgolj o treh vrstah alternativne kazni, ki so kot edine v zakonu navedene kot nadomestne kazni zapora: o hišnem zaporu, vikend zaporu in delu v splošno korist. Ker se je leta 2008 zakonodaja spremenila in smo tudi trenutno na poti k spremembam na tem področju, me je zanimala razlika izpred leta 2008 in danes. Poiskala sem nekaj statističnih podatkov, ki so mi pokazali širšo sliko ureditve v Sloveniji. Pred začetkom izvajanja empiričnega dela me je zanimalo, kakšne so prednosti in pomanjkljivosti alternativne kazni v teoriji, zato sem eno podpoglavje posvetila tudi temu. Nadaljevala sem z razvojem probacije v Sloveniji, saj je to na tem področju trenutno zelo aktualna tema. Teoretični del sem končala s primerjavo razvoja probacije v tujini, osredinila sem se na razvoj probacije na Hrvaškem, saj naj bi po njihovem modelu izdelali model probacije tudi v Sloveniji. Zanimale so me predvsem glavne značilnosti probacije, kako bo osnovan nov zakon in kako bo to vplivalo na nadaljnji razvoj alternativne kazni. Na koncu teoretičnega dela sem se posvetila tudi področju socialnega dela in alternativne kazni. Pisala sem o konceptu delovnega odnosa pri delu z uporabniki na področju postpenale, opisala sem metode, ki jih socialni delavci uporabljajo pri delu z uporabniki na tem področju in opisala model socialnega dela. Pred opisom metodologije sem izpostavila problem, ki ga želim raziskati z empiričnim delom, opisala sem celotno metodologijo. Sledi predstavitev rezultatov, ki nam povedo, da večina meni, da alternativne kazni pozitivno vplivajo na posameznika in na družbo. Sogovorniki so podali več argumentov za delo v splošno korist kot za hišni zapor in vikend zapor, a vsi protiargumenti podajo odlično izhodišče za pogovor in predloge za izboljšavo. Raziskovala sem ovire, ki se pojavljajo pri uveljavljanju izreka alternativne kazni v Sloveniji, zanimalo me je tudi, kaj je spodbujalo in oviralo razvoj alternativnih kazni v preteklosti. Čisto na koncu pa sem se dotaknila tudi aktualne teme probacije, seznanjenosti s probacijo med strokovnimi službami in njihovo mnenje o njej. Mnenje o probaciji je večinoma neopredeljeno, predvsem zaradi neseznanjenosti o dogajanju na področju probacije. Veliko ugotovitev je zanimivih zato, ker so mi sogovorniki podali različne poglede na ovire in razvoj alternativne kazni, predvsem zaradi položaja, na katerem delujejo oz. so delovali.

10 PRILOGE

10.1 Vprašalnik

Prilagam zgolj primer vprašalnika, spodnji primer mi je služil bolj kot vodilo, saj sem morala za vsakega posameznega sogovornika vprašanja prilagoditi in glede na potek pogovora dopolniti s podvprašanji. Zapis intervjujev hranim pri sebi.

1. Področje, na katerem oseba dela.
2. Vaše izkušnje na področju alternativnih kazni?
3. Kakšen vpliv ima alternativna kazen na posameznika/družbo?
4. Zadržki za alternativne kazni v preteklosti?
5. Kaj je bil vzrok za začetek alternativne kazni?
6. V slovenskih zaporih se ves čas srečujemo s prenatrpanostjo, a kljub temu sodniki še zmeraj ne izrekajo nadomestnih kazni zapora. Pri prekrških je družbenokoristnega dela sicer vedno več, kot nadomestilo zapora pa ne, čeprav storilci ustrezajo vsem pogojem. Zakaj se sodniki ne odločate/jo za izrekanje alternativnih kazni?
7. Vemo, da se je probacija v nekaterih drugih delih Evrope že zelo dobro razvila, pri nas pa se prav v tem času oblikujeta nov zakon in nova probacijska služba. Kaj mislite, da bo ustanovitev probacijske službe pomenila za kaznovalno politiko in kakšno je vaše mnenje o probaciji?

10.2 Kodirani intervjuji

10.2.1 Začetni koraki kodiranja

Dragan Petrovec (A)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
A1	V kaznovalni politiki sem vedno imel zelo majhen vpliv.	majhen vpliv v kaznovalni politiki	vpliv v kaznovalni politiki	vpliv

A2	Kolikor več izkušenj, znanja in formalnih nazivov sem pridobil, toliko manj so sledili mojim idejam oziroma idejam Inštituta za kriminologijo. i	vedno manj sledenja njegovim idejam in idejam Inštituta za kriminologijo	vedno manj sledenja idejam	Vpliv
A3	To zlasti velja za neoliberalni čas od konca devetdesetih let dalje, kar sovпада s prvo zaostrojitvijo – 30 letno zaporno kaznijo (1998).	čas vpliva in delovanja v preteklosti	vpliv in delovanje v preteklosti	vpliv v preteklosti
A4	Takrat smo imeli najbrž najmanj obsojencev na 100.000 prebivalcev na svetu (32).	majhno število obsojencev na 100.000 prebivalcev v Sloveniji		Razvoj
A5	Zdaj pač lovimo zaostanek za lastnimi idejami, na katere smo pozabili in se počasi rešujemo tudi z uveljavljanjem alternativ.	zaostanek za lastnimi idejami	omejevanje	Razvoj
A6	Slovenija v prvi polovici devetdesetih.	zgled za prihodnost	zgled	prihodnost
A7	Odvisno od skrbnosti pri izbiri.	vpliv alternativne kazni na storilca	vpliv alt. kazni na posameznika	vpliv alt. kazni
A8	Načeloma dobro.	pozitiven vpliv alternativne kazni na storilca	pozitiven vpliv alt. kazni na posameznika	vpliv alt. kazni
A9	Lahko pa tudi v posmeh pravičnemu in civiliziranemu kaznovanju.	negativen vpliv alt. kazni na storilca	negativen vpliv alt. kazni na posameznika	vpliv alt. kazni
A10	Vikend zapor, kakor se izvršuje pri nas, npr. za obsojene zaradi hudih goljufij	negativno mnenje o vikend zaporu	negativno mnenje vikend zapor	vikend zapor

	oziroma velikih zneskov.			
A11	Lahko.	možnost negativnega vpliva alt. kazni na posameznika in družbo	vpliv vikend zavora	vpliv
A12	Večinoma je postopek enostavnejši in sodnik hitreje zaključi spis in je tako produktivnejši, ker dela na normo.	vzrok za sodnikovo neizrekanje alt. kazni	vzrok za neizrekanje	Ovira
A13	odvisno od tega, kako usposobljeni bodo ljudje za delo z obsojenimi.	Mnenje o probaciji v kaznovalni politiki v Sloveniji	Mnenje	Usposobljenost zaposlenih
A14	Vloga ni odvisna le od zakona o probaciji pač pa še najbolj od zmogljivosti ustanov.	odvisnost od zmogljivosti ustanov	vloga socialnega dela pri probaciji	Vloga
A15	In usposobljenosti njihovih delavcev.	odvisnost usposobljenosti delavcev	vloga socialnega dela pri probaciji	Vloga
A16	Največ koristi sem naredil, oziroma preprečil škodo, z nasprotovanjem, da bi probacija delovala tudi za obsojene v zaporu	narejena korist pri oblikovanju zakona o probaciji	sodelovanje s probacijsko službo	sodelovanje pri probaciji
A17	Oboje je primerna kazen.	mnenje o hišnem in vikend zaporu	primernost kazni hišnega in vikend zavora	hišni in vikend zapor

Liviana Lesar (B)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
B1	Na centru za socialno delo Šiška sem začela delati na tem področju leta 2005. In od takrat ves čas opravljam vse te naloge.	začetki profesionalne poti na področju postpenala	delo na področju postpenala	delovno mesto
B2	Pred tem sem imela izkušnjo na centru v Kranju, delala sem kot sociologinja analitičarka.	pretekle izkušnje	razvoj profesionalne poti	delovno mesto
B3	Ko sem raziskovala različna področja, sem raziskovala tudi področje postpenala v občini Kranj.	raziskovanje področja postpenala	razvoj profesionalne poti	delovno mesto
B4	Ko sem ga analizirala, smo naredili tudi akcijski načrt dela, pripravili smo neke programe, ki so bili zelo zanimivi, zelo inovativni. Takrat sem odkrila področje postpenala.	raziskovanje področja postpenala	razvoj profesionalne poti na področju postpenala	delovno mesto
B5	Na podlagi analitičnega dela smo organizirali prostovoljno delo na področju postpenala.	organizacija prostovoljnega dela na področju postpenala	razvoj profesionalne poti na področju postpenala	delovno mesto
B6	Imela sem tudi možnost ogledati si ogromno zaporov, med njimi tudi Goli otok, v času, ko je bil na njem še aktivni zapor.		izkušnja na področju postpenala	delovno mesto
B7	moja izkušnja na tem področju sega že v pozna 80. leta, oz. zgodnja 90. leta.		izkušnja na področju postpenala	delovno mesto
B8	dejanska možnost alternativnih kazni se je odprla šele leta 2008, s spremembo kazenske zakonodaje.	začetki možnosti alternativnih kazni z novo zakonodajo	razvoj alternativnih kazni	začetek

B9	takrat je zakon opredelil bolj nevarna in manj nevarna kazniva dejanja.	začetki možnosti alternativnih kazni z novo zakonodajo	razvoj alternativnih kazni	začetek
B10	in tem manj nevarnim kaznivim dejanjem, kar konkretno pomeni zagrožene kazni do 2 let, je zakon uredil možnost tako imenovanih alternativnih kaznih	opredelitev manj nevarnih in bolj nevarnih kaznivih dejanj	začetek razvoja alternativnih kazni	začetek
B11	Pred tem te možnosti ni bilo, je bil pa celoten sistem dela z obsojenci drugačen, delali smo po socio-terapevtskem načinu dela.	socioterapevtski model dela z obsojenci	način dela v Sloveniji pred spremembo zakonodaje	način dela v preteklosti
B12	Medtem ko so bili kasnejši pristopi bolj nadzorstveni.	nadzorstveni kasnejši pristopi	način dela v Sloveniji pred spremembo zakonodaje	način dela v preteklosti
B13	S prihodom novega kazenskega zakona je to spet nov vidik, tretji vidik, ki se v določenih elementih povezuje s socioterapevtskim vidikom.	nov vidik dela z obsojenci	način dela v Sloveniji s spremembo zakonodaje	način z novo zakonodajo
B14	Z uvedbo alternativnih kazni imamo spet možnost imeti bolj odprt odnos s kaznovano osebo, ne toliko nadzorstveni.	odprt odnos s kaznovano osebo	način dela v Sloveniji s spremembo zakonodaje	način z novo zakonodajo
B15	Takrat je bilo zelo veliko prostovoljnega dela.	socioterapevtski način dela v preteklosti	način dela v Sloveniji pred spremembo zakonodaje	način z novo zakonodajo
B16	Predvideno za dejanja, ki so manj nevarna, zagrožena kazen do 2 let.	nova oblika alternativnega kaznovanja za manj nevarna kazniva dejanja	sprememba zakonodaje	sprememba zakonodaje
B17	Se, na račun celotnega paketa alternativnih nalog.	občutno povečanje del strokovnih delavk	povečanje nalog strokovnih delavk na CSD	preobremenjenost
B18	Od paketa kazenskega dela in prekrškov.	povečanje nalog na področju kaznivih dejanj in prekrškov	povečanje nalog strokovnih delavk na CSD	preobremenjenost

	Alternativni način kaznovanja se je začel takrat tako za prekrške kot tudi za kazniva dejanja.			
B19	Center, ne glede na to, da se je zelo povečal, ni imel možnosti pridobiti novega kadra.	premalo kadra na CSD	pomanjkanje kadra	preobremenjenost
B20	Zanima me, kako bodo po nekem daljšem obdobju, ko se bo probacijska služba aktivirila in ko se bodo alternativne kazni na drugačen način znotraj te službe na novo organizirale in izvajale, ali bodo lahko primerjalno ugotavljali, kako se bo stopnja povratništva znižala oz. zvišala.	ugotavljanje stopnje povratništva z novo probacijsko službo	vpliv probacije na povratništvo	vpliv probacije
B21	Mislim, da bo tudi metodološko to zelo težko.	metodološko izredno težko	težave pri računanju povratništva	oteženo računanje povratništva
B22	Želim vso srečo tej službi, če bodo zadeve boljše, super, predvsem če bo dejansko boljše za uporabnike, obsojene osebe.	boljše rešeno za uporabnike z novo probacijsko službo		probacija
B23	S hišnim zaporom nimam veliko izkušenj.	brez izkušenj s hišnim zaporom	brez izkušenj s hišnim zaporom	hišni zapor
B24	Imela sem sicer 2,3 izkušnje, ko nas je sodišče zaprosilo, da smo preverili, kako se izvaja oz. sem imela nek klic od sosedov, ki so domnevali, da je človek notri zaprt in da nima urejenih minimalnih eksistenčnih pogojev za življenje. Tako da je bilo to zgolj slučajno, direktnih izkušenj pa nimam.	prošnja sodišča za preverjanje osebe za hišni zapor	nedirektne izkušnje s hišnim zaporom	hišni zapor

B25	O vikend zaporu smo včasih tudi mi soodločali oziroma smo se do tega pomembno opredelili.	soodločanje o vikend zaporu		vikend zapor
B26	Posameznik, ki kandidira za vikend zapor, naj bi bil v nekem delovnem procesu ali v izobraževalnem. Drug kriterij pa je osebna in vedenjska urejenost. Za prvi pogoj so neki formalni pogoji, ki jih zapornik prinese, to itak nimamo kej. Za drugi pogoj pa pridemo na vrsto, če smo mogoče uporabnika že od prej poznali, če smo z njim že delali, smo lahko podali mnenje in smo tako soodločali o odločitvi za vikend zapor	soodločanje pri osebni in vedenjski urejenosti za vikend zapor	soodločanje pri vikend zaporu	kriteriji za vikend zapor
B27	Vsekakor mislim, da je pozitivno, če	pozitivno mnenje o vikend zaporu	pozitivno mnenje	mnenje o vikend zaporu
B28	ima človek zaposlitev. Je idealno zanj in za celotno njegovo mrežo bolje, da ohranja zaposlitev in vse razmere.	ohranjanje socialne mreže in zaposlitve	razlogi za pozitivno mnenje o vikend zaporu	argument za vikend zapor
B29	Če nima osnovnih eksistenčnih pogojev za življenje, kar ti posel omogoča, so vse zadeve podrt.	osnovni eksistenčni pogoji za življenje	razlogi za pozitivno mnenje o vikend zaporu	argument za vikend zapor
B30	Pozdravljam to možnost, kadar je dana.	odobravanje vikend zapora	pozitivno mnenje o vikend zaporu	mnenje o vikend zaporu

B31	Je pa res, da od dveh leti nazaj, v celoti o vikend zaporu odloča sodišče in le na vsake tok podamo mnenje o družinskih, osebnih in zaposlitvenih statusih, ni pa to vedno pravilo, zelo različno od sodnika.	občasno podajanje mnenja o obsojencu glede vikend zapora	občasno podajanje mnenja	vikend zapor in podajanje mnenja za sodišče
B32	Po 86. členu Kazenskega zakona, ko se sodnik lahko odloči o alternativni kazni, tudi to pot podpiram in mislim, da je zelo pozitivna.	podpiranje dela v splošno korist	pozitivno mnenje o delu v splošno korist	mnenje o delu v splošno korist
b33	To osnovno odločitev sodišču, saj je sodišče tisto, ki presoja ali se bo tudi na ta način lahko namen kazni izvršil	repuščanje odločitve sodišču	prepuščanje odločitve sodišču	odločitev sodišča pri uveljavljanju alternativne kazni
B34	Ko se sodišče odloča o tem, nas skoraj obvezno, skoraj praviloma vedno vpraša o dejanskih statusih zapornika oz. obdolženca. V kakšnih pogoji živi, s čim se ukvarja, kakšna je njegova družinska mreža, kakšni so zaposlitveni načrti, neki družinski poteki in življenjski poteki. Mislim, da se sodišče še dodatno lažje odloča	sodelovanje CSD s sodiščem o odločanju glede dela v splošno korist	pomoč CSD pri odločanju sodišča	sodelovanje CSD in sodišča
B35	Dejansko, kadar gre za izrečeno kazen do 2 let zapora, se sodišče vedno pogosteje odloča in izreka možnost alternativne kazni –	vedno pogostejši izreki dela v splošno korist	pogosti izreki kazni	pogostost izrekanja kazni

	delo v splošno korist.			
B36	je moja izkušnja z ljubljanskimi sodišči glede tega zelo pozitivna.	pozitivna izkušnja z ljubljanskimi sodišči	pozitivna izkušnja z pogostosti izreki kazni	pogostost izreka kazni
B37	mislim, da se dejansko oblikuje ta praksa na ljubljanskem sodišču, da vedno pogosteje izrekajo to možnost po 86. členu.	vedno pogostejši izreki kazni DKD	pozitivna izkušnja s pogostostjo izreka kazni	pogostost izreka kazni
B38	Mogoče, da prej ta praksa ni bila tako pogosta.	nepogosti izreki v preteklosti		pretekle izkušnje z izrekom dela v splošno korist
B39	S stališča obsojenca oz. družbe je tak način izrekanja kazni bistveno ugodnejši.	ugodnejši način za obsojenca in družbo	mnenje o delu v splošno korist	argumenti za delo v splošno korist
B40	Tudi iz ekonomskega vidika je za vse, za posameznika in družbo to ugodnejše in bolj pozitivno.	ekonomska ugodnost za posameznika in družbo	mnenje o delu v splošno korist	argumenti za delo v splošno korist
B41	Za državo bistveno dražje, kot če ohranja in pušča posameznika, da se znotraj svoje življenjske pozicije in mreže neformalno organizira tako, da nadaljuje neko svoje življenje in da mu niso odvzete nobene družinske vloge. In tako ohranja svoje življenje.	ugodno za državo in posameznika	mnenje o delu v splošno korist	argumenti za delo v splošno korist
B42	Na sodišču ostaja naloga, da sodnik presodi, ali se bo namen kazni dosegel tudi z izrekom alternativne kazni.	presoja sodišča za uveljavljanje alternativne kazni	sodniška presoja pri uveljavljanju alternativne kazni	izrek kazni
B43	Mislim, da je to stvar sodnika.	presoja sodnika za uveljavljanje alternativne kazni	sodniška presoja pri uveljavljanju alternativne kazni	izrek kazni
B44	V nekem obdobju sem spremljala, da	nenaklonjenost sodnikov pri	nenaklonjenost sodnikov pri	nenaklonjenost sodnikov

	so bili sodniki pri tistih kaznivih dejanjih ko je šlo za drogo. In kljub temu, da je šlo za kazen do 2 let, niso izkoriščali te možnosti.	kaznivih dejanjih z drogo	kaznivih dejanjih z drogo	
B45	Zadnje čase vidim, da je spet veliko dejanj povezanih z drogo, pa izkoriščajo to možnost. Stvari se spreminjajo, sodniki spreminjajo svojo prakso, seveda pa imajo oni svojo teorijo in razloge za ta namen kaznovanja.	odločitev sodnikov za izrek alternativne kazni	odločitev sodnikov za izrek alternativne kazni	odločitev sodišča pri uveljavljanju alternativne kazni
B46	Iz širšega vidika, sociološkega, je za posameznika, ki je del družbe, zagotovo ugodnejše in pozitivno, da ostane v svojem okolju in si organizira svoje življenje naprej.	pozitivno in ugodnejše za posameznika in družbo	pozitivni argumenti za delo v splošno korist	argumenti za delo v splošno korist
B47	V vseh teh letih imam tudi nekaj slabih izkušenj z izrekom alternativne kazni in včasih se izkaže, da kljub vsem poskusom, se zdi, da se vsi ostali prizadevamo in se trudimo, da bi organizirali in vpeljali posameznika, obdolženca, da ga usmerimo v alternativni način kazni.	slabe izkušnje z izrekom alternativne kazni	nezmožnost posameznika	slabe izkušnje
B48	To pomeni celo, da mu damo možnost, da se vpelje v trg dela, da dobi delovne navade. Vendar se včasih izkaže, da si posamezniki tega »ne želijo«. In se	nezmožnost posameznika opravljanja dela v splošno korist	nezmožnost posameznika	slabe izkušnje

	ne držijo dogovorov, kljub temu, da imajo vse organizirano, imajo mentorja, ki z njimi dela v izvajalski organizaciji, imajo celo možnost, da se mu povrnejo stroški za malico in prevozni stroški, če dela vsaj 4,1 ure. Vsakdo tega ne zmore in seveda, če ne opravi vsega dela, se kazen spremeni v kazen zapora.			
B49	Da imamo več pozitivnih izkušenj.	več pozitivnih izkušenj	pozitivne izkušnje	pozitivne izkušnje
B50	A imamo že kar veliko primerov, da grejo ljudje, ki so dobili možnost, da svojo kazen odslužijo z družbenokoristnim delom, da te možnosti izkoristijo. Pa se jim ponudi ena možnost, druga možnost, celo tretja možnost. Pač pa se odločijo, da bodo raje izkoristili možnost v zaprtem sistemu.	slabe izkušnje z neizkoriščanjem možnosti opravljanja alternativne kazni	slabe izkušnje z neizkoriščanjem možnosti	slabe izkušnje
B51	Trenutno imam, mislim, da 4 uporabnike, ki so »zlorabili« možnost alternativne kazni, organizirali smo jim cel proces dela, vendar tega niso izpeljali in so zdaj na prestajanju kazni zapora.	število uporabnikov, ki so zlorabili možnost alternativne kazni	število uporabnikov, ki so zlorabili možnost	slabe izkušnje
B52	Mislim da ne.	Ni negativnih vplivov na posameznika in družbo	Brez negativnih vplivov	Vpliv
B53	Mislim, da večina ljudi podpira tovrsten način izrekanja kazni.	Družba podpira alternativne kazni	Podpora s strani družbe	Podpora

B54	Edini problem je včasih ta, da človek, ki dobi možnost alternativne kazni, pride sem že kar z navodilom oz. že z zahtevo: »Jaz hočem tam in tam delat. « In se izkaže kot nevem kaj, pokaže da ima celo mrežo poznanstev in mislijo, da bodo kar tako prišli mimo sistema.			Ovira
B55	Mislim, da je toleranca do teh ljudi pri nas relativno velika in vsakemu se lahko zgodi, da mu spodrsne in sprejme napačno odločitev in sledi temu, da je naredu kaznivo dejanje	Toleranca do obsojenih relativno velika	Pozitivno sprejemanje družbe	Podpora s strani družbe
B56	Da govoriva o manj nevarnih kaznivih dejanjih, zato je tukaj toleranca do teh kaznivih dejanj v povprečju večja.	poudarek na manj nevarnih dejanjih	pozitivno sprejemanje družbe	sprejemanje družbe
B57	Sistemi so zelo različni. Mi imamo nek svoj način organizacije in izvedbe celotne mreže socialnega varstva.	ureditev sistema v Sloveniji		ureditev
B58	Mislim, da smo znotraj razvoja centrov zelo razvili tovrstno delo in pomoč ljudem, ki imajo izkušnjo s kaznivimi dejanji. In to delo smo zelo visoko nadgradili in visoko razvili.	visoko razvit sistem postpenala v Sloveniji pred spremembo zakonodaje	razvit sistem v Sloveniji	ureditev
B59	V 80 letih se je Slovenija ukvarjala s socio-terapevtskim modelom, z ljudmi, ki so bili obsojeni. Tak model je bil zelo redek, tudi v	socioterapevtski model, visoko razvit v Sloveniji	ureditev	

	ostalnih evropskih državah.			
B60	Povsod je veljal klasični nadzorstveni način dela, medtem ko socio-terpavtskega načina dela, je zelo malo držav uporabljalo	revladoval je nadzorstveni način dela drugod po svetu	ureditev	
B61	je Slovenija imela edina socio-terapevtski model z zaporniki, zato mislim, da ni bilo te potrebe po tem, da bi se drugače organizirali. Ker smo se, vendar znotraj obstoječega dela. Takrat smo tudi zelo razvili prostovoljno delo, svetovalno delo za zapornike, ki je pomenilo neko možnost več za obsojenca	nepotreba po drugačni organiziranosti države zaradi razvitega socioterapevtskega odnosa	nepotreba po drugačni organiziranosti države	omejitve pri razvoju v Sloveniji
B63	Ne vidim nič negativnega, če se bo to zdaj sistemsko vse urejalo v drugi sferi urejenosti države, se pravi znotraj pravosodja in samostojnega urada.	alternativne kazni urejene v drugi sferi države znotraj pravosodja in samostojnega urada	mnenje o probaciji	probacija
B64	Ne morem reči kej posebnega.	ne točno določen pomen probacije	pomen probacije za kaznovalno polit.	Pomen probacije
B65	Sicer ta osnovna izhodišča sem prebrala, sem poslušala predstavitev zakona, tako da nimam še prave predstave	ne natančno določen pomen probacije	pomen probacije Za kaznovalno politico.	pomen probacije
B66	Ključno je, kar sem že prej omenila, pridobiti in organizirati dobro ekipo. Dobro strokovnjake, ljudi, ki želijo to delat, imajo izkušnje in so pripravljeni	izobražen kader bo ključen za organiziranost in dobro delovanje probacije	ključne točke za organiziranost probacije	usposobljenost zaposlenih

	celotno znanje nadgrajevat. Ključno se mi zdi, da bodo imeli možnost sodelovanja z drugimi službami v tujini, v ospredju je kader.			
B67	Sicer mislim, da tudi to še ni natančnotočno določeno. V zakonu sicer piše neki, a mislim da zaenkrat kompletna organizacija dela v splošno korist se prenaša na probacijsko službo	naloge strokovnih delavk na CSD po vzpostavitvi probacije	nedoločene naloge CSD po vzpostavitvi probacije	vloga CSD
B68	Centru za socialno delo ostaja tako imenovano klasično postpenalno delo, delo z zaporniki, ki prestajajo klasično zaporno kazen. Se pravi vključitev že od začetka, oblikovanje osebnega načrta, pa potem vključevanje, ko gre za razreševanje družinskih težav in spet 3 mesece pred iztekom kazni, je treba za obsojenca preverit, kakšne so njegove možnosti za vključitev v družbo, v dom in ta naloga se ohranja in bo enaka.	naloge strokovnih delavk na CSD po vzpostavitvi probacije	naloge strokovnih delavk na CSD po vzpostavitvi probacije	vloga CSD
B69	Ključna strokovna in močna naloga, ki se je zelo razvila v zadnjem obdobju, pogojna obsodba z varstvenimi nadzorstvi, izvrševanje varstvenega nadzorstva je ključna naloga pri probacijski službi. Tukaj je zelo	izguba varstvenega nadzorstva na CSD	prenos varstvenega nadzorstva na probacijo	vloga socialnega dela

	močan strokovni del naših nalog, ki se zdaj prenašajo na probacijo. Enakovredno temu pogojni odpusti z varstvenimi nadzorstvi. Vse to opravljamo na centru, komplektno vse se prenaša na probacijo. In tukaj je ta glavnina, vsebinsko močnih del, ki se prenašajo na probacijo. Gre predvsem za oblikovanje individualnih načrtov, proces pomoči.			
B70	Se niti ne ve, kako natančno bo ta služba organizirala. Imamo sicer vse smernice, ampak vseeno nihče ne ve natančno, kako bo.	Nejasnost in ne točno določene smernice za organiziranost probacije	Nejasnost in ne točno določene smernice za organiziranost probacije	Nejanosnosti
B71	Jaz upam, da bo naša država koncept gledala tudi po severnih modelih, ne samo po angleškem modelu, ker Anglija načeloma velja za zelo represivno. Sam zaporski sistem je zelo trd in zaprt sistem, tako da ne vem, če je to lih najboljša varianta, da dobimo vse od tam. Mogoče bi bilo dobro, da bi kakšne dobre stvari vzeli tudi od kje drugje, da bodo mal širše pogledal.	zgled po primerih dobre prakse iz tujine	zgled v tujini	zgled
B72	Sploh če gledam z vidika posameznika, kdor dobi to priložnost in iz moje izkušnje – velika večina to priložnost izkoristi. Tako ohranja in	priložnost za posameznika, da ostaja znotraj svoje osebne socialne mreže	vpliv alternativne kazni na posameznika	argument

	ostaja znotraj svoje osebne socialne družinske mreže, hkrati pa odsluži svojo kazen na alternativni način, je zagotovo tak način boljši.			
B73	Če bomo to tudi drugače organizacijsko uredili, v nekem novem konceptu, verjamem, da je lahko to samo dobro in da to ne bo pomenilo koraka nazaj, ampak da bomo vse samo še nadgradili.	nova organizacijska ureditev probacije	možnost pozitivnega učinka probacije	probacija

Peter Golob (C)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
C1	Ne, sam se v karieri še nisem srečal z izrekom alternativnih kazni. V času, ko sem še sodil v kazenskih zadevah, sistem alternativnih kazni v kazenski zakonodaji še ni obstajal.	ni izkušenj na področju alternativnih kaznih	pretekle izkušnje na področju alternativnih kazni	izkušnje
C2	Alternativne kazni po mojem mnenju predstavljajo pomemben napredek v demokratičnem in humanem razvoju sistema ureditve kazenskih sankcij.	napredek v demokratičnem in humanem razvoju	napredek v razvoju	Argument
C3	Bistvo kaznovalnega sistema namreč ne sme biti v psihičnem ali celo telesnem trpljenju obsojenca, temveč v zavračanju njegovega protipravnega ravnanja in predvsem v prizadevanju, da se obsojenec tega zaveda.	bistvo kaznovalnega sistema v prizadevanju in zavračanju protipravnega ravnanja	argument za alternativno kazen	argument za alternativno kazen
C4	Seveda ima alternativna kazen pozitiven učinek, tako na storilca kaznivega dejanja kot na družbo.	pozitiven učinek na storilca in na družbo	pozitiven učinek alternativne kazni	vpliv alternativne kazni
C5	Storilec ne sme dobiti občutka, da mu je z izrekom alternativne kazni »prava«	vpliv kazni na posameznika		vpliv alternativne kazni

	kazen pravzaprav odpuščena, ampak se mora zavedati protipravnosti svojega ravnanja; da pa mu družba omogoča human način »prestajanja kazni«.			
C6	Zato je pri odločitvi za izrek alternativne kazni izjemno pomembna presoja vseh okoliščin primera, predvsem pa so pomembne osebne okoliščine storilca in prognoza njegovega nadaljnjega ravnanja.	pomembna presoja pri odločitvi za alternativne kazni	specifičnost	izrek
C7	Moja, bolj kot ne laična ocena je, da so kazni za »klasične« premoženjske delikte pretirano visoke v primerjavi s hudimi kaznivimi dejanji gospodarskega kriminala kot tudi s krvnimi in spolnimi kaznivimi dejanji.	pretirano visoke kazni v Sloveniji	visoke kazni	strogost kazni
C8	Ker se s tem področjem ne ukvarjam, na to vprašanje ne morem dati kompetentnega odgovora. Verjetno pa je razlog v zapleteni procesni ureditvi sistema alternativnih kazni.	razlog za neodločanje izreka alternativne kazni	procesna ureditev	ovire
C9	Večja »svoboda« sodišč, tako pri odločanju o vrsti kot o načinu izvajanja alternativnih sankcij (če seveda ne bi bile izrecno določene v zakonu), bi pripomogla k bolj množičnemu izrekanju takih oblik kazni.	Številčnejše izrekanje alternativnih oblik	Predlog za izrekanje števil. alternativnih kazni	ovira
C10	Sam nisem ravno podpornik teh dveh oblik alternativnih kazni.	neodobravanje vikend zavora in hišnega zavora	mnenje o vikend in hišnem zaporu	vikend zapor in hišni zapor
C11	Zaradi pretirane možnosti zlorab.	možnost zlorabe v primeru hišnega zavora	zlorabe hišnega zavora	argument
C12	Zaradi precejšnjega družbenega nasprotovanja (v primeru vikend zavora), nisem prepričan o primernosti teh oblik.	družbeno nasprotovanje vikend zavoru	družbeno nasprotovanje vikend zavoru	argument
C13	To pa je vprašanje, na katerega bi moral odgovoriti zakonodajalec.	neseznanjenost s probacijo	neseznanjenost	probacija

Uporabnik (D)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
D1	360 ur mam za narest.	delo v splošno korist	ure dela v splošno korist	izkušnja
D2	Delam v domu za ostarele v Medvodah.	dom za stare v Medvodah	kraj opravljanja dela v splošno korist	izkušnja
D3	Men je noro dober. Res sem vesel, da sem dobil možnost, da opravljam alternativno delo tuki.	pozitivni občutki glede opravljanja dela v splošno korist	pozitivni občutki	izkušnja
D4	Mam enga frenda, k dela na Briljevi. Tm je katastrofa, ti rečem. Sam enkrat sm bil tm z njim, pa kar mi govori – prsežm, da grem raj v zapor pol.	primer slabega dela v splošno korist	slabe izkušnje	izkušnje
D5	Nimam besed, da opišem, kok je to dobr.	dober vpliv dela v splošno korist na posameznika	pozitiven vpliv	vpliv
D6	Js mislm, da je vsakmu treba dt priložnost. Če nisi bumbar, te bo to neki naučil. Če si bumbar, te tud zapor ne bo.	dober vpliv dela v splošno korist na posameznika	pozitiven vpliv	vpliv
D7	Pravjo prjatli, da sm se čis spremenu in zresnu.	življenjska sprememba zaradi dela v splošno korist	življenjska sprememba	vpliv
D8	Stokrat bolš mi je to, kukr zapor. Ma kaki stokrat, premal sm reku. Miljonkrat bolš, res sm hvaležn za to možnost.	hvaležnost za možnost dela v splošno korist	pozitiven občutek glede dela v splošno korist	vpliv
D9	Ne morš vrjet, kakšna ugodnost je to, tle sm svoboden. Notr bi bil zaklenjen v eno sobo in to je to.	občutek svobode	pozitiven občutek	občutek

D10	Dejansko vstajam zjutri ob 7, delam do 3. Stoposto mi bo to naredil tudi za naprej.	sprememba v življenju	pozitivna sprememba	vpliv
D11	Počutim se k človeku. Nek red mam v življenju, prej je bilo vse bolj tko.	red v življenju	urejeno življenje	vpliv
D12	Ne. Zase sigurno ne, za ostale pa tudi ne.	ni negativnih vplivov		vpliv
D13	Prjatelji so me edin spraševali, da če mi je dejansko dobro, ker delam zastoj.	dvomi družbe	dvom družbe	argument
D14	Men je tko, kukr da delam za 20.000 evrov.	pozitiven občutek	pozitiven občutek	občutek
D15	Ne morš primerjati svobode pa denarja.	svoboda in denar	občutek svobode	občutek

Iris Ličen (E)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
E1	Šest let.	trajanje zaposlitve na področju postpenala	trajanje zaposlitve	izkušnje
E2	S hišnim zaporom nimam izkušenj, to ma čez sodišče in policija.	nima izkušenj s hišnim zaporom	izkušnje s hišnim zaporom	hišni zapor
E3	Sicer naj bi bil hišni zapor zdej po ta novem del probacije.	hišni zapor del probacije	hišni zapor del probacije	hišni zapor in probacija
E4	V večini primerov z delom v splošno korist zelo dobre izkušnje.	zelo dobre izkušnje z delom v splošno korist	dobre izkušnje	izkušnje
E5	Razen izjem seveda.	izjeme	izjeme	izkušnje
E6	Mislím, da vse dobro poteka.	dober potek	dobra organizacija	mnenje
E7	Vzame se jih ven iz zaporniškega sistema.	prekinitev zaporniškega sistema	pozitiven argument	argument
E8	Tudi organizacije jih dobro tretirajo.	Dobra obravnava s strani organizacij	pozitiven vpliv na posameznike	vpliv

E9	Ne kot obsojence, ampak kot redno zaposlene.	obsojenci tretirani kot redno zaposleni	pozitiven vpliv na posameznike	vpliv
E10	Človek dobi drugo vrednost in za marsikoga je to smiselna rešitev	nova vrednost za človeka	pozitiven vpliv na posameznike	argument, vpliv
E11	Organizacije so se na začetku sicer upirale, ker niso znale izkoristiti nekoga, ki bi prišel k njim.	začetni upor organizacij	upor organizacij	razvoj
E12	Sprašval so me, kaj naj z njim delajo.	nevednost organizacij	začetne omejitve	omejevanje razvoja
E13	So se hvalabogu navadli in zdeji kakšni prou komi čakajo, da dobijo kakšne nove.	navdušenost organizacij	pozitiven argument	razvoj
E14	Na ta način mamotud vedno več novih izvajalskih organizacij.	večje število izvajalskih organizacij	napredek pri izvajanju dela v splošno korist	razvoj
E15	Sej veste, izvajalske organizacije so vezane na sredstva. Ljudje pridejo prou.	pomanjkanje kadra	pozitiven učinek dela v splošno korist za organizacije	pozitiven učinek
E16	Za marsikoga je to prelomen trenutek v življenju, sploh za kazniva dejanja, ki jih je prinesla gospodarska kriza.	ključna točka v življenju	pozitiven učinek za posameznika	vpliv
E17	Ljudje so v krizi zabredel v hude finančne stiske.	posameznikova stiska		vzrok
E18	Družina že tko ni mela za preživet in niso mogli odplačati.	posameznikova stiska		vzrok
E19	Takrat se mi zdi za mal, da bi že v taki stiski družine očeta strpal v zapor, namest da mu damo možnost opravljanja alternativnega dela.	možnost opravljanja alternativnega dela	argument za alternativno kazen	argument
E20	Za vikend zapor pa pišem samo poročila, pa še to zlo mal.	poročila za vikend zapor	izkušnje	vikend zapor

E21	Leta 2016 sem napisala dve.	majhno število poročil za vikend zapor	število poročil za vikend zapor	število poročil za vikend zapor
E22	Sodišče niti ni več dolžno upoštevati našega mnenja.	neupoštevanje mnenja CSD	neupoštevanje mnenja CSD	upoštevanje mnenja CSD
E23	Lahko bi jih bolj pogosto.	pogostost izreka alternativnih kazni	nepogosto izrekanje alternativnih kazni	pogostost izreka kazni
E24	Seveda je odvisno od storilca in vsakega primera.	specifično glede na primer	specifično glede na primer	specifičnost
E25	Mislim tudi, da bi veliko pomagalo, če bi imeli sodniki enoten sistem glede izreka alternativnih kazni.	težava glede neenotnega sistema pri izreku alternativnih kazni	neenoten sistem	težava
E26	Sodniki včasih med sabo ne vedo, kakšne izreke kazni že ima v teku storilec, in potem na eni obravnavi pri enem sodniku dobi alternativno kazen za eno kaznivo dejanje in v drugi sobi pri drugem za drugo kaznivo dejanje. Včasih pol ta računica, da jih more opravi v 2 letih, vse skupaj ne gre v račun.	nepovezanost izrekanja kazni pri posameznem storilcu glede na različna kazniva dejanja	povezanost izrekanja kazni	izrek
E27	Ena je, ko je storilec kaznivega dejanja redno zaposlen. Dobi izrečeno alternativno kazen in se pojavi problem, kako to oddelati.	problem pri izvajanju alternativnih kazni	problem pri izvajanju alternativnih kazni	ovira
E28	Ni problem v storilcu, da ne bi hotel. Problem je dobiti organizacijo, kjer ima lahko storilec tako zelo prilagojen urnik.	problem pri izbiri organizacije za izvedbo alternativnih kazni	problem pri izvajanju alternativnih kazni	ovira
E29	Tuki sistem ni v redu narejen, ker če hočemo, da so vsi enakovredni, bi blo treba met za	problem izvajanja kazni	ovira	predlog

	redno zaposlene mal drgač urejen.			
E30	Druga težava je, če storilci včasih sami niso zmožni opravljati alternativne kazni.	problem pri izvajanju alternativnih kazni	nezmožnost posameznika	ovira
E31	Dajo prošnjo, dobijo odobreno in nato se v organizaciji ne prikažejo na delu, pridejo pod vplivom alkohola.	problem pri izvajanju alternativnih kazni, ker posameznik ne sodeluje	neodzivnost posameznika	ovira
E32	Takrat nas kliče organizacija, naj takih ne pošiljamo več.	negativna izkušnja organizacij pri izvajanju alternativnih kazni	problem pri izvajanju alternativnih kazni	izkušnja
E33	Včasih tudi neodzivnost sodišč, k povroča težave.	neodzivnost sodišč	odnos z organizacijo	ovira
E34	Nimam slabe izkušnje.	izkušnje z alternativnimi kaznimi	pozitivne	izkušnje
E35	Ko sem začela delati na tem področju, me je bilo sicer strah,	osebna izkušnja	osebna izkušnja	izkušnja
E36	Zdej mi je pa res dobro to delati.	osebna izkušnja	pozitivna	izkušnja
E37	Vidiš, da so to vse odrasle odgovorne osebe, ki imajo pač zunanjo motivacijo, da opravijo kazen in so hvaležni za to možnost.	osebna izkušnja	pozitivna	izkušnja
E38	Jaz vidim več plusov v vsakem primeru, da ostane v svojem krogu ljudi, pri družini in pri svojem običajnem življenju, zraven pa oddela kazen.	pozitivno za posameznika in družbo	pozitivni argumenti za izrekanje alternativnih kazni	argumenti
E39	Pomembno je samo, da je urejeno, da ne dela kar tja v tri dni, ampak da ima konstruktivno delo.	pomembna je izbira dela za prestopanje alternativnih kazni, da je konstruktivno	izbira pravilne alternativne kazni	argumenti
E40	Večinoma se pokaže to boljše za posameznike in	pozitivno za posameznika in družbo	pozitivni vpliv za izrekanje alternativne kazni	vpliv

	posledično tudi boljše za družbo.			
E41	Probacija bi lahko prinesla nov pomen alternativni kazni.	uvajanje probacije	pomen probacije	probacija
E42	Čisto odvisno od kadra.	izbira kadra bo ključna	ključne točke za probacijo	usposobljenost zaposlenih
E43	CSD sicer to delo opravlja super.	izvedba dela na CSD je pozitivno	izvedba dela CSD	vloga CSD
E44	Probacija bo sicer mešanica pravosodja in socialnega dela.	nova organizacijska ureditev v probaciji	organizacija dela	probacija
E45	Če bo to ratal, mislim, da bo super kombinacija, ker včasih rabmo mešanico tega.	kombinacija socialnega dela in pravosodja	pozitivna	mnenje
E46	Sistemske napake bi se znale odpraviti s tem.	nova organizacijska ureditev v probaciji	organizacija dela	probacija
E47	Je pa res, da to vem šele zde, k sm v delovni skupini za probacijo.	nejasnost in premalo informacij o probaciji	premalo informacij	seznanjenost
E48	Informacije prej so bile zelo skope, nisem velik vedla, sm bla tud skeptična na začetku.	nejasnost in premalo informacij o probaciji	premalo informacij	informiranost
E49	Večina stvari bo šla na probacijo, ostalo nam bo po mojem le sodelovanje z zaporom pa mladoletniki ostanejo pri nas.	nova organizacijska ureditev v probaciji	organizacija dela	probacija
E50	Probacija bo prevzela tud varstveno nadzorstvo, za kar mi je mal žal, glede na to, da je to najbolj socialno delo možno.	nova organizacijska ureditev v probaciji	organizacija dela	probacija
E51	Misl, da je sicer to zde urejeno v delu pravosodja, a še zmeri dovolj prostora za socialno delo.	nova organizacijska ureditev v probaciji	organizacija dela	probacija

E52	Dodano je celo še varstveno nadzorstvo za vsakega, kar pomeni le še dodatno priložnost za posameznike.	nova organizacijska ureditev v probaciji	organizacija dela	probacija
-----	--	--	-------------------	-----------

Gorazd Fabjančič (F)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
F1	Delam na kazenskem oddelku, mislim da od leta 2001, na področju težjih kaznivih dejanj, to je nad 5 let zapor.	delovne izkušnje na kazenskem oddelku	delovno mesto	izkušnje
F2	S hišnim zaporom se sicer nisem srečal nikoli.	ne pozna hišnega zapor	nepoznavanje	hišni zapor
F3	Z vikend zaporom pa imam mešane izkušnje.	mešane izkušnje z vikend zaporom	izkušnje	vikend zapor
F4	Ravno zdaj imam dva obsojena na vikend zapor in imam hude težave z njima.	dva obsojenca na vikend zapor	izkušnje	vikend zapor
F5	Med tednom počneta ilegalne stvari, a ker sta obsojena na vikend zapor, jima trenutno nič ne morem. Med vikendom sta pridna, prideta v zapor in vse ... med tednom pa sta ostala na starih poteh.	kršenje dogovora	izkušnje	vikend zapor
F6	Delo v splošno korist pa ima tako ali tako v večini čez center za socialno delo.	delo v splošno korist	delo CSD	izkušnje
F7	V letu 2014 sem izrekel eno alternativno kazen, v letu 2016 sem imel dve zadevi.	število izrečenih alternativnih kazni v letu 2014	izkušnje z delom v splošno korist	izkušnje

	Pri eni je šlo za veliko tatvino, pri drugi pa glede davčnih zatajitev.			
F8	Absolutno pozitivna prognoza.	pozitiven vpliv alternativnih kazni	vpliv alternativne kazni	vpliv
F9	Če uspeš zaznat, kaj je najbolj primerno za posameznika.	pravilen izbor alternativne kazni	specifičnost	izrek
F10	Tud če pride do kakšnih hujših kaznivih dejanj, če so kriteriji izpolnjeni.	podpiranje alternativnih kazni tudi v primeru hujših kaznivih dejanj		argument
F11	Pri nekemu se obnese, pri unmu, k se ne, pa pride nazaj.	osebnostna odločitev	odvisno od posameznika	vpliv
F12	Potrebna je celovita ocena vedenja.	določanje osebnosti obsojenca	celovita ocena	izrek
F13	Pogled na posameznikovo preteklost in sedanjost.	določanje osebnosti obsojenca	specifičnost	izrek
F14	Problem vidim le v tem, da včasih CSD težko najde kaj za posameznika.	Izbor alternativne kazni za problematične posameznike	izbor alternativne kazni	ovira
F15	Mel sem primer Roma, kjer center ni uspel najti primerne zaposlitve zanj.	nezaposljivost posameznikov	ni primerne zaposlitve	ovira
F16	V vsakem primeru pa je taka kazen sigurno za oba koristna, za družbo in posameznika	pozitiven vpliv alternativne kazni na posameznika in družbo	pozitiven vpliv na družbo	vpliv
F17	Pomembno se mi zdi predvsem, da ne dela škode družbi.	pravilen izbor kazni, da se ne dela škoda družbi	pravilen izbor	argument
F18	Da bi pa s tem praznili zapore, to pa ne bo šlo.	praznjenje zaporov z alternativnimi kaznimi	praznjenje zaporov	mnenje
F19	Vse je odvisno od posameznega primera, na splošno si ne upam rečt.	ni splošnega pravila, odvisno od posameznikov	specifičnost	pogostost
F20	Velikokrat tudi mediji unčijo sliko in javnost postane najbolj pametna.	ni splošnega pravila, odvisno od posameznikov	specifičnost	pogostost

	Vsak primer je primer zase.			
F21	Zdaj se vedno bolj pojavlja aktivnost obrambe tudi na področju alternativnih kazni.	aktivnost obrambe na področju alternativnih kazni	aktivnost obrambe	izrek
F22	Višje sodišče v Ljubljani razglablja o tem, da je odločanje o možnostih alternativne kazni v rokah obtoženega, se pravi more obtoženi dat predlog, da si želi alternativne kazni kot nadomestilo zapora.	obsojenec mora izraziti željo po alternativni kazni	aktivnost obrambe	izrek
F23	Nato sodnik presodi, v kolikor je primerno. Ni celotna odločitev na sodniku.	končna sodniška odločitev glede na izraženo željo	sodelovanje s sodiščem	argument za alternativno kazen
F24	Da bi zaznal drugače kakšno napako sistemsko, se ne spomnim.	nezaznavanje sistemskih napak	pozitivna	izkušnje
F25	Predlogi za alternativno prestajanje kazni zapora se prednostno obravnavajo, da se ne vleče.	hitrejši postopki za alternativno kazen	prednostno obravnavanje	razvoj
F26	Nedorečenosti nisem zaznal.	nezaznavanje nedorečenosti	pozitivna	izkušnje
F27	Mislím, da je večji problem lahko, kam dat človeka, v katero organizacijo, s čimer se ukvarja CSD.	pravilen izbor kazni v pristojnosti CSD	težave CSD	ovira
F28	Vedno več je tega, da želijo doseči to, da bi si obtoženi želel alternativne kazni, ker bo le tako videl smisel v njej. Če ga prisilimo, ne bomo dosegli nič.	želja obsojenca po alternativni kazni je ključna	sodelovanje obsojenca	aktivnost obrambe
F29	Sam sem mal skeptičen za probacijo.	skeptičen odnos do probacije	osebno mnenje	probacija

F30	To je pravzaprav nova služba za to, kar že dela CSD.	skeptičen odnos do probacije	osebno mnenje	probacija
F31	Težko tudi mi rečemo, kako se bo to obneslo, ker se s tem ne ukvarjamo toliko.	nepoznavanje probacije, ker ni izkušenj	nesodelovanje	probacija
F32	Načeloma pa pripomb ne upoštevajo pri takih novitetah, tko k si zastavjo, tko gre ponavad skoz.	nesodelovanje med strokovnimi delavci in pisci zakona	nesodelovanje	probacija
F33	Tujine nisem spremljal,	ne spremlja v tujini	nepoznavanje	probacija
F34	upam pa, da so upošteval tudi kakšne dobro razvite sisteme in prakse pri pripravi.	upoštevanje tujih dobrih praks	zgled	prihodnost
F35	Srčno upam, da bodo dosegli razbremenitev zaporov in predvsem, da bodo stopil naproti obsojencem.	vpliv probacije na kaznovalno politiko v Sloveniji	vpliv	probacija
F36	Vedno pa je treba razmišljati o primerni kazni, ne pravični kazni. Za oškodovanca nikoli ne bo pravično.	pravilen izbor kazni glede na posameznikovo osebnost	pravilen izbor	vpliv

Vid Jakulin (G)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
G1	Sem profesor za kazensko pravo na pravni fakulteti v Ljubljani. Predavam predmet kazensko pravo in gospodarsko pravo.	poučevanje kazenskega prava na fakulteti	delovne izkušnje	izkušnje
G1	V svoji magistrski nalogi sem se ukvarjal z varnostnimi ukrepi kot posebno vrsto kazenskih sankcij.	pretekle izkušnje razvoj	profesionalno delo	pretekle izkušnje

G3	V učbeniku za Kazensko pravo nimamo nič o alternativnem izvrševanju kazenskih sankcij.	strokovna literatura kazenskega prava ne obravnava alternativnih kazni	področje alternativnih kazni	izkušnje
G4	Imamo to zapisano v Kazenskem zakoniku, KZ-1, iz leta 2008, prej tega ni bilo.	zapis v Kazenskem zakoniku od leta 2008	sprememba zakonodaje	preteklost
G5	Jaz sem bil eden od treh avtorjev za Kazenski zakonik iz leta 2008	čas vpliva in delovanja v preteklosti	sprememba zakonodaje	preteklost
G6	Uvedli smo jih zato, ker so bili strahotni napadi na nov kazenski zakon, pa smo dal noter neke novitete, da bi mal omehčal vse skupi.	odločanje za uvedbo alternativne kazni	sprememba v zakonodaji	razvoj
G7	Jaz mislim, da je to brez veze.	osebno mnenje	mnenje	kazni
G8	Nism pa jaz tisti, k misl, da bi blo treba pa usazga zapret.	osebno mnenje	strogost zavora	mnenje
G9	Mi mamo pogojno obsodbo, mi mamo sodni opomin.	osebno mnenje glede pogojnih obsodb	pozitivno	klasičen zaporniški sistem
G10	Veste, zapor je sankcija, je kazen, ki jo jaz razumem kot tako, s katero nekoga za časovno določen čas izločimo iz družbe. Če pa je nekdo, ki ga ni treba izločit iz družbe, potem je pa tist tako imenovan vikend zapor čist navadna zafrkancija.	osebno mnenje glede alternativnih kazni	vikend zapor	argument
G11	Če je nekdo tok v redu, da lahko čez teden hod v službo, pa s prjatli žura, pa hod na koncert in vse, pa ni nič narobe z njim, je to gola zafrkancija.	osebno mnenje glede alternativne kazni – vikend zavora	vikend zapor	argument
G12	Hišni zapor je neumnost.	osebno mnenje glede hišnega zavora	mnenje	hišni zapor

G13	Tist, k si je to zmislu, nima pojma, kaj je pripor.	osebno mnenje	negativno	alternativne kazni
G14	Za pripor so določeni razlogi, ponovitvena nevarnost, nevarnost, da bo uniču dokaze, nevarnost, da bo vplival na priče.	pripor	hišni zapor	argument
G15	Če je nekdo doma, z vsemi mobiteli, interneti, je hišni zapor res popolna neumnost.	osebno mnenje glede hišnega zavora	hišni zapor	argument
G16	Tud ljudem se zdi to butasto, si misljo: Lej, kaj je naredu, zdej bo pa tm mal dvakrat travo pokosu, pa bo rešen vsega.	osebno mnenje glede hišnega zavora	mnenje	delo v splošno korist
G17	Zakaj pa ne bi blo za takega zadost, da mu izrečemo, če je res zadeva malenkostna, pogojno obsodbo? Al pa sodni opomin?	pogojna obsodba /opomin namesto dela v splošno korist	alterantivne kazni	argument
G18	Včasih so zaporniki moral delat, seveda niso imel izbire, kaj bodo delal. Delal so lahko tisto, kar jim je zapor lahko ponudu.	delo v zaporu glede na zmožnosti sistema	n.ačin dela	preteklost
G19	To niso bilo neke kreativne službe	nekreativne službe	način dela	preteklost
G20	»K bom js kazen odslužu, js ne bom več delu.« Verjamte mi, da je moral v zaporu delat, je delo doživljal kot kazen.	delo kot kazen.	pProti delu v splošno korist	argument
G21	Mislm, da bi blo dovolj, če ga opomnimo, da v kolikor bo to kršil ponovno, bo kaznovan.	kaznovanje z opominom ali pogojno	proti delu v splošno korist	argument
G22	A je delo v splošno korist sploh	osebno mnenje glede alternativne	delo v splošno korist	argument

	smiselno, ob današnji stopnji brezposelnosti? Zakaj bi se nekdo na ta način izognil kazni, je pa ne vem kok brezposelnih, ki bi za svojo eksistenco radi to delo opravljali.	kazni dela v splošno korist		
G23	Centri za socialno delo imajo s tem same težave.	težave ima CSD	mnenje	argument
G24	Če bi sistem nastavljal tko, da se more potruditi, da bi prišel do dela in da bi s tem delom si prslužu neke ugodnosti ... S tem bi ga pripravil na povratek v družbo.	mnenje o načinu izvajanja alternativnih kazni	večja angažiranost obsojencev	predlog
G25	Ker ko ne bo več socialne delavke, da bi mu priskrbela službo, ko se more sam znajdt.	osebno mnenje o alternativni kazni	delo v splošno korist	argument
G26	In čim dojemam delo kot kazen, je igra izgubljena.	dojemanje dela kot kazen	delo v splošno korist	argument
G27	Mogoče bi me kdo označu za represivnega, ampak sem velik manj represiven kot ostali.	manj represive	osebno mnenje	izkušnje !!!!
G28	Js pravm, da če je neki vredno da se kaznuje, se kaznuje, če ne pa izrečte pogojno obsodbo al pa sodni opomin.	izrekanje pogojne kazni ali opomina	alternativne kazni	argument
G29	Naredu je kaznivo dejanje, če lahko dokažejo, naj ga kaznujejo in ko bo svojo kazen odsedeu, je svoj dolg poplačal in je zmenjen. Ne pa da bo nekdo proti človekovi volji ga	izrek alternativne kazni	spreminjanje človeka	argument

	spreminjal, s kakšno pravico.			
G30	Tist, k to misl, da se s temi sankcijami človeka spreminja, negira idejo o človeku kot svobodnem. To je dušebrižništvo.	spreminjanje človeka	negativno	argument
G31	Noben ne ve, kaj je dobr zanj, on sam ve, kaj je dobro zanj.	spreminjanje človeka	negativno	argument
G32	Ne razumem te razlike, da nekdo, ki nikoli ni bil kaznovan, ne more it na center za socialno delo in prost, da mu najdejo službo. Bivši kaznejenec pa lahko.	razlikovanje med kaznjencem in nekaznjencem	družba	vpliv
G33	Kazenski zakonik je nastavljen tako, samo da je za obdolženca dobr. A je res prav, da zakon prilagajamo tistemu, ki je zakon poteptal.	zapis v Kazenskem zakoniku v prid obdolžencu	negativen	vpliv na družbo
G34	Kriminaliteta je tako heterogen pojem, da ne mormo rečt, da bomo s tako sankcijo dosegel namen.	nedoseganje namena s sankcijo	negativno	argument
G35	Kaj sploh je namen?	osebno mnenje glede izreka alternativnih kazni	negativno	alternativne kazni
G36	Včasih je to pisal v Kazenskem zakoniku, pa smo ven vrgel.	zapis v kazenskem zakoniku	negativno	spremembe zakonika
G37	To so kriminologi pisal te reči, pa alternativno reševanje gor in dol.	vzrok za razvoj alternativnih kazni	vzrok	razvoj
G38	Pa smo dal to v zakon.	osebno mnenje glede izreka alternativnih kazni	spremembe zakona	razvoj
G39	Da ne bi slučajno imel iluzije, da je to plod preišljenega	uvedba alternativne kazni v Sloveniji	spremembe zakona	razvoj

	raziskovanja in ne vem kaj. Ni.			
G40	Po svetu so mel te neumnosti, pa ni blo nič od tega.	uvedba alternativnih kazni v tujini	spremembe zakona	razvoj
G41	Moram rečt, da ne spremljam ničesar v povezavi s probacijo,	uvedba probacije	nepoznavanje probacije	probacija
G42	ker se mi zdi to larifari.	mnenje o probaciji	negativno	probacija
G43	Sam druga nalepka bo gor.	mnenje o probaciji	negativno	probacija
G44	Ne morem pa rečt kok je probacija učinkovita, nimam te izkušnje.	uvedba probacije	nepoznavanje probacije	probacija
G45	Jaz si od tega ne obetam kej velik.	uvedba probacije	negativno	probacija
G46	V Angliji se spomnejo nekaterih pametnih stvari, ampak jih v Sloveniji zaradi človekovih pravic ne uporabljamo.	vpliv tujine in izkušnje iz tujine	ne upoštevamo	izkušnje iz tujine
G47	Kar čte lahko počnete, kriminaliteta bo.	kriminaliteta	neodvisno od sankcij	argument
G48	Včasih je bla za vsako figo smrtna kazen, pa je kriminaliteta bila. Lahko delate kar čte, 150 alternativnih kazni al pa za vsakega posebi neki najdete.	kriminaliteta	neodvisno od sankcij	argument

Lovro Šturm (H)

1. KORAK – Določitev posameznih enot oz. izjav
2. KORAK – Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
H1	Ves čas svojega dela sem bil profesor na Pravni Fakulteti. Leta 1990 sem postal ustavni sodnik, potem sem se vrnil na Pravno fakulteto, potem pa	naštete pretekle izkušnje na kazenskem področju	delovno mesto	pretekle izkušnje

	sem zajadral v vlado leta 2000, ko sem bil minister za šolstvo, 6 mesecev. Od leta 2004 do 2008 pa minister za pravosodje.			
H2	Sam sem začel razmišljati o drugih ukrepih že leta 1996, ko sem za konkreten primer napisal ločeno mnenje: v zadevi pripora za žensko, ki je imela doma več mladoletnih otrok.	izkušnje na področju alternativnih kazni leta 1996 v zadevi pripora	izkušnje na področju alternativnih kazni	izkušnje
H3	Sodišče je pripor podaljšalo, men se je to zdel absolutno pretiran ukrep.	pripor kot pretiran ukrep	začetek	razvoj
H4	Sem opozoril na to, da bi moral upoštevati stališča iz resolucije Evropskega sveta iz leta 1980, ki predlaga milejše oblike.	upoštevanje resolucije Evropskega sveta	začetek	razvoj
H5	Na koncu pozivam zakonodajalca, da to zadevo zakonsko uredi, ker ni bila zakonsko urejena.	zakonska ureditev	začetek	razvoj
H6	Jaz mislim, da je bilo to prvo iz tega področja in s strani državnega organa je bilo to prvič, da sem se citirano opredelil do alternativnega prestajanja kazni.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	pretekle izkušnje	razvoj
H7	Dva mesca za tem je pa Ustavno sodišče zopet obravnavalo en primer, spet pripor in zakon o kazenskem postopku.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	spodbuda k ureditvi	razvoj
H8	Te točke so nastale pod vplivom mojega ločenega mnenja, ko sem kot sodnik napisal	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	spodbuda k ureditvi	razvoj

	mnenje, je zdaj Ustavno sodišče povzelo,			
H9	je zaradi tega ugotovilo, da je Zakon o kazenskem postopku v neskladju z Ustavo.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	spodbuda k ureditvi	razvoj
H10	Zato, ker ne določa milejših ukrepov za prestajanje kazni, ker je to v nasprotju z načelom sorazmernosti. Ustava namreč veleva zapoved sorazmernosti, sorazmernost pa ni nič drugega kot prepoved prekomernosti.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	spodbuda k ureditvi	razvoj
H11	Od leta 1996 je imel to zakonodajalec na mizi.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	ureditev	razvoj
H12	Tisti odzivi, ki so takoj nastali po letu 1996. so bili premalo relevantni.	izkušnje v preteklosti	omejevanje razvoja	razvoj
H13	Zlasti pa sodišča so bila zelo zadržana do tega, odrejala so samo varščino.	izkušnje sodišč v preteklosti glede uporabe alternativnih kazni	omejevanje razvoja	razvoj
H14	Jaz sem sam takrat naročil na ministrstvu, da naj milejše obliko absolutno vnesejo v novo besedilo Kazenskega zakonika. To je bil pomemben mejnik.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	vzrok za spodbuditev	razvoj
H15	Moje izkušnje iz Ustavnega sodišča, takrat sem se prvič s tem seznanil.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	vzrok za spodbuditev	razvoj
H16	Zlasti pa konkretni primeri, ko jih dobiš na mizo, takrat začutiš. Jaz sem takrat začutil, da tu nekaj manjka, da so bili ukrepi prekomerni.	uvajanje alternativnih kazni na konkretnih primerih	nujnost spremembe zakonodaje	razvoj

H17	Seveda pa je potem trajalo, sami vidte, kar dolgo časa.	uvajanje alternativnih kazni zahteva veliko časa	dolgotrajna uvedba	razvoj
H18	Je moralo kar priti do tega, da sem imel priliko, da naravnost naročim pripravljacem zakona, da naj te ukrepe spravijo do življenja.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	pretekle izkušnje	razvoj
H19	Naletel smo na to resolucijo Evropskega sveta iz leta 1980, kjer so bili ti primeri zelo natančno naštet in smo rekl, da je čas, da mi temu sledimo.	sodelovanje pri uvedbi alternativnih kazni v Sloveniji	vzrok za spodbuditev	razvoj
H20	Ne, tudi noben ni bil proti.	uvedba alternativnih kazni v preteklosti	pozitiven pristop	izkušnje
H21	Na splošno bi težko sodil,	primernost izbire alternativnih kazni	specifičnost	argument
H22	je treba upoštevati to, da gre od primera do primera.	upoštevanje posameznikove osebnosti	specifičnost	izbira
H23	Prov je, da bi sodišča to uporabljala,	izvajanje alternativnih kazni	pozitivno	mnenje
H24	za nekega mladoletnika ali mlajšo polnoletno osebo, če stori kaznivo dejanje, ki ni prehudo, in če takšnega pošlješ v zapor, se potem samo sooči z visoko šolo kriminala.	vpliv zapora na obsojenca	zapor kot škodljiv ukrep	argument
H25	In srednje ročno gledano je to škodljiv ukrep.	vpliv zapora na obsojenca	Zapor kot škodljiv ukrep	argument
H26	Veliko bolje bi bilo poiskati alternativne oblike, za te mlajše sigurno delo v korist skupnosti, mnogo bolj vzgojno.	izvajanje alternativnih kazni – delo v splošno korist	vzgojna alternativa kazni	argument
H27	Seveda pa vse zavisi od primera do primera.	izvedba alternativne kazni	izbira alternativne kazni	specifičnost

H28	Nujno je, da imamo te možnosti,	izvajanje alternativne kazni	pozitivno	alternativne kazni
H29	moj občutek pa je, da se jih sodišča premalo poslužujejo. Bolje bi bilo, če bi se jih posluževala več.	premalo izrekanj alternativnih kazni	pogostost	izrek
H30	tem bi ne nazadnje razbremenil zasedenost zaporov.	razbremenitev zapora	razbremenitev zapora	argument
H31	Včasih so zaradi minornih kaznivih dejanj tam.	razbremenitev zapora	pozitivno	alternativne kazni
H32	Ne dovolj kvalitetno sojenje.	nekvalitetno sojenje	negativen vpliv na alternativne kazni	alternativne kazni
H33	Razlogi so lahko gotovo zelo različni. Prav je, da ima sodnik proste roke pri sojenju, da ga zakon ne omejuje preveč. Ampak če že, naj sodi pravično, v sistemu ne vidim napak.	nekvalitetno sojenje	negativen vpliv na alternativne kazni	alternativne kazni
H34	Ne.			
H35	Je pa res, da izdelava Kazenskega zakonika vzame nekaj časa, zato je do tega prišlo šele v letu 2008.	uvedba alternativnih kazni leta 2008	omejitve	razvoj
H36	V tistem času smo imeli pripravo na predsedovanje v Evropski uniji, to nam je vzelo kar nekaj časa, verjetno bi drugače že kakšno leto prej prišel nov zakon.	kadrovska podhranjenost sodišč	omejitve	razvoj
H37	Imam občutek le, da sodišča niso bila zelo navdušena nad temi oblikami kaznimi, ne vem.	nenavdušenost sodišč nad alternativnimi kaznimi	omejitve	razvoj
H38	Gotov je v vsakemu človeku tud nekež dobrega, to spet zelo zavisi od primera do primera, in iz	upoštevanje posameznikove osebnosti pri dosojanju alternativnih kazni	odvisno od posameznika	argument

	kakšnega okolja izhaja in kaj namerava narediti s seboj in z življenjem.			
H39	Ampak če mu daš možnost, je lahko tak vpliv dober.	možnost izvedbe alternativnih kazni	pozitiven vpliv na posameznika	vpliv
H40	Osebnost bi jaz zlasti pri mladih priporočal delo v korist skupnosti.	možnost izvedbe dela v korist skupnosti pri mladih	pozitiven vpliv na posameznika	vpliv
H41	Pri primerih, ko gre za ženske, ki imajo mladoletne otroke ali ko gre za moške, ki so kmetje in morajo delati, bi prav prišel hišni zapor ali pa kakšne osebne oblike hišnega zapore, da gre lahko delati.	možnost izvedbe hišnega zapore pri določeni populaciji	pozitiven vpliv na posameznika	vpliv
H42	Javljanje policiji, mnogo bolj kot zaporna kazen.	možnost izvedbe nadzora	pozitiven vpliv na posameznika	vpliv
H43	S probacijo pa nimam izkušenj.	nima izkušenj	nepoznavanje	probacija
H44	Probacija je posebna zgodba, tega področja ne poznam.	nima izkušenj	nepoznavanje	probacija

10.2.2 Odnosno kodiranje

IZKUŠNJE

Delovno mesto (B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, E1, F1, G1, G2, H1)

Področje alternativnih kazni

Osebnost (D1, D2, D3, E35, H2)

Slabe izkušnje (B47, B48, B50, B51, D4, E5)

Pozitivne izkušnje (B49, D3, E4, E34, E36, E37, F24, F26, H20)

Ni izkušenj (C1, G3)

VPLIV

Na kaznovalno politiko (A1, A2, A3)

Na posameznika

Pozitiven (A8, B52, B72, B46, B41, B39, C4, D5, D6, D7, D8, D9, D10 ,D11, D12, E8, E9, E10, E16, E40, F8, F16, F36, H26, H38, H37, H39, H40)

Negativen (A11)

Odvisno (A7, A9, C5, F11)

Na družbo

Pozitiven (A8, B41, B40, B39, B46, B41, B39, C4, D12, E40, F16, F17)

Negativen (A11, G32, G33)

IZREK KAZNI

Ovira (A12, B44, B54, C8, E26, E27, E28, E30, E31, E32, E33, F14, F15, F27)

Predlog (C9, E25, E29, G24)

Specifičnost (B42, B43, C6, E24, F9, F12, F13, F19, F20, H21, H22, H27)

Pogosto (B35, B36, B37, B45)

Ne dovolj pogosto (E23, H28)

Naloga sodnika (B33, B34, B42, B43, B45, E25, F23)

Aktivnost obrambe (F21, F22, F23, F28)

PROBACIJA

Mnenje

Negativno (G41, G42, G43)

Pozitivno (B63, E41, E45, E46, E52)

Neopredeljeno (A13, B63, B22, B64, B65, B73, C13, F29, F30, H43, H44)

Vpliv probacije (B20, E52, F35, G44)

Vloga socialnega dela (A14, A15, B67, B68, B69, E43, E44, 49, E50, E51)

Sodelovanje pri probaciji (A16, E47, E48, F31, F32)

Nejasnosti (B70, E48)

Pomen za kaznovalno politiko (A13, B64, B65, G44)

Usposobljenost zaposlenih (A13, B66, E42)

RAZVOJ ALTERNATIVNIH KAZNI

Začetek (B8, B9, B10, E11, G5, G6, G40, H3, H4, H5)

Vzrok (G37, G38, G39, H6, H7, H10, H14, H15, H19)

Omejevanje (A4, B61, E11, E12, H14, H16, H18, H19, H33, H34, H35, H36, H37)

Spodbujevanje (A5, E13, E14, F25, H5, H7, H8, H9, H10, H15, H16, H18)

Ureditev (B57, B58, B59, B60, B61, H11)

ARGUMENTI

Za

Hišni zapor (A17, B72, H24, H25, H26, H30, H36)

Vikend zapor (A17, B28, B29, B72, H23, H24, H25, H29, H37, F3)

Delo v splošno korist (A17, B39, B40, B41, B72, C2, C3, D10, D11, D14, D15, E7, E8, E10, E16, E19, E38, E39, F16, F17, H24, H25, H26, H30, H31, H36)

Proti

Hišni zapor (C11, G14, G15, G17, G23, G29, G30, G31, G34, G47, G48)

Vikend zapor (A9, A10, C12, F3, G10, G11, G17, G23, G29, G30, G31, G34, G47, G48)

Delo v splošno korist (D4, G17, G20, G21, G22, G23, G24, G25, G26, G28, G29, G30, G31, G34, G47, G48)

HIŠNI ZAPOR

Izkušnje

Nima izkušenj (B23, B24, E1, F2)

Mnenje

Negativno (C10, G7, G12, G15)

Pozitivno (A17, H22)

VIKEND ZAPOR

Izkušnje

Ima izkušnje (B25, B26, E20, E21, E22, F3)

Mnenje

Negativno (A9, A10, C10, G7)

Pozitivno (A17, B27, B28, B29, B30, H23)

Neopredeljeno (F4, F5)

DELO V SPLOŠNO KORIST

Izkušnje

Ima izkušnje (B34, F7)

Mnenje

Negativno (G7, G16, G22)

Pozitivno (A8, B32, B39, B40, B41, B46, B55, C2, D6, E6, F8, H22)

PRETEKLOST

Način dela (B11, B12, B13, B13, G18, G19)

Sprememba zakonodaje (B16, B18, G4, G5, G6, G36, G37, G38, G39)

PRIHODNOST

Zgled (A6, B71, F34, F35, G46)

SOCIALNO DELO

Preobremenjenost (B17, B18, B19)